

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

2020.gada oktobris

ISSN 2592-852X

© 2020 | Ekonomikas ministrija
Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:
Ekonomikas ministrijai
Brīvības ielā 55
Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 109
E-pasts: macro@em.gov.lv
Interneta vietne: <https://em.gov.lv>

ISSN 2592-852X

2020 | 2

SATURS

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES.....	4
PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA	6
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS	7
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS	7
PATĒRIŅŠ.....	8
INVESTĪCIJAS	9
EKSPORTS.....	11
IMPORTS	14
NOZARU IEGULDĪJUMS.....	15
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	17
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA.....	24
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA	24
BŪVNICĪBA.....	25
TIRDZNIECĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA.....	26
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	27
KOMERCPAKALPOJUMI	28
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI.....	28
DARBA TIRGUS.....	29
NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS	29
DARBA SAMAKSA	32
EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	34
CENAS	34
MAKSĀJUMU BILANCE	36
ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS.....	37
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI	38
KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS	39
BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI.....	40
PRODUKTIVITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA	41
BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS.....	42
LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS.....	43

2020 | 2

EKONOMISKĀS ATTĪSTĪBAS TENDENCES

Latvijā līdz Covid-19 pandēmijai saglabājās stabila ekonomiskā izaugsme, kuras tempi pārsniedza ES vidējos rādītājus. No 2011. līdz 2019.gadam IKP vidēji pieauga par 3,3% ik gadu. 2019.gadā ekonomikas kāpums kļuva mērenāks. IKP 2019.gadā pieauga par 2,1%. Izaugsmes tempu sabremzēšanos noteica gan iekšējie faktori (ES fondu investīcijas sasniegušas maksimumu, norises finanšu sektorā u.c.), gan arī ārējie faktori (globālo tirdzniecības attiecību pārskatīšana, Brexit, lēnāka izaugsme ES valstīs).

Covid-19 pandēmija būtiski ietekmē pasaules un Latvijas ekonomiku. 2020.gada 2.ceturksnī IKP Latvijā saruka par 8,9% gada griezumā. Tomēr tas ir salīdzinoši labs rādītājs, jo vidēji ES-27 IKP minētajā laika periodā saruka par 11,7%. Atbilstoši Ekonomikas ministrijas novērtējumam IKP 2020.gadā Latvijā varētu sarukt pat par 4-5%, salīdzinot ar 2019.gadu. Bet, ja vīrusa iedarbība pasaulē netiks apturēta, tad negatīvā ietekme uz Latvijas ekonomiku varētu būt lielāka un ekonomikai ir risks nonākt dziļākā recesijā.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020n
Iekšzemes kopprodukts, faktiskajās cenās, mljrd. eiro	23,6	24,6	25,4	27,0	29,1	30,5	29,1
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>							
Iekšzemes kopprodukts	1,1	4,0	2,4	3,3	4,0	2,1	-4,4
Privātais patēriņš	0,6	2,2	2,4	3,0	2,6	2,2	-6,8
Valsts patēriņš	3,5	2,7	2,5	3,4	1,6	2,6	2,0
Kopējā pamatkapitāla veidošana	0,6	-2,0	-8,2	11,4	11,8	2,1	-1,3
Eksports	6,2	3,0	4,0	6,4	4,3	2,1	-4,8
Imports	2,9	1,6	3,6	8,6	6,4	3,0	-5,2
Patēriņa cenas	0,6	0,2	0,1	2,9	2,5	2,8	0,4
<i>procentos</i>							
Nodarbināto skaita izmaiņas	-1,3	1,4	-0,0	1,5	1,5	0,1	-2,5
Nodarbinātības līmenis	59,1	60,8	61,6	62,9	64,5	65,0	64,0
Bezdarba līmenis	10,8	9,9	9,6	8,7	7,4	6,3	8,4
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>							
Vispārējā valdības sektora bilance	-1,6	-1,4	0,2	-0,8	-0,8	-0,5	-7,5
Vispārējās valdības parāds	41,6	37,1	40,4	39,1	37,1	36,9	49,0
Eksporta-importa saldo	-2,9	-1,7	0,3	-0,6	-0,8	-0,8	0,1

p – prognoze

Covid-19 krīze ir būtiski ietekmējusi patēriņu. Augot nodarbinātībai un palielinoties darba samaksai, pēdējos gados stabili pieauga privātais patēriņš. 2019. privātā patēriņa pieauguma temps (2,2%) bija tuvs kopējās izaugsmes tempam. 2020.gadā Covid-19 krīzes izraisītais bezdarba pieaugums un ienākumu kritums ir būtiski samazinājis mājāsaimniecību patēriņu – tas š.g. 1.pusgadā bija par 12,6% mazāks nekā pirms gada. Valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes mazināšanai, kas ir lielā mērā finansēti uz valsts budžeta deficīta palielināšanas rēķina, ir saglabājuši pozitīvu valsts patēriņa pieaugumu. Tas š.g. 1.pusgadā bija par 2,4% lielāks nekā pirms gada.

Covid-19 krīze salīdzinoši mērenāk ir ietekmējusi investīcijās. Iepriekšējos gados investīciju kāpumu lielā mērā nodrošināja ES fondu izmantošana. 2019.gadā ES fondu investīcijām esošā plānošanas perioda ietvaros sasniedzot maksimumu, investīciju temps samazinājās, pieaugot vairs tikai par 2,1% (salīdzinājumam 2018.gadā – par 11,8%). 2020.gada 1.pusgadā bruto pamatkapitāla

veidošanas apjomi saruka par 0,6%, salīdzinot ar 2019.gada 1.pusgadu. Ieguldījumi mājokļos, ēkās un būvēs samazinājās par 7,4%, mašīnās un iekārtās – par 6,6%, bet ieguldījumi intelektuālā īpašuma produktos pieauga par 1,2% procentiem.

Covid-19 krīze negatīvi ietekmē preču un pakalpojumu eksportu. Eksporta attīstība pēdējos gados bija nedaudz straujāka nekā kopējā ekonomiskā izaugsme. 2015.-2019.gadam preču eksports ik gadu vidēji palielinājās par 3,1%. Pakalpojumu eksports pieauga vēl straujāk – par 5,7%, liecinot par to, ka pakalpojumu nozare arvien vairāk integrējas pasaules tirgos, palielinot savu pienesumu Latvijas eksporta apjoma un vērtības palielināšanā. Tomēr, pieauguma tempi 2019.gadā sāka palēnināties, pieaugot vairs tikai par 2,1%. 2020.gadā eksporta attīstību būtiski ietekmē Covid-19 ierobežojumi Latvijas eksporta tirgos un kavējumi izejvielu piegāžu ķēdēs. 2020.gada 1.pusgadā eksporta apjomi saruka par 5,3%, salīdzinot ar 2019.gada 1.pusgadu. Mērenāk saruka preču eksporta apjomi (par 0,1%), savukārt pakalpojumu eksports 1.pusgadā bija par

18,2% mazāks nekā pirms gada. To pamatā noteica būtisks tūrisma un transporta pakalpojumu eksporta kritums.

Kopš 2011.gada Latvijā ir vērojams zems maksājuma bilances tekošā konta deficīts, kas liecina par Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību. 2019.gadā tekošais konts bija ar nelielu deficītu 0,6% apjomā no IKP. Arī turpmākajos gados, neskatoties uz Covid-19 pandēmijas negatīvo ietekmi uz ekonomikas attīstību, sagaidāms, ka tekošais konts būs ar nelielu deficītu, neapdraudot Latvijas ekonomikas ārējo sabalansētību.

Nozaru griezumā attīstības tendences ir ļoti atšķirīgas.

2019.gadā būtiskākais ieguldījums ekonomikas izaugsme bija tirdzniecības nozarei (pieaugums par 4,2%). Strauja izaugsme 2019.gadā bija vērojama arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē (par 12,3%), ēdināšanas pakalpojumos (par 11,2%), datorprogrammēšanā un konsultēšanā (par 7,9%), kā arī komercpakalpojumos (par 6,3%). Covid-19 krīzes ietekmē 2020.gada 1.pusgadā visbūtiskākais apjomu samazinājums bija izmitināšanas un ēdināšanas, kā arī mākslas, izklaides un atpūtas nozarēs, kurās kritums gada griezumā bija attiecīgi 38,7% un 27,9%. Tāpat ieviestie Covid-19 ierobežojumi būtiski ietekmēja arī aviācijas, sauszemes transporta un dzelzceļa uzņēmumus. 2020.gada 1.pusgadā kritums transporta un uzglabāšanas pakalpojumu nozarē sasniedza 15,2%. Vērā ņemams apjomu samazinājums bija arī finanšu un apdrošināšanas darbības, tirdzniecībā, informācijas un komunikācijas pakalpojumos, kā arī komercpakalpojumu nozarēs. Būvniecība bija viena no nedaudzām nozarēm, kurā 2020.gada 1.pusgadā saglabājās izaugsme (5,3%).

Kritums š.g. 1.pusgadā bija vērojams arī apstrādes rūpniecībā (par 4,2%). Lai arī kopumā apjomu samazinājums bija vērojams vairumā apakšnozaru, tomēr mēnešu griezuma dati vieš optimismu. Piemēram, atšķirībā no maija, kad vienīgā nozare, kurai bija būtisks pozitīvs ieguldījums apstrādes rūpniecībā bija ķīmiskā rūpniecība, jūnijā-augustā jau vairākām nozarēm bija vērojamas pozitīvas tendences un arī kopumā jūnijā un jūlijā apstrādes rūpniecība bija vērojama izaugsme.

Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. Pēdējos gados budžets ir bijis ar nelielu deficītu. 2019.gadā 0,5% apmērā no IKP. Saeima 2020.gada budžetu apstiprināja ar deficītu 0,3% apmērā no IKP. Tomēr, **Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020.gadā budžeta deficīts varētu būtiski pieaugt, pēc Finanšu ministrijas aplēsēm līdz aptuveni 7-8% no IKP.**

2019.gadā vidējā gada inflācija bija 2,8%, kas bija nedaudz lielāka nekā 2018.gadā. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem. **2020.gadā vidējā gada inflācija ir sagaidāma būtiski zemākā līmenī nekā 2019.gadā**, ko pamatā noteiks COVID-19 epidēmijas negatīvā ietekme uz ekonomikas attīstību.

Covid-19 ierobežojošo pasākumu ieviešana būtiski ietekmē situāciju darba tirgū. Iepriekšējos gados ekonomisko

aktivitāšu palielināšanās sekmēja bezdarba samazināšanos un nodarbinātības palielināšanos. Vienlaikus nodarbināto skaita pieaugums bija mērens, jo mazinājās darbaspējīgo iedzīvotāju skaits. Bezdarba līmenis 2019.gadā bija 6,3%, tādējādi pietuvojoties pirmskrīzes 2007.gada bezdarba līmenim, bet nodarbinātības līmenis pieauga līdz 65%.

Kopš 2020.gada marta vidus, kad tika ievesti Covid-19 ierobežojošie pasākumi, situācija darba tirgū krasi mainījās. Visvairāk negatīvi tiek skartas darbaspēka intensīvas nozares – transporta pakalpojumi/pasažieru pārvadājumi, ceļojumu biroju un tūrisma operatoru rezervēšanas pakalpojumi, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi, mākslas un dažādas kultūras jomas, sporta centri un citas nozares, kas tiešā veidā saistītas ar iedzīvotāju pārvietošanos un pulcēšanos. Tieši skartajās nozarēs darbavietu skaits 2019. gadā veidoja aptuveni 60 tūkstošus darbavietas, kas ir aptuveni 7% no kopējā darbavietu skaita tautsaimniecībā.

COVID-19 epidēmijas ietekme uz darba tirgu lielā mērā būs atkarīga no tā, cik ilgi saglabājās ierobežojumi, kas saistīti ar koronavīrusa izplatību. Saskaņā ar darbaspēka apsekojama metodoloģiju nodarbināto skaits 2020. gadā varētu samazināties par 2,5%-3%. Vienlaikus bezdarba līmenis vidēji gadā varētu palielināties līdz 8,4% (82 tūkst. darba meklētāju).

Darba algu pieaugums pēdējo trīs gadu laikā saglabājies virs 7% gadā. 2019.gadā vidējā bruto darba alga sasniedza 1 076 eiro jeb par 7,2% vairāk nekā 2018.gadā. 2020.gada 2.ceturksnī COVID-19 krīzes ietekmē vidējās bruto darba samaksa gada pieauguma temps samazinājās līdz 3,9%. Maijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, vidējā bruto darba samaksa pieauga par 2,5%, kas bija lēnākais pieaugums gada laikā kopš 2016.gada jūlija. 2020.gada 2.ceturksnī darba samaksa bija 1118 eiro.

Ekonomikas tālākā attīstība vidēja termiņa periodā ir atkarīga no situācijas ārējā vidē un reformu gaitas. Latvijas tautsaimniecības turpmākā attīstība joprojām būs cieši saistīta ar eksporta iespējām, tāpēc lielākais Latvijas izaugsmes risks saistīts ar globālās ekonomikas attīstību, īpaši COVID-19 epidēmijas ekspansijas apturēšanu. Tāpat svarīga ir ES kopējās ekonomikas telpas turpmākā attīstība. Latvijas ekonomiskās priekšrocības vidējā termiņā galvenokārt balstīsies uz panākto makroekonomisko stabilitāti, kā rezultātā ir uzlabojušies Latvijas kredītreitingi, kā arī uz plānoto ES atbalsta programmu efektivitāti un uzlabojumiem uzņēmējdarbības vidē.

Latvijas ekonomikas konkurētspējas priekšrocības pamatā balstot uz tehnoloģiskiem faktoriem, ražošanas efektivitātes uzlabošanu un inovācijām, mazākā mērā uz lētu darbaspēku un zemām resursu cenām. Vidēja termiņa periodā Latvijas izaugsmes tempi var sasniegt 4-5% pieaugumu gadā. Savukārt pavājinoties izaugsmei Eiropā un neuzlabojoties ģeopolitiskajai situācijai, Latvijas ekonomikas izaugsmes tempi var būt daudz lēnāki.

2020 | 2

PASAULES EKONOMIKAS ATTĪSTĪBA

2020.gada pirmajā pusē pasaules ekonomikā iestājās pēkšņa lejupslīde ar straujāko produkcijas samazinājumu kopš Otrā pasaules kara. Lai novērstu COVID-19 izplatību, visā pasaulē tika ieviesti stingri ierobežošanas pasākumi, kas būtiski apslāpēja lielu daļu ekonomikas. **Globālās izaugsmes** perspektīvas šobrīd ir ļoti neskaidras. Tiek prognozēts, ka 2021.gadā globālā izaugsme sasniegs 5% (*OECD Interim Economic Outlook, September 2020*; turpmāk – OECD, 2020).

Globālā iekšzemes kopprodukta pieaugums procentos

	2019	2020p	2021p
Pasaule	2,6	-4,5	5,0
G20	2,9	-4,1	5,7
Eiropa	1,3	-7,9	5,1
ASV	2,2	-3,8	4,0
Krievija	1,4	-7,3	5,0
Ķīna	6,1	1,8	8,0

Avots: OECD Interim Economic Outlook Forecasts, September 2020; p – prognoze

Ķīnā, kur notiek atveseļošanās pēc straujā sarukuma 1.ceturksnī, tiek prognozēts, ka 2020.gadā izaugsme sasniegs 1,8% (OECD, 2020). Tiek prognozēts, ka **Indijas** ekonomika saruks par 4,5%. Tiek prognozēts, ka divas lielākās Latīņamerikas ekonomikas – Brazīlija un Meksika – 2020. gadā saruks attiecīgi par 9,1% un 10,5%. (*IMF, World Economic Outlook, June 2020*).

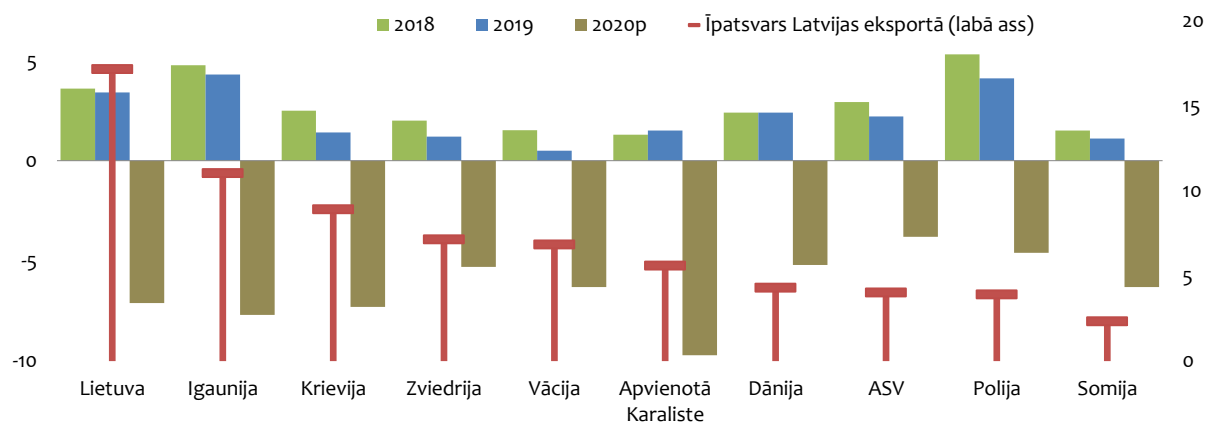
Paredzams, ka **ASV** 2020.gadā ekonomikas izaugsme samazināsies par 3,8%. Savukārt 2021.gadā sagaidāms, ka ekonomika atgūsies, IKP sasniedzot 4% (OECD, 2020).

Rādītāju virkne liecina, ka stingrāko ierobežojumu laikā **Eiropas** ekonomika darbojusies no 25% līdz 30% zem tās kapacitātes (Eiropas Komisija, *European Economic Forecast, Summer 2020*; turpmāk – EC, 2020). Tiek prognozēts, ka 2020.gadā Eiropas ekonomika saruks par aptuveni 7,3%. Savukārt 2021.gadā ekonomika atgūsies, sasniedzot 5,1% gada pieauguma tempu (OECD, 2020).

Apvienotās Karalistes nominālais IKP 2020.gada pirmajā pusgadā gada laikā samazinājās par 6,2%. Tiek prognozēts, ka IKP 2020.gadā samazināsies par 9,7%, savukārt 2021.gadā pieaugs par 6% (EC, 2020).

Vācijas nominālais IKP 2020.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2019.gada pirmo pusgadu saruka par 4,3%. Lai arī salīdzinoši labvēlīgā epidemioloģiskā situācija ļāva Vācijai būt starp pirmajām ES valstīm, kas sāka atslābināt ierobežojuma pasākumus 2020.gada 2.ceturksnī joprojām paredzams ekonomiskās aktivitātes bezprecedenta kritums. **Zviedrijas** nominālais IKP 2020.gada pirmajā pusgadā samazinājās par 3,1%. Paredzams, ka 2020.gadā ekonomikas izaugsme samazināsies par 5,3%. Savukārt 2021.gadā sagaidāms, ka ekonomika atgūsies, reālajam IKP sasniedzot 3,1%. **Igaunijas** IKP faktiskajās cenās gada pirmajā pusgadā samazinājās par 4%. Tiek prognozēts, ka 2020.gadā IKP samazināsies par vairāk nekā 7,5%. Paredzams, ka 2021.gadā IKP pieaugs par vairāk nekā 6%, atspoguļojot bāzes ietekmi un jau veiktos stimulēšanas pasākumus, kas veicina investīcijas un vispārējo uzticību. **Lietuvā** 2020.gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2019.gada pirmo pusgadu, nominālais IKP samazinājās tikai par 0,8%. Tiek prognozēts, ka IKP Lietuvā 2020.gadā samazināsies par aptuveni 7%. Savukārt 2021.gadā reālais IKP pieaugs par 6,7% (EC, 2020).

Lielāko Latvijas tirdzniecības partnervalstu ekonomiskā izaugsme IKP izmaiņas procentos pret iepriekšējo gadu – kreisā ass; īpatsvars procentos 2019.gadā – labā ass

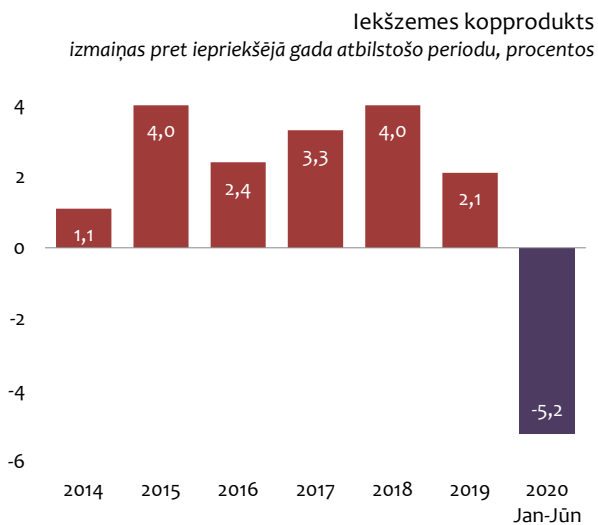
Avots: CSP, OECD 2020, EC 2020, p – prognoze

2020 | 2

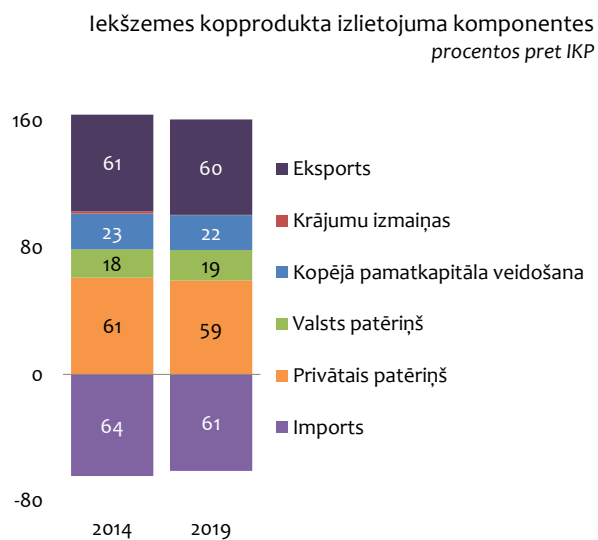
IEKŠZEMES KOPPRODUKTS UN KOPĒJAIS PIEPRASĪJUMS

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS

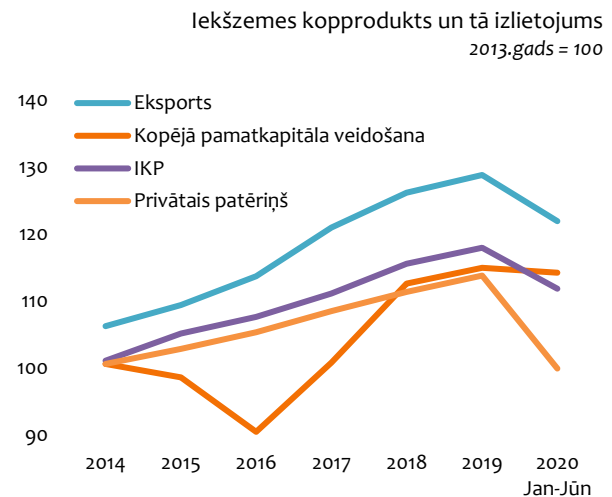
2020.gadā vērojams ekonomikas kritums. 2020.gada pirmajā pusgadā IKP samazinājās par 5,2%, kas bija straujākais kritums pēdējo desmit gadu laikā.

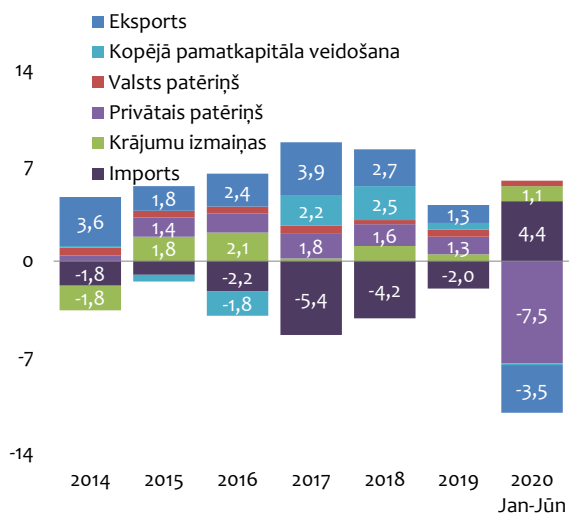
Ekonomikas attīstību 2020.gadā galvenokārt nosaka Covid-19 negatīvā ietekme. Lai gan Covid-19 krīzes smagākie mēneši ir aiz muguras, tomēr nenoteiktība joprojām ir liela. Lielākā ietekme uz IKP samazinājumu pirmajā pusgadā bija privāta patēriņa kritumam, ko ietekmēja bezdarba pieaugums un ienākumu kritums.

Covid-19 ierobežojumi Latvijas eksporta tirgos un kavējumi izejvielu piegāžu ķēdēs ir ietekmējuši preču un pakalpojumu eksportu. Mērenāk saruka preču eksporta apjomi, savukārt pakalpojumu eksports samazinājās ļoti strauji. To pamatā noteica būtisks tūrisma un transporta pakalpojumu eksporta kritums. Pirmajā pusgadā salīdzinoši mērenāks samazinājums bija vērojams investīcijās. Savukārt valdības patēriņš turpināja pieaugt, ko pamatā noteica valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes mazināšanai.

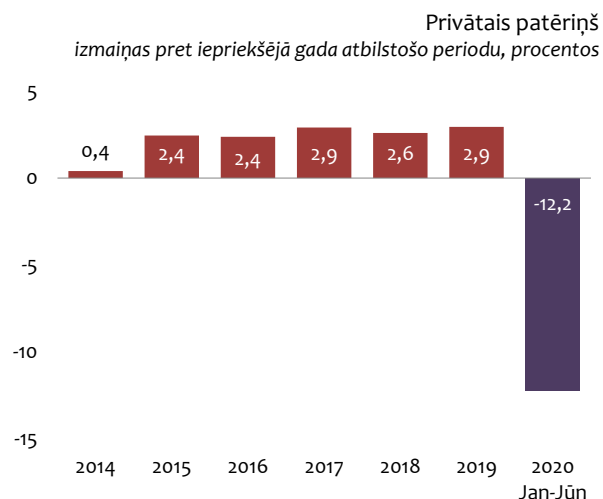

Iekšzemes kopprodukta izlietojuma ieguldījums izmaiņās procentpunktos

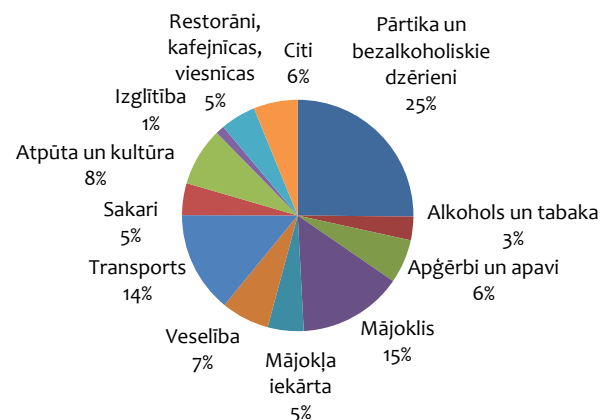
PATĒRIŅŠ

Privātais patēriņš būtiski samazinās Covid-19 krīzes ietekmē. No 2014. līdz 2019.gadam privātais patēriņš vidēji gadā palielinājās par 2,3%, ko nodrošināja galvenokārt nodarbinātības un būtisks algu palielinājums. Tomēr 2020.gada pirmajā pusgadā Covid-19 ierobežojumu dēļ privātais patēriņš strauji saruka, ko ietekmēja izdevumu samazināšanās, bezdarba pieaugums un ienākumu kritums.

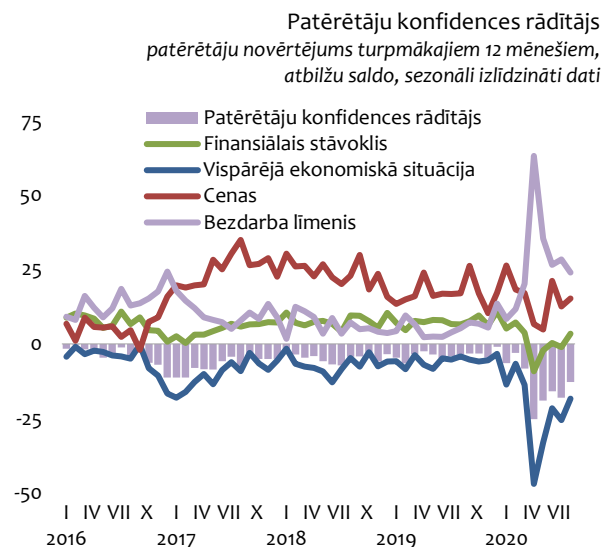

Mājsaimniecību patēriņa struktūrā lielāko daļu veido izdevumi pārtikai. 2019.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izdevumi pārtikas iegādei pieauga vien par 0,9%. Nedaudz pieauga izdevumu apjoms mājoklim un komunālajiem pakalpojumiem – par 2%, kas veido otru lielāko patēriņa izdevumu grupu. Straujākais izdevumu kāpums bija izdevumiem transportam – par 9,6%, kas veido trešo lielāko izdevumu grupu. To galvenokārt ietekmēja izdevumu pieaugums personisko transportlīdzekļu ekspluatācijai un automobiļu iegādei. Ceturtā prioritāte mājsaimniecību izdevumos ir atpūtai un kultūrai, kur bija novērots izdevumu kāpums par 6,9 procentiem.

Mājsaimniecību patēriņa struktūra
2019.gadā, procentos

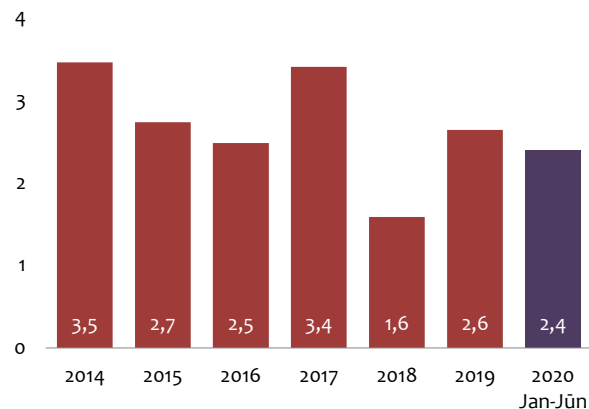

Patērētāju noskaņojums 2020.gadā pasliktinās. Ja gada sākumā patērētāju noskaņojums 2019.gada tendenču rezultātā turpināja uzlaboties, tad ar ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī Covid-19 krīzes rezultātā, tas sāka pasliktināties, pie tam gandrīz visās radītāja pozīcijās – ģimenes finansiālais stāvoklis, vispārējā ekonomiskā situācija valstī, bezdarba gaidas, zemāko līmeni, sasniedzot šī gada aprīli un maijā. Savukārt inflācijas gaidas šajos divos mēnešos bija sasniegušas zemāko līmeni pēdējo trīs gadu laikā. Sākot ar augustu, patērētāju noskaņojums pakāpeniski uzlabojas, tomēr tas jebkurā brīdī var mainīties, ņemot vērā nenoteiktību pasaulē ar Covid-19.

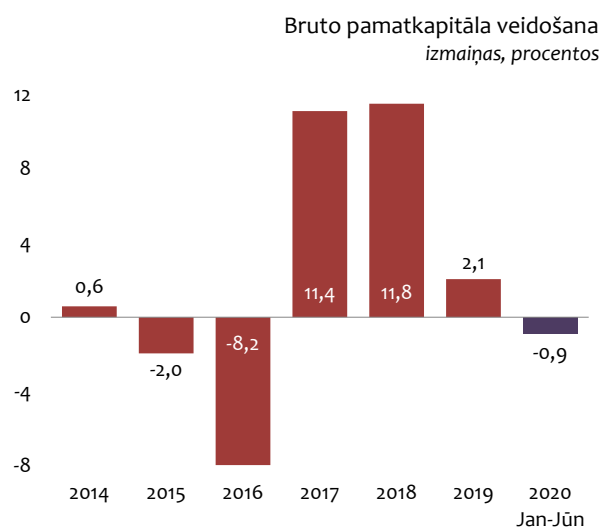
Valsts patēriņš turpina augt. Palielinoties budžeta ieņēmumiem, kopš 2014.gada valsts patēriņš aug straujāk. Kopumā no 2014. līdz 2019.gadam valsts patēriņš vidēji gadā pieauga par 2,7%. Arī 2020.gada pirmajā pusgadā valsts patēriņš turpināja pieaugt, ko pamatā noteica valdības īstenotie atbalsta pasākumi Covid-19 negatīvās ietekmes mazināšanai.

Valsts patēriņš
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

INVESTĪCIJAS

Covid-19 krīzes ietekmē investīcijas samazinās un tuvāko gadu tendences ir nenoteiktas. Investīciju kāpums ir nozīmīgs Latvijas ekonomikas izaugsmes balsts. Laika periodā no 2016. līdz 2019.gadam reālais investīciju pieaugums sasniedza gandrīz 33%, tai skatā 2017. un 2018. gadā investīcijas pieauga attiecīgi par 11,4% un 11,8%, kas bija daudz straujāk nekā vairumā ES dalībvalstīs. Lielu investīciju apjomu veidoja ES finansētās publiskās investīcijas. ES struktūrfondu apguvei tuvojoties maksimālajam līmenim, investēšanas aktivitāšu pieauguma temps kļūst arvien mērenāks un 2019.gadā izdevumi kopējā pamatkapitāla veidošanai bija vairs tikai par 2,1% augstākā līmenī nekā pirms gada un veidoja 22,2% no IKP.

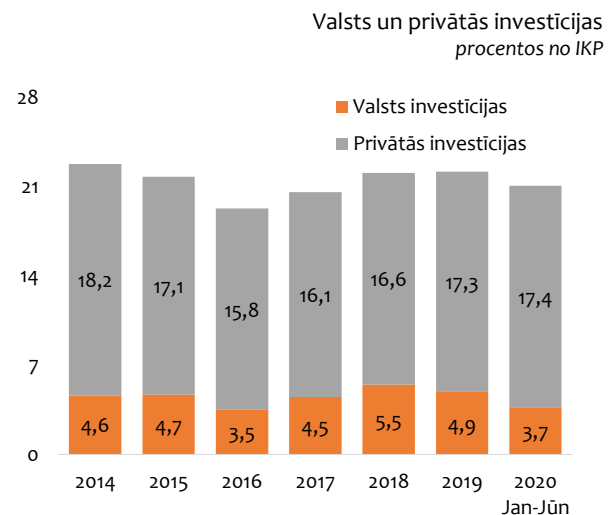
Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020.gadā 1.pusgadā investīciju apjoms, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, samazinājās par 0,6%, kas ir salīdzinoši neliels investēšanas aktivitāšu kritums.

Privātās investīcijas pieaug, bet to līmenis ir zems. Privāto investīciju atgūšanās pēc globālās finanšu krīzes bija ilgstoša. Pozitīva dinamika atjaunojās tikai kopš 2017.gada. No 2017. līdz 2019.gadam investīcijas palielinājās ik gadu vidēji par 6,5%, tai skaitā 2019.gadā – par 6% un veidoja 17,3% no IKP, kas ir zemāk nekā ekonomikas straujās izaugsmes gados. Investīciju finansējumu pārsvarā nodrošināja uzņēmēju pašu līdzekļi. 2020.gada 1.pusgadā privātās investīcijas par 1,4% bija lielākā apjomā nekā pirms gada.

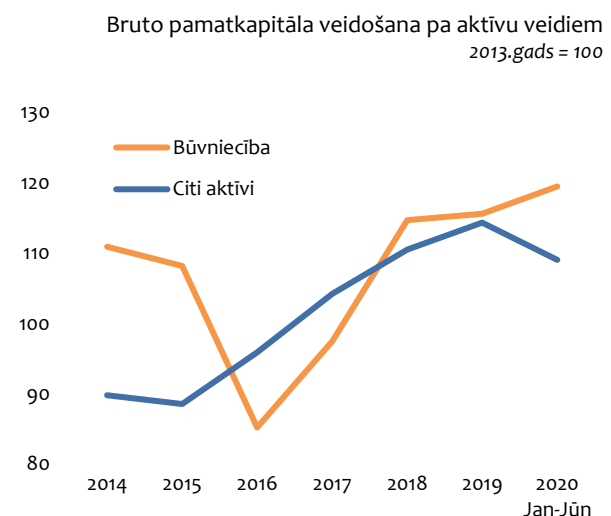
Ilgtermiņa skatījumā privāto investīciju zemo līmeni liela mērā ietekmē vājā kredīvēšana, zems pieprasījums un liela nenoteiktība. Šo faktoru negatīvo ietekmi uz investīcijām būtiski pastiprināja Covid-19 krīze.

Valsts investīcijas Latvijā ir salīdzinoši augstā līmenī. Valsts investīcijas veido gandrīz 1/5 daļu no kopējām investīcijām Latvijā tautsaimniecībā un to dinamika lielā mērā ir saistīta

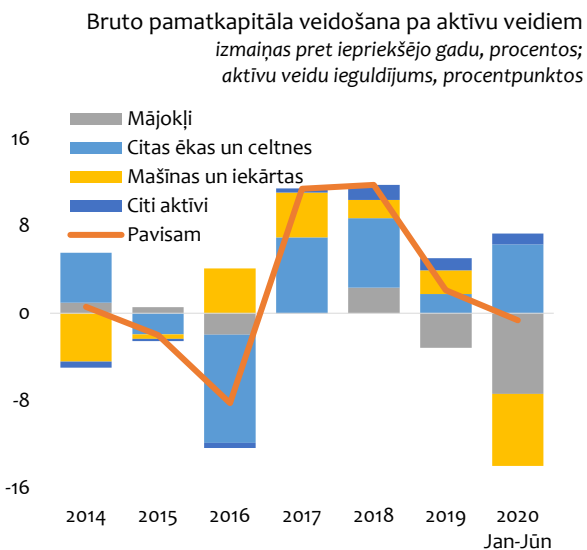
ar ES struktūrfondu apgūšanas cikliskumu. Līdz ar ES struktūrfondu finansējuma atjaunošanos valsts investīcijas periodā no 2017. līdz 2018.gadam pieauga – vidēji par 35% gadā. ES struktūrfondu finansējumam sasniedzot maksimumu, valsts investīciju dinamika palēninās. 2019.gadā tās nepārsniedza iepriekšējā gada līmeni, savukārt 2020.gada 1.pusgadā valsts investīcijas bija gandrīz 9% mazākā apjomā nekā pirms gada.

Lielāka daļa no investīcijām ir veikta būvniecības aktīvos. Galvenokārt tie ir ieguldījumi ēkās un būvēs, kas pēdējos trīs gados sastādīja gandrīz 45% no izdevumiem kopējā pamatkapitāla veidošanai. Investīcijas mašīnās un tehnoloģiskajās iekārtās (bez transportlīdzekļiem) nepārsniedza 30% no kopējām investīcijām un to dinamika bija lēnāka nekā citos aktīvos. Investīcijas intelektuālā īpašuma produktos bija vidēji 1,6% no IKP (tai skaitā ieguldījumi P&A – 0,6% no IKP).

2020.gada 1.pusgadā būvniecības aktīvos kopumā ieguldīts par 3,1% vairāk nekā pirms gada un to daļa kopējā investīciju apjomā veidoja gandrīz 56,2%. Ieguldījumi mājokļos bija par 7,1% zemākā līmenī nekā pirms gada, kamēr ieguldījumi inženierbūves un celtnēs pieauga – par 6,3%. Mašīnas un iekārtas uzņēmēji investēja par 6,6% mazāk nekā pirms gada, bet ieguldījumu apjomi transportlīdzekļos būtiski samazinājās – par 22,1%. Intelektuālā īpašuma produktos bija investēts par 1,3% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

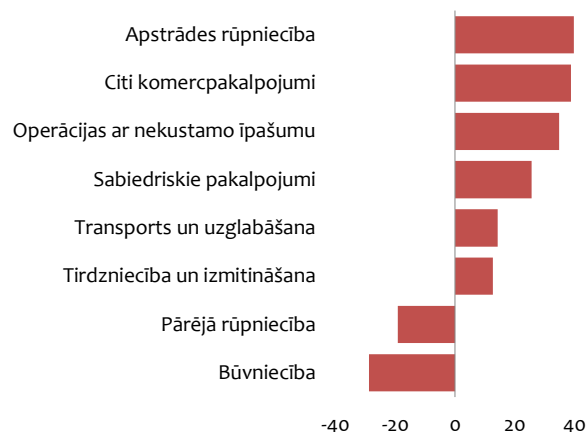

2020.gada 1.pusgadā kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos straujāk pieauga preču ražošanas nozarēs. Preču ražošanas nozarēs ieguldīja par gandrīz 6% vairāk nekā pirms gada. Savukārt pakalpojumu nozarēs kapitālieguldījumu apjomi samazinājās par gandrīz 25 procentiem.

Lielākais devums bija ieguldījumu pieaugumam apstrādes rūpniecības nozarē (pieaugums par 29%) un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarē (pieaugums par 75%). Kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos valsts pārvaldes nozarē un darījumos ar nekustamo īpašumu bija par gandrīz 35% zemākā līmenī nekā pirms gada. Arī būvniecības nozarē investīcijas ir samazinājušās.

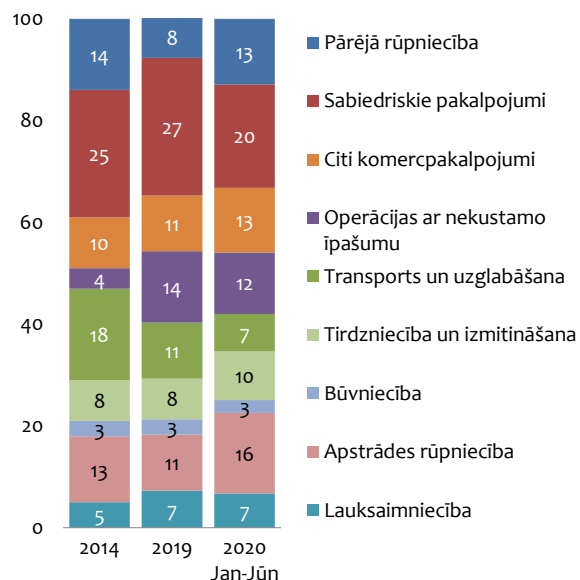
Rūpniecības uzņēmumu vadītāju aptaujas rezultāti liecina, ka nozīmīgākais investīcijas veicinošais faktors ir pieprasījuma pieaugums. Arvien lielāka nozīme ir finanšu pieejamībai investīciju stimulēšanā. Arī 2020.gadā finansiālie apstākļi tiek lēsti kā nozīmīgs investīcijas atbalstošs faktors, kas ir līdzvērtīgs tehniskā rakstura faktoriem, kā, piemēram, tehnoloģiju attīstība, kvalificēta darbaspēka pieejamība u.c.

Nefinanšu investīciju dinamika izmaiņas 2019.gadā, procentos*

* – aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus

Kapitālieguldījumu struktūra pa nozarēm, procentos*

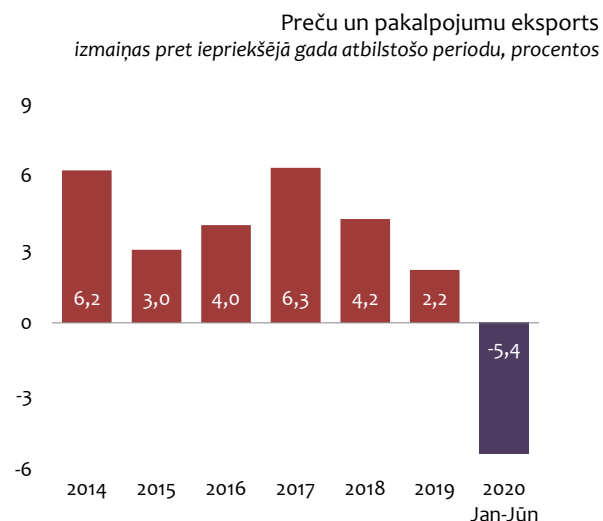

* Bruto kapitālieguldījumi materiālajos aktīvos. Aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus.

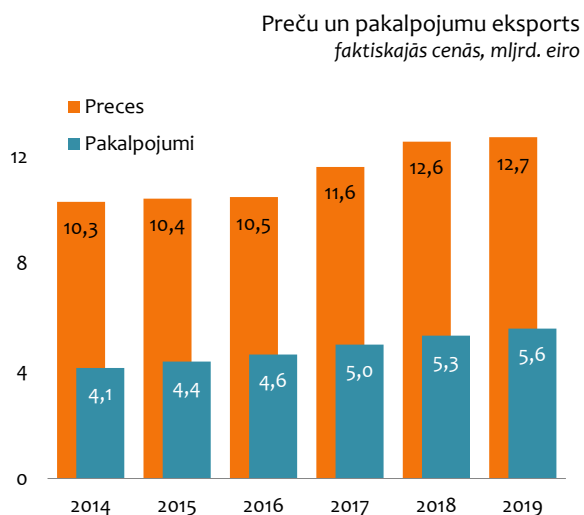
Investīciju dinamiku turpmāk ietekmēs nenoteiktība par starptautisko vidi, tostarp koronavīrusa uzliesmojuma ietekme, kā arī ražošanas jaudas noslodzes līmeņa būtiska pazemināšanās. Investīciju dinamiku vājina arī kreditēšanas zems līmenis. Pozitīvi investēšanas dinamiku ietekmēs valsts atbalsta programmu īstenošana. Paredzams, ka investīciju aktivitātes pieaugs straujāk ar *Rail Baltica* projekta īstenošanās uzsākšanu.

EKSPORTS

Eksports ir viens no galvenajiem tautsaimniecības attīstības dzinuljiem. Eksporta izaugsme ir cieši saistīta ar ārējo pieprasījumu un galveno partnervalstu ekonomiskās attīstības tempiem.

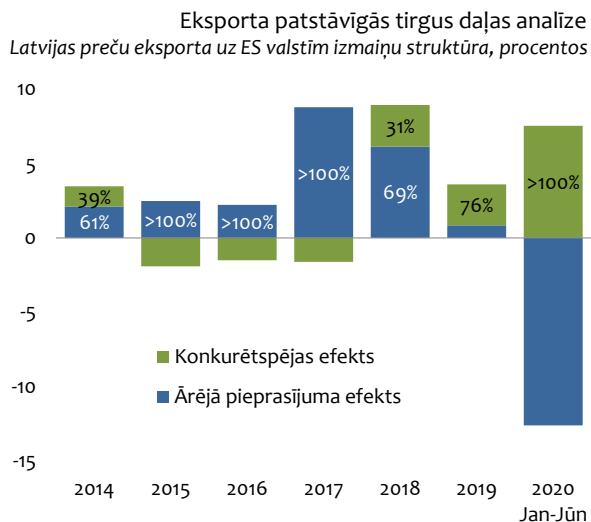

2019.gadā preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga, taču mērenāk nekā pirms gada. Eksportu veicināja straujāka ekonomikas izaugsme Lietuvā un Igaunijā, kā arī pozitīvā ekonomiskā izaugsme Krievijā un citās NVS valstīs. Vēl 2020.gada 1.ceturksnī eksporta izaugsme bija straujāka nekā 2019.gadā, taču, Covid-19 izplatības ietekmē, jau 2.ceturksnī bija vērojams straujš eksporta samazinājums.

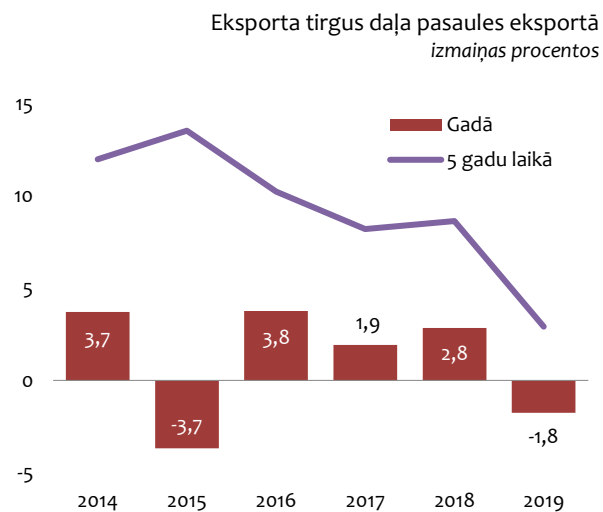
2014.-2018.gadā eksporta pieaugumu pamatā noteica ārējais pieprasījums, savukārt cenu konkurētspējas loma eksporta pieaugumā bija mazāka vai pat negatīva. 2019.gadā eksporta izaugsmi vairāk ietekmēja konkurētspējas efekts, kas saistīts ar veiksmīgu jaunu tirgu

apgūšanu. Savukārt 2020.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, strauji sarūk ārējais pieprasījums, ko daļēji kompensē konkurētspējas pieaugums atsevišķās nozarēs.

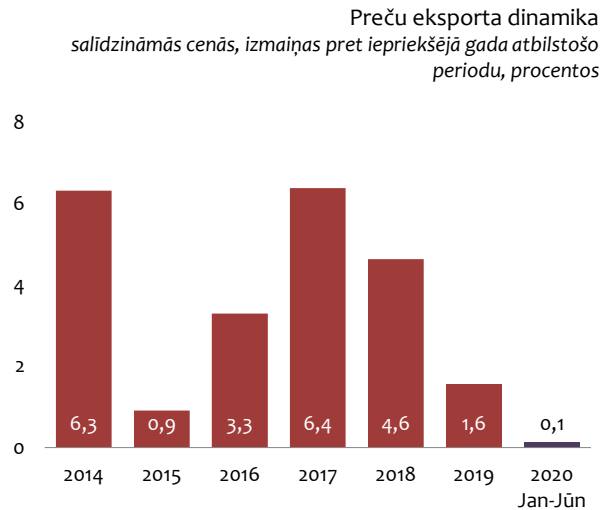
Straujas izaugsmes gados preču eksporta izaugsme dominēja dažās lielākās eksporta preču grupās, tādas kā koksne un tās izstrādājumi un metāli. Globālās finanšu krīzes ietekmē eksporta tempiem samazinoties straujāk saruka tieši lielāko eksporta grupu apjomi, kā rezultātā eksporta diversifikācijas pakāpe pa preču grupām uzlabojās. Latvijā pēdējos gados eksporta diversifikācijas rādītājs atbilst ES-15 valstu vidējam līmenim.

Laikā no 2016.-2018.gadam Latvijas eksporta daļa pasaules tirgū pieaug, kas liecina ka Latvijas uzņēmēji saglabāja konkurētspēju, neraugoties uz strauju darbaspēka izmaksu pieaugumu. 2019.gadā Latvijas eksporta izaugsmes tempi bija zemāki nekā vidēji pasaulē, kā rezultātā Latvijas eksporta daļa pasaulē nedaudz saruka.

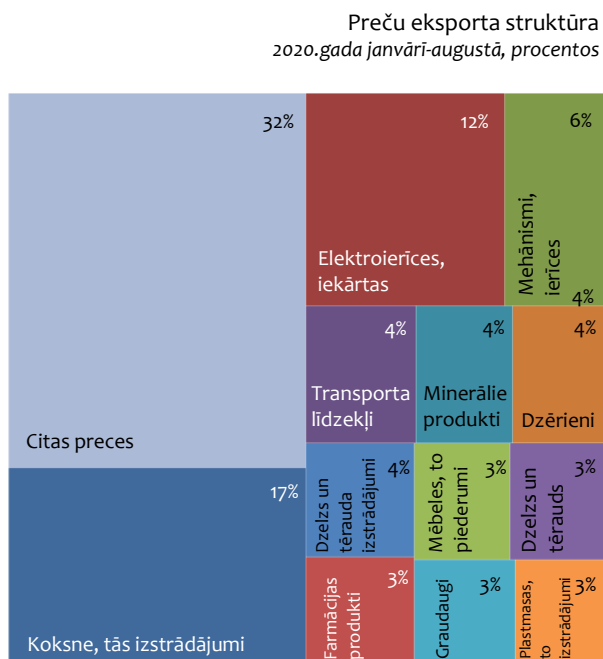

Preču eksports

Preču eksporta īpatsvars pēdējos gados ir stabils un veido aptuveni 70% no kopējā Latvijas eksporta un tā daļa pēdējos gados nav būtiski mainījusies.

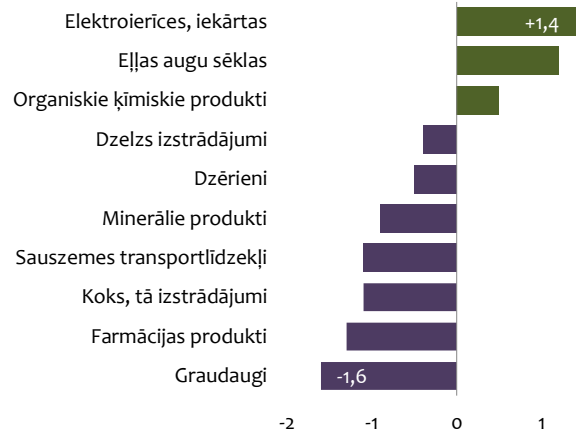

2019.gadā preču eksports attīstījās mēreni (salīdzinot ar 2018.gadu, faktiskajās cenās – +1,5%, bet salīdzināmās cenās – +1,7%). Savukārt 2020.gada 1.pusē, samazinoties eksporta cenām, eksports faktiskajās cenās samazinājās par 3,7%, bet salīdzināmās – par 2%.

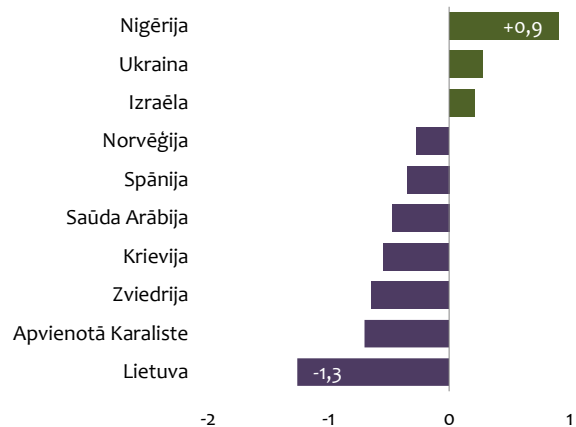
2020.gada astoņos mēnešos eksporta vērtību sekmēja elektroierīču un iekārtu, eļļas augu sēkļu un organisko ķīmisko savienojumu eksporta attīstība, bet negatīvi ietekmēja graudaugu, farmācijas produktu, koksnes un tās izstrādājumu un transportlīdzekļu eksporta samazinājumi.

Preču grupas ar lielāko ietekmi Latvijas eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2020.gada janvāri-augustā, procentpunktos

2020.gada astoņos mēnešos nedaudz saruka eksports uz Igauniju, bet straujāk – uz Lietuvu un citām ES valstīm (ES kopā – -3,4%). Eksports samazinājās arī uz NVS valstīm (-4,5%), savukārt pieauga uz pārējām valstīm +2,6%.

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas preču eksporta izmaiņās ieguldījums izmaiņās 2020.gada janvāri-augustā, procentpunktos

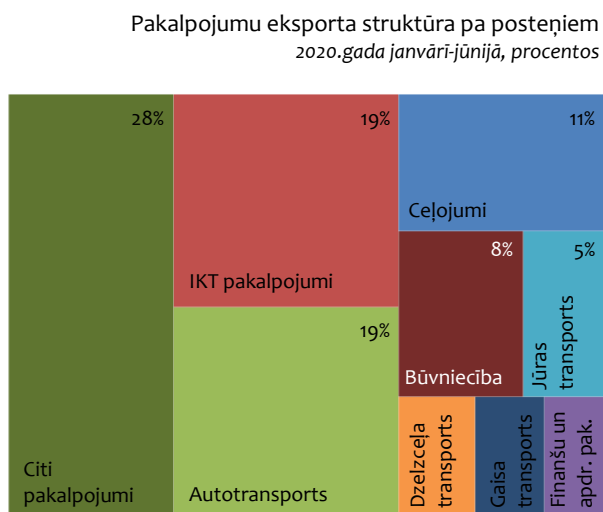
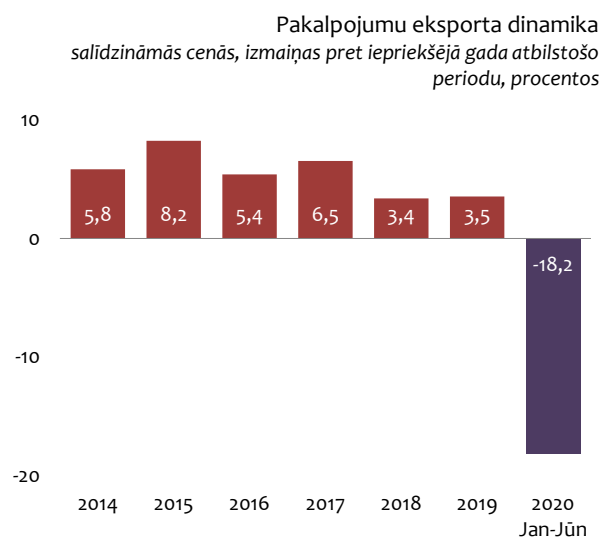
Svarīgākās Latvijas preču eksporta partnervalstis 2020.gada janvāri-augustā bija Lietuva, Igaunija, Krievija, Vācija, Zviedrija, Apvienotā Karaliste, Dānija, Polija un Somija. Uz šīm valstīm Latvija eksportēja aptuveni 2/3 daļas no visām precēm.

2020.gada astoņos mēnešos uz ES valstīm galvenās eksporta preču grupas bija koksne un tās izstrādājumi un elektroierīces un iekārtas. Eksportā uz NVS valstīm lielu daļu sastādīja alkoholiskie dzērieni, kā arī elektroierīces, mehānismi un ierīces. Savukārt uz pārējām valstīm lielākās eksporta grupas bija koksne un tā izstrādājumi, graudaugu kultūras, kā arī elektroierīces un iekārtas.

Pakalpojumu eksports

Līdz 2019.gadam vidēji ik gadu Latvijas pakalpojumu eksports auga straujāk nekā preču eksports. Lielu ieguldījumu eksporta izaugsmē veidoja vairāki pakalpojumu posteņi – transporta pakalpojumi, ceļojumu, IKT un tirdzniecības starpniecības pakalpojumi. Savukārt pakalpojumu eksportā kopš 2016.gada samazinās finanšu pakalpojumu eksporta īpatsvars.

Pēc stabilas pakalpojumu eksporta izaugsmes 2019.gadā, Covid-19 izplatības ietekmē, 2020.gads pakalpojumu eksportam ir sācies nelabvēlīgi – faktiskajās cenās eksporta vērtība pusgadā bija par 18,2% mazāka nekā pirms gada.

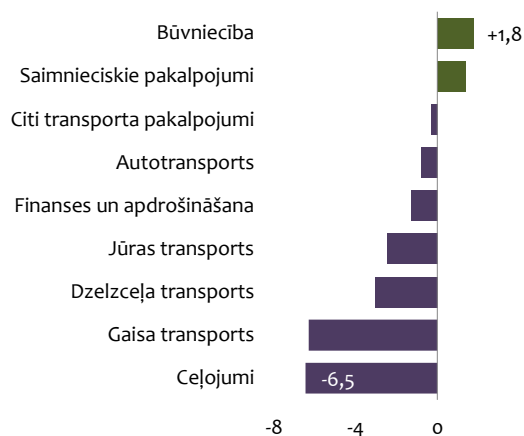

2020.gada 1.pusē pieauga vienīgi būvniecības un citu saimniecisko pakalpojumu eksports. Savukārt ievērojami samazinājās transporta pakalpojumu eksports, īpaši – gaisa un dzelzceļa transportā. Tāpat saruka ceļojumu, finanšu un apdrošināšanas, kā arī IKT eksporta pakalpojumu vērtība.

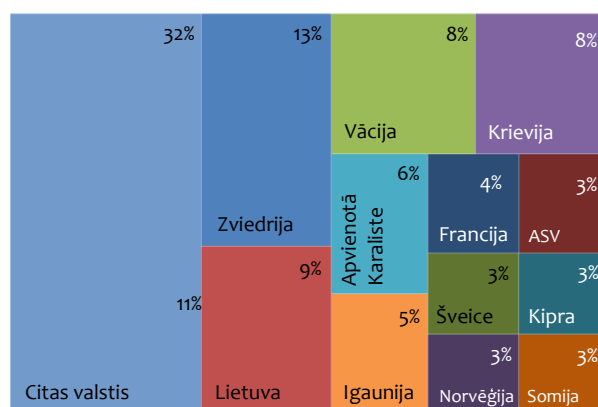
Pakalpojumu eksportā pa valstu grupām ik gadu arvien lielāku īpatsvaru veido eksports uz ES valstīm. Vērā

ņemamu daļu sastāda pakalpojumu eksports uz NVS valstīm, kas pārsvarā saistīts ar tranzītpakalpojumiem. Jāatzīmē, ka pakalpojumu eksporta īpatsvars uz NVS valstīm pēdējo gadu laikā ir nedaudz sarucis.

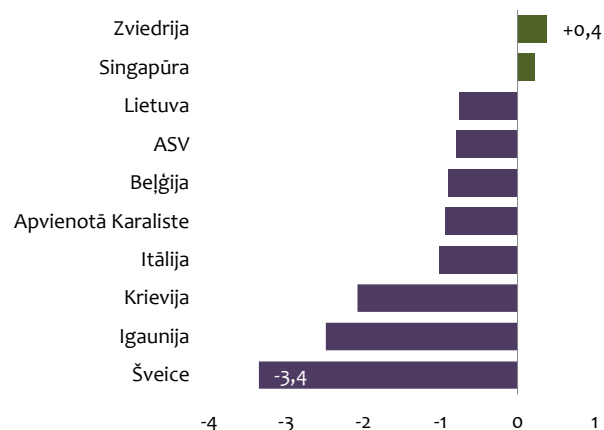
Pakalpojumu posteņu eksporta attīstība
ieguldījums izmaiņās 2020.gada janvārī-jūnijā, procentpunktos

Pakalpojumu eksporta struktūra pa valstīm
2020.gada janvārī-jūnijā, procentos

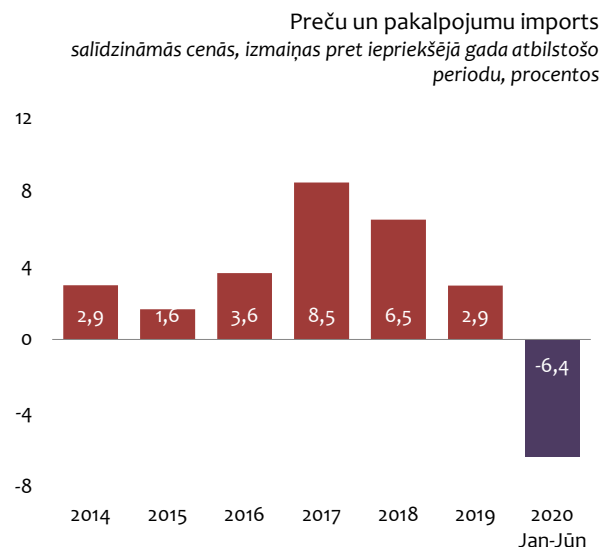

Valstis ar lielāko ietekmi Latvijas pakalpojumu eksportā
ieguldījums izmaiņās 2020.gada janvārī-jūnijā, procentpunktos

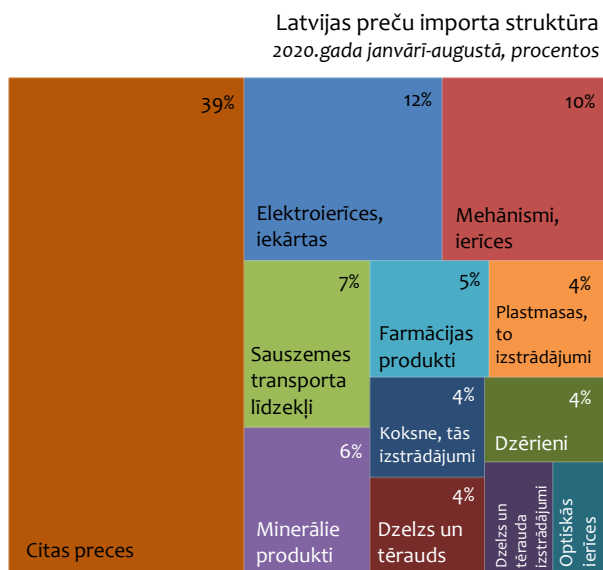

IMPORTS

Preču un pakalpojumu importa apjomi pēdējos gados attīstās līdzīgi eksportam. Kopš 2017.gada tradicionāli straujāk pieaug pakalpojumu, bet mērenāk preču imports. Savukārt 2020.gada 1.pusē straujāk samazinās pakalpojumu, bet mērenāk preču imports.

2019.gadā preču imports faktiskajās cenās pieauga par 0,8% (salīdzināmās cenās – +1,9%). Savukārt 2020.gada astoņos mēnešos preču importa vērtība faktiskajās cenās, Covid-19 izplatības ietekmē, samazinājās par 9,8%. To būtiski ietekmēja lidaparātu un to daļu, minerālo produktu un sauszemes transporta līdzekļu importa samazinājums, bet pieauga elektroierīču un iekārtu, ieroču un munīcijas, kā arī tekstilizstrādājumu imports.

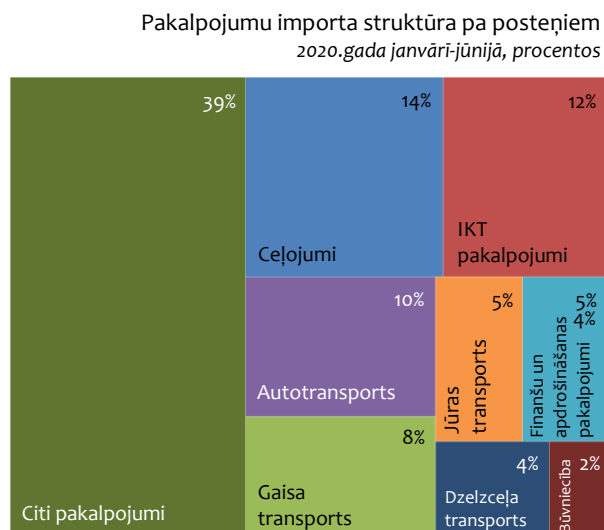

Galvenās Latvijas preču importa partnervalstis ir Lietuva, Vācija, Polija, Igaunija, Krievija, Nīderlande, Ķīna un Somija. Kopā šo valstu produkcija 2020.gada astoņos mēnešos veidoja vairāk nekā 2/3 daļas no Latvijas preču importa.

Pēc preču gala pielietojuma importa struktūra kopš 2012.gada nav būtiski mainījies. Nedaudz ir samazinājies starppatēriņa preču daļa, ko noteica degvielas importa vērtības samazinājums. Degvielas īpatsvars starppatēriņa produktu grupā ir samazinājies no 34% 2012.gadā līdz 21% 2019.gadā, kas skaidrojams ar ievērojamu pasaules naftas cenu kritumu. 2020.gada 1.pusē straujāk ir samazinājies kapitālpreču imports, bet mērenāk – patēriņa preču imports, kā rezultātā kapitālpreču daļa importā gada laikā ir samazinājies no 19,7% līdz 15,3%. Attiecīgi ir pieaugusi patēriņa preču importa daļa.

Latvijas pakalpojumu imports 2017.-2019.gadā attīstījās dinamiski, līdzīgi kā pakalpojumu eksports. Šajā laika posmā pakalpojumu imports pieauga par 8,5% vidēji ik gadu.

Pretēja aina ir vērojama 2020.gada pirmajā pusē, kad, Covid-19 izplatības ietekmē, pakalpojumu imports faktiskajās cenās samazinājās par 18,1% (1.ceturksnī – -3,6%, 2.ceturksnī – -31,5%). Liela ietekme pakalpojumu importa samazinājumā 2020.gada janvārī-jūnijā bija ceļojumu un transporta pakalpojumu importa samazinājumam, jo īpaši gaisa transportam. Samazinājās arī IKT un finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu imports, savukārt nedaudz pieauga citu saimnieciskās darbības un būvniecības pakalpojumu importa vērtība.

2020 | 2

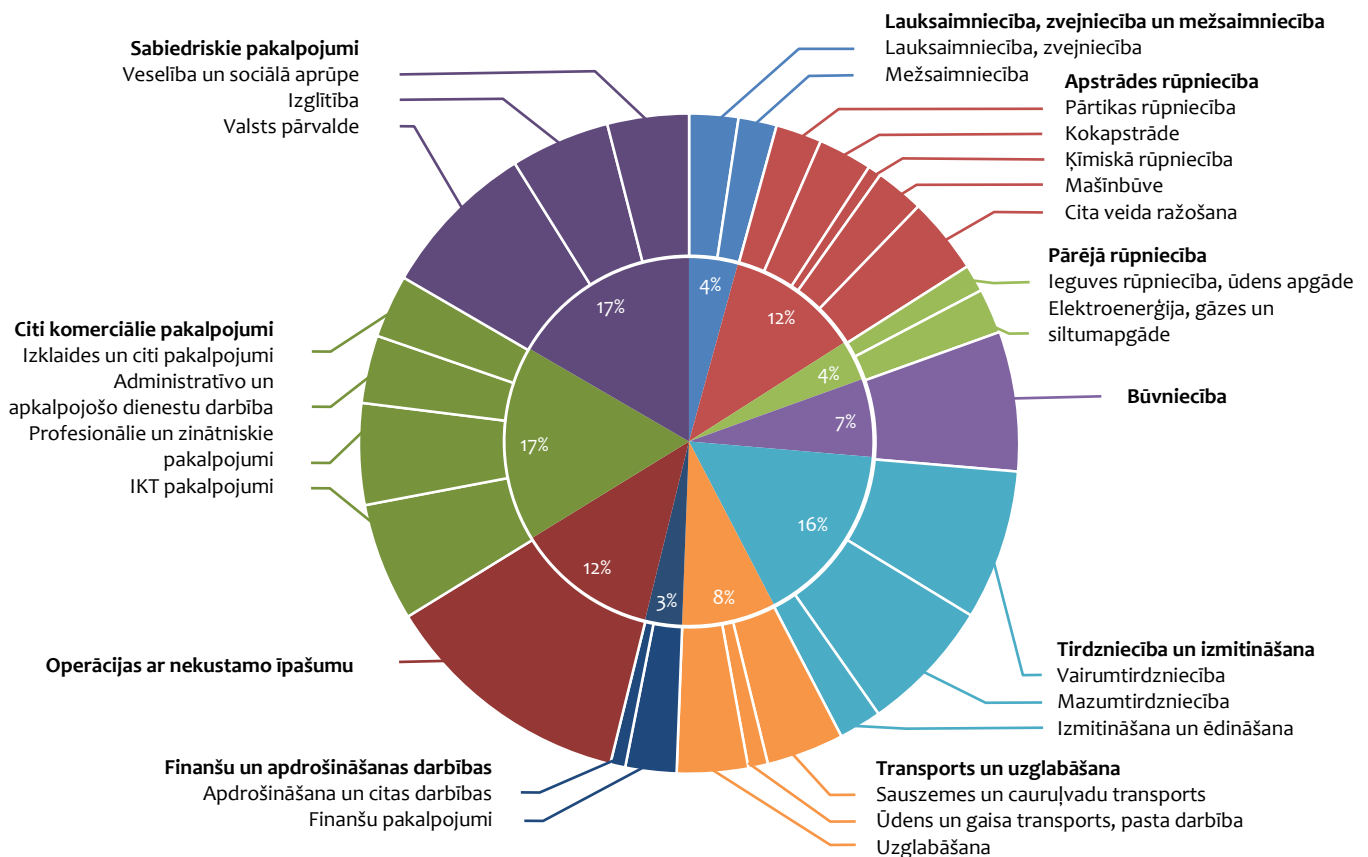
NOZARU IEGULDĪJUMS

2009.-2010.gadā, samazinoties darbaspēka izmaksām, uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Mainījās tautsaimniecības struktūra. 2008.gadā tirgojamās nozares (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī transporta pakalpojumu nozares) veidoja vien 26,6% no kopējās pievienotās vērtības, bet 2010.gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 33,1%. 2019.gadā šo nozaru īpatsvars ir sarucis – līdz 27,4%. 2019.gadā, salīdzinot ar 2010.gadu, īpatsvars ir samazinājies visās nozarēs, izņemot būvniecību, komercpakalpojumu un

sabiedrisko pakalpojumu nozares. 2014.-2016.gados izaugsme turpinājās visās nozarēs, izņemot būvniecību, ieguves rūpniecību un transportu, savukārt 2017.-2019.gadā būvniecības apjomu kāpumam bija viena no lielākām ietekmēm izaugsmē. 2020.gada 1.pusgadā Covid-19 krīze ir negatīvi ietekmējusi praktiski visas nozares. Izaugsme turpinājās tikai būvniecībā un valsts pārvaldē un aizsardzībā.

2019.gadā preces sastādīja 27%, bet pakalpojumi – 73% no kopējās pievienotās vērtības.

Pievienotās vērtības struktūra
2019.gadā*, procentos

* Ekonomikas ministrijas aprēķini

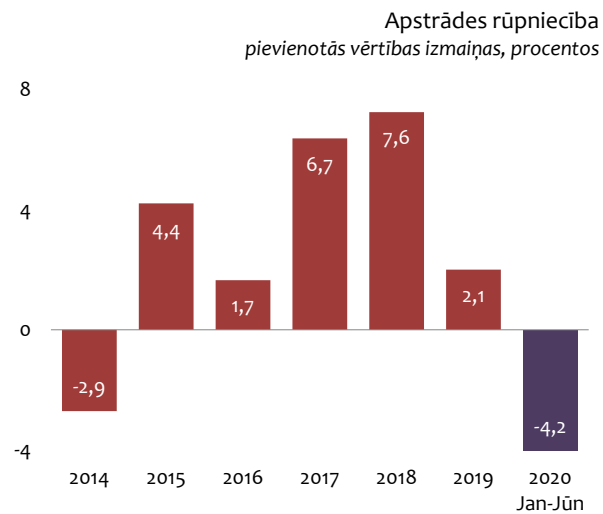
Nozaru attīstības tendences
izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 Jan-Jūn
Iekšzemes kopprodukts	1,1	4,0	2,4	3,3	4,0	2,1	-5,2
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	8,0	2,7	-4,3	1,8	-3,6	12,3	-1,1
leguves rūpniecība un karjeru izstrāde	-13,1	14,8	-2,8	9,1	9,1	-4,6	3,5
Apstrādes rūpniecība	-2,9	4,4	1,7	6,7	7,6	2,1	-4,2
Pārtikas rūpniecība	0,1	-4,6	1,8	5,2	-2,9	-0,7	-2,2
Vieglā rūpniecība	-13,6	-13,2	2,1	7,6	-0,8	-2,6	-15,7
Kokapstrāde	6,9	7,1	8,0	2,1	4,5	0,0	-1,8
Papīra ražošana un poligrāfija	-0,6	0,0	3,6	4,5	-3,7	5,7	2,3
Ķīmiskā rūpniecība	-2,6	-4,1	10,7	11,4	7,0	3,9	0,7
Nemetālisko minerālu ražošana	1,2	-9,8	11,6	11,1	1,3	-2,1	-1,1
Metālapstrāde	-10,5	34,8	5,4	12,0	3,6	13,5	-6,3
Elektrisko un optisko iekārtu ražošana	32,3	16,7	12,6	15,8	12,1	11,3	4,4
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,4	7,9	8,5	21,5	7,0	-1,9	-13,2
Transportlīdzekļu ražošana	-15,2	3,5	-2,9	22,8	7,3	-7,7	-22,8
Pārējās rūpniecības nozares	-12,0	3,5	0,8	4,3	-1,8	2,8	-16,7
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	-13,3	22,1	17,5	-2,1	-38,7	-4,4	0,3
Būvniecība	-2,6	-0,4	-9,6	14,6	12,5	2,2	5,3
Ēku būvniecība	28,2	-8,2	-11,1	22,4	25,6	7,8	4,0
Inženierbūves	-6,8	0,4	-25,7	30,0	11,6	1,0	-0,9
Tirdzniecība	3,7	7,0	4,5	2,5	4,0	4,2	-5,5
Mazumtirdzniecība	3,5	4,9	2,3	4,3	3,8	2,4	0,4
Transports un uzglabāšana	-3,6	1,2	1,7	6,4	4,0	-2,7	-15,2
Kravu pārvadājumi dzelzceļā	2,2	-2,4	-14,1	-8,4	12,5	-15,8	-47,2
Ostās pārkrautās kravas	5,2	-6,2	-9,3	-2,0	6,9	-5,7	-30,1
Kravu pārvadājumi ar autotransportu	2,7	0,5	1,3	7,0	12,8	-3,8	1,9
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	-2,2	8,9	4,4	9,3	7,6	8,3	-38,7
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	-2,7	2,3	5,0	8,6	9,7	1,0	-7,4
Finanšu un apdrošināšanas darbības	5,5	13,3	-0,2	-17,1	-3,1	-15,2	-0,9
Operācijas ar nekustamo īpašumu	4,9	-2,4	1,6	-1,6	2,4	1,4	-1,3
Citi komercpakalpojumi	-1,2	1,9	3,9	4,5	2,8	6,3	-2,7
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	2,4	2,4	1,5	3,8	2,8	2,0	1,4
Izglītība	1,9	3,2	1,1	4,3	3,0	2,9	-0,1
Veselība un sociālā aprūpe	14,5	5,2	1,2	4,3	9,3	9,6	-1,3
Māksla, izklaide un atpūta	-7,7	8,2	5,0	5,1	6,1	5,7	-27,9

APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

Apstrādes rūpniecības attīstību veicina Latvijas ražotāju konkurētspējas uzlabošanās, kā arī pieprasījuma dinamika lielākajos eksporta tirgos. Īpaši strauji apstrādes rūpniecības apjomi pieauga 2017. un 2018.gadā, mērenāk – 2019.gadā.

2019.gadā nozares izaugsmi pozitīvi ietekmēja metālapstrāde un elektrisko un optisko iekārtu ražošana. Lielākās rūpniecības apakšnozares – kokapstrādes – ražošanas apjomi bija līdzīgi kā pirms gada, savukārt samazinājās otra lielākā apstrādes rūpniecības apakšnozare – pārtikas rūpniecība.

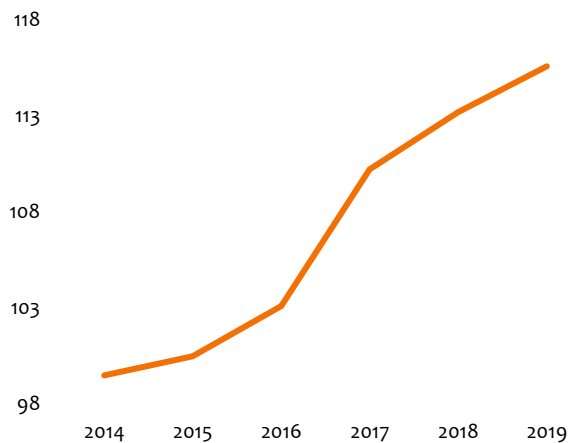

2020.gada astoņos mēnešos apstrādes rūpniecības apjomi bija par 3,5% mazāki nekā pirms gada. Straujāk

samazinājās transportlīdzekļu un metālapstrādes, bet pieauga elektrisko un optisko iekārtu, kokapstrādes un papīra ražošanas un poligrāfijas ražošanas apjomi.

2020.gada astoņos mēnešos nedaudz samazinājās arī apstrādes rūpniecības apgrozījums faktiskajās cenās. Straujāk samazinājās vietējā tirgū realizētās, turpretī nedaudz pieauga eksportētās produkcijas apjomi.

Apstrādes rūpniecība
pievienotā vērtība, 2013.gads = 100

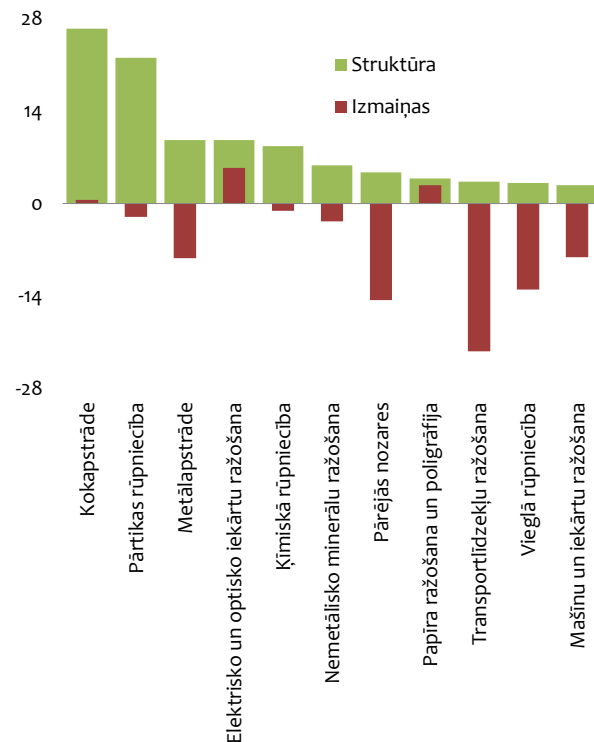

2018. un 2019.gadā aizņemto darbavieta skaits apstrādes rūpniecībā būtiski nemainījās. 2020.gada 1.pusē darbavieta skaits nedaudz saruka, straujāk – vieglajā rūpniecībā un kokapstrādē, savukārt darbavieta skaits pieauga metālapstrādē, elektrisko un optisko iekārtu ražošanā un pārtikas rūpniecībā.

Apstrādes rūpniecības struktūra un nozaru attīstības tendences procentos

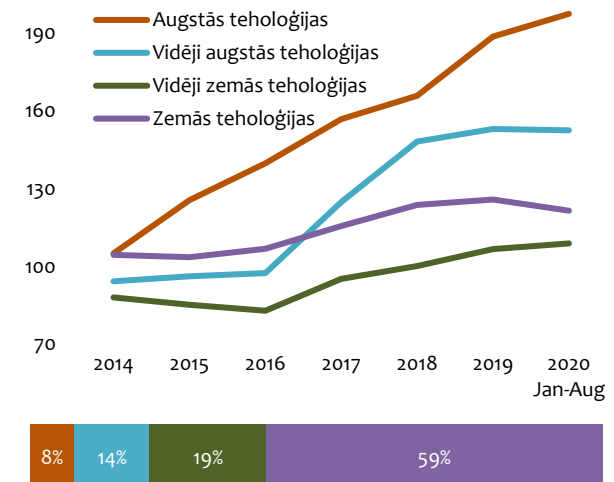
	Struktūra 2019.gadā			Ražošanas apjomu izmaiņas			
	Izlaide	Aizņemtās darbavietas	Eksporta īpatsvars realizācijā	2017	2018	2019	2020 Jan-Aug
Apstrādes rūpniecība	100	100	64,9	8,0	2,7	2,1	-3,5
Pārtikas ražošana	21,8	19,4	37,6	5,2	-2,9	-0,7	-2,0
Vieglā rūpniecība	3,7	9,2	85,8	7,6	-0,8	-2,6	-13,0
Kokapstrāde	26,7	19,8	70,9	2,1	4,5	0,0	0,6
Papīra ražošana, poligrāfija	4,0	4,3	64,3	4,5	-3,7	5,7	2,8
Ķīmija un farmācija	8,3	7,1	75,2	11,4	7,0	3,9	-1,1
Nemetāliskie minerāli	5,8	5,2	49,4	11,1	1,3	-2,1	-2,7
Metālapstrāde	9,2	10,6	67,5	12,0	3,6	13,5	-8,2
Elektroniskās iekārtas	8,9	5,0	89,8	15,8	12,1	11,3	5,4
Mašīnu un iekārtu ražošana	2,7	3,3	83,5	21,5	7,0	-1,9	-8,1
Transportlīdzekļu ražošana	3,8	3,2	90,2	22,8	7,3	-7,7	-22,4
Pārējās nozares	5,1	12,6	62,5	4,3	-1,8	2,8	-14,6

**Apstrādes rūpniecības izaugsme
struktūra un ražošanas apjoma izmaiņas 2020.gada janvārī-augustā,
procentos**

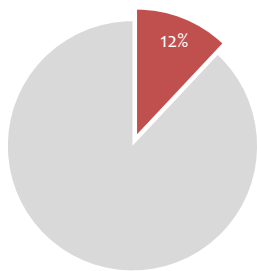
Līdzīgi kā kopējā ekonomikā, arī apstrādes rūpniecības perspektīvas ir neskaidras. Lai arī gada 2.pusē arvien vairāk nozarēs atgriezies izaugsme, tomēr izaugsmi turpinās ierobežot ārējais pieprasījums.

**Apstrādes rūpniecības ražošanas apjoma indekss un
struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem
2013.gads = 100, struktūra 2020.gada janvārī-jūlijā, procentos**

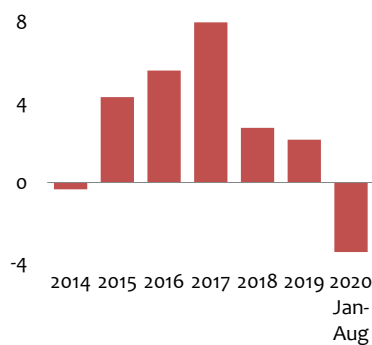

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji¹

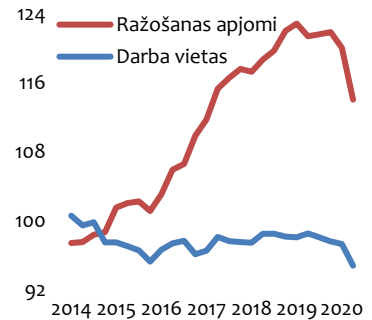
Nozares īpatsvars IKP
2019.gadā

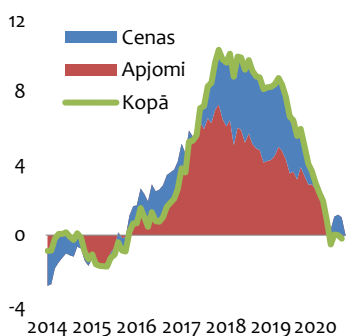
Ražošanas apjoma izmaiņas
procentos

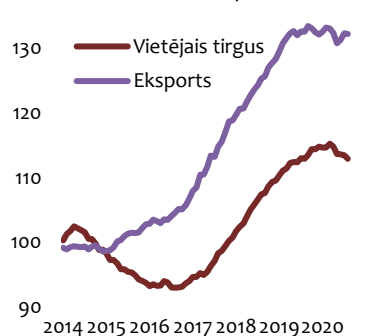
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas
2013.gada 4.ceturksnis = 100

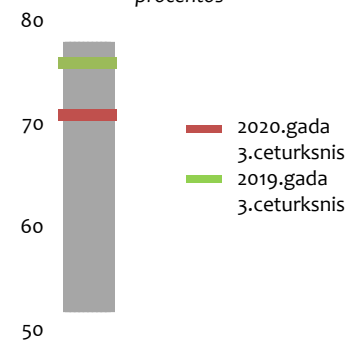
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

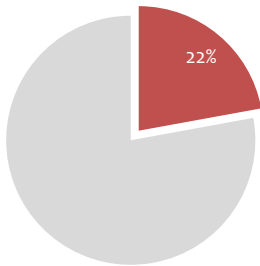
Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

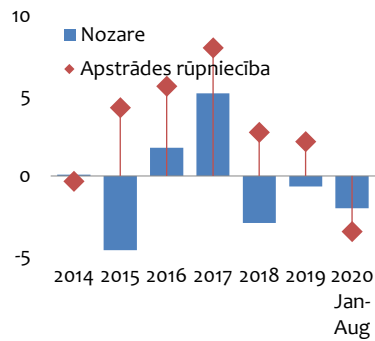
¹ dati par produkcijas realizāciju līdz 2020.gada augustam

Pārtikas produktu un dzērienu ražošana

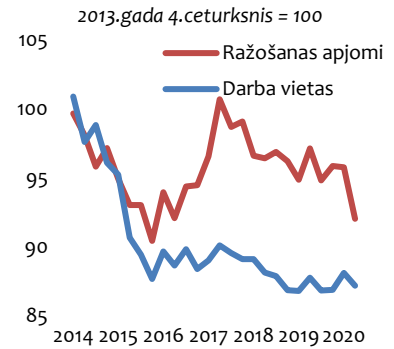
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2019.gadā

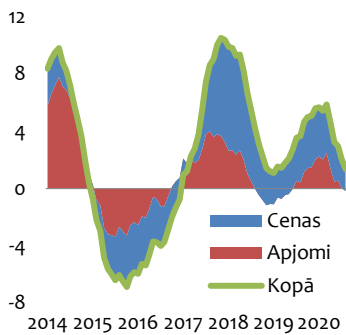
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

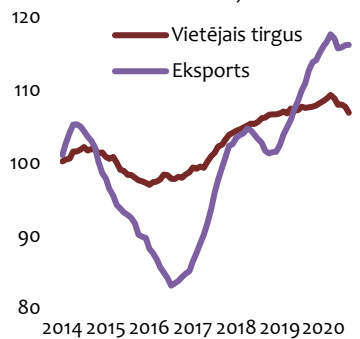
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

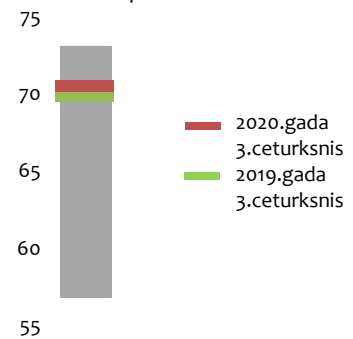
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

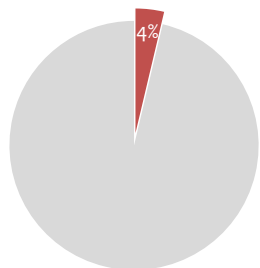

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

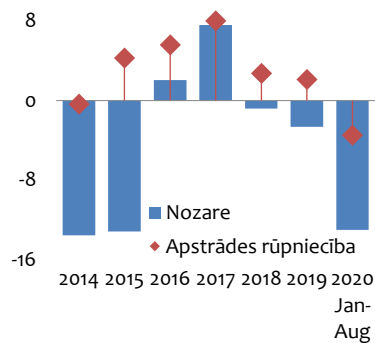

Viegļā rūpniecība

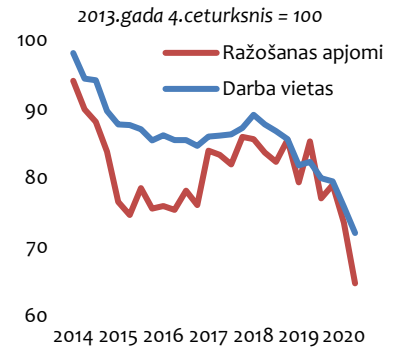
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā
2019.gadā

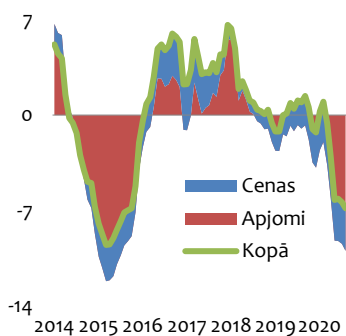
Ražošanas apjumu izmaiņas
procentos

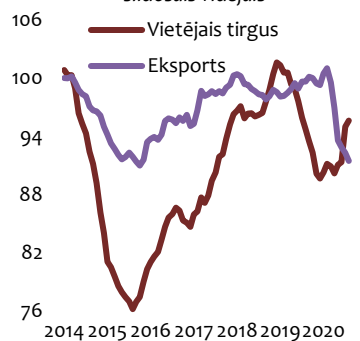
Produkcijas apjomi un aizņemtās
darbavietas

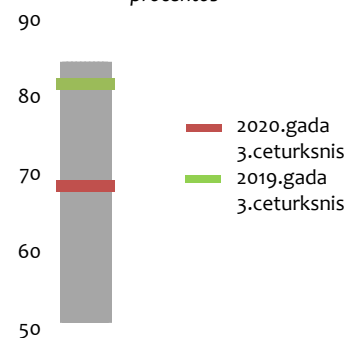
Produkcijas realizācijas izmaiņas
12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija
2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu
slidošais vidējais

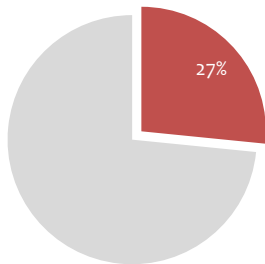

Ražošanas jaudu noslodze
Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis,
procentos

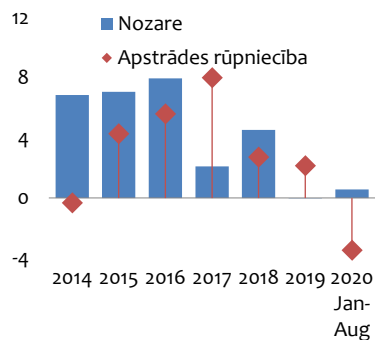

Kopakstrāde

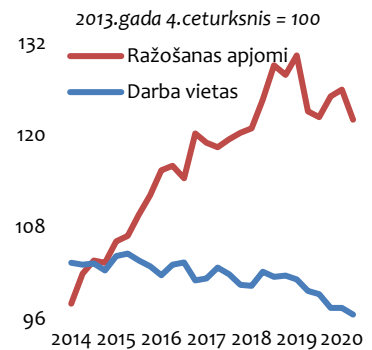
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

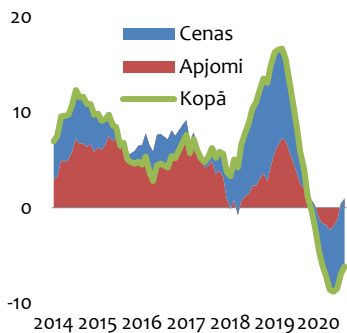
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

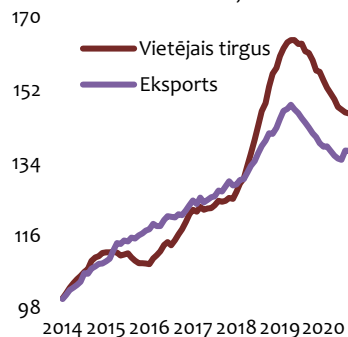
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

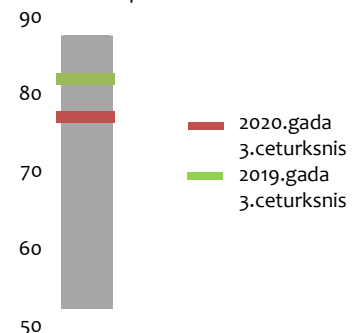
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

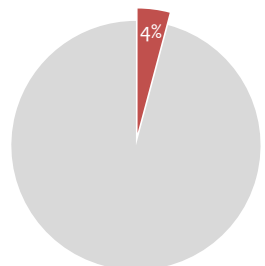

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

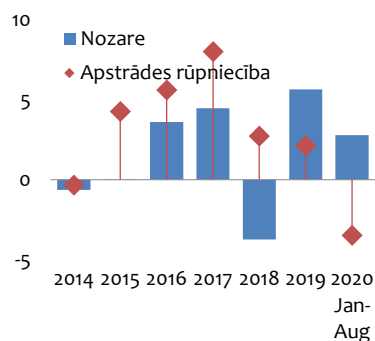

Papīra ražošana un poligrāfija

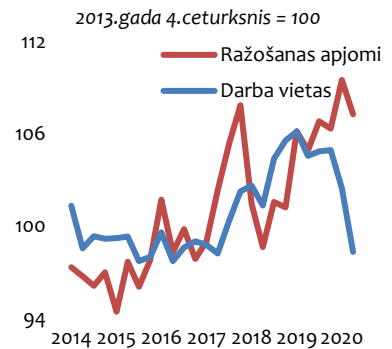
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

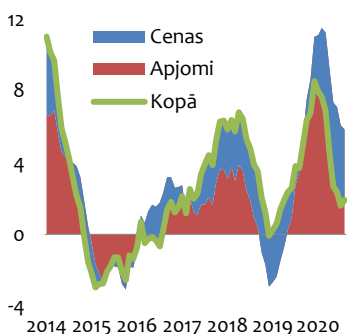
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

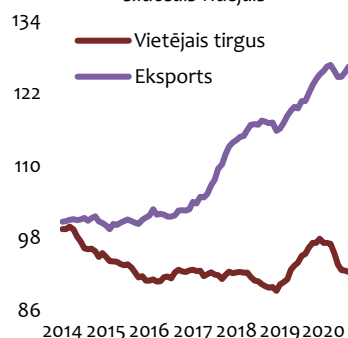
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

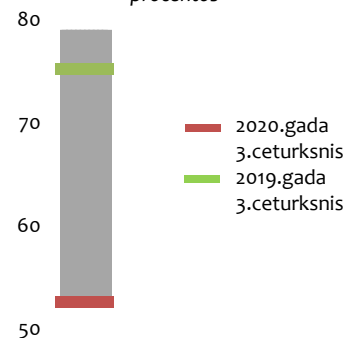
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

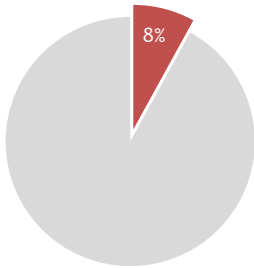

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

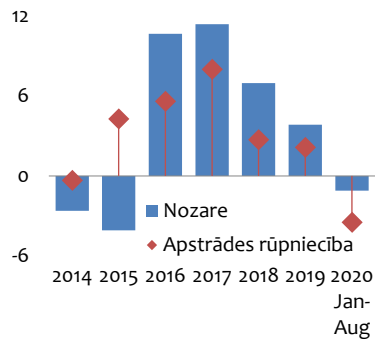

Ķīmiskā rūpniecība

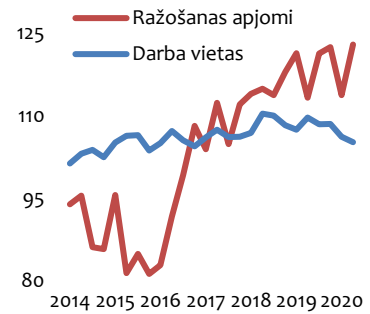
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

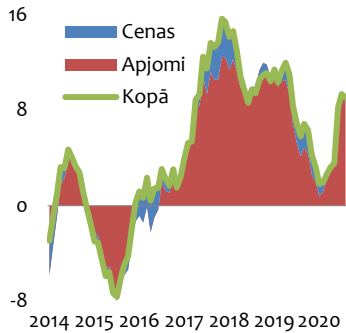
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

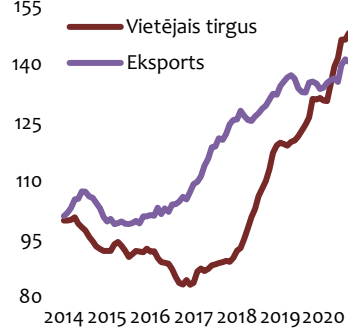
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2013.gada 4.ceturksnis = 100

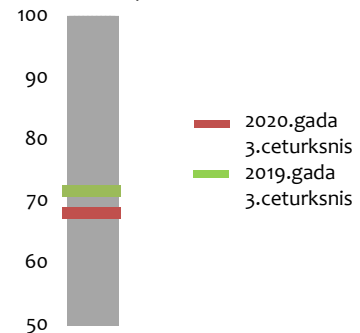
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

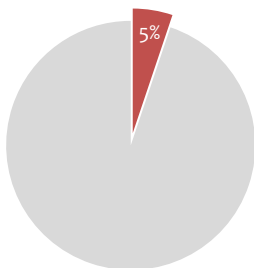

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

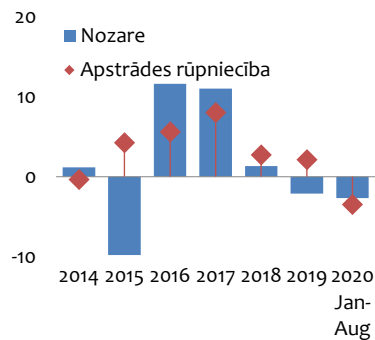

Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

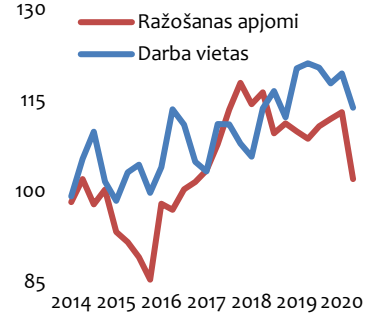
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

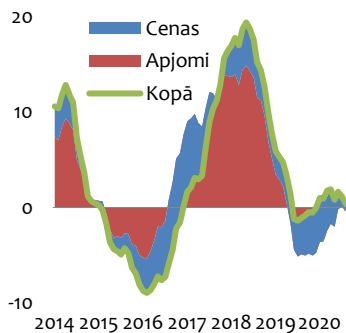
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

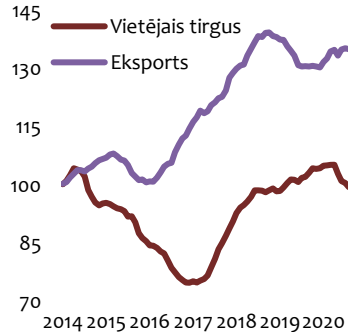
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas 2013.gada 4.ceturksnis = 100

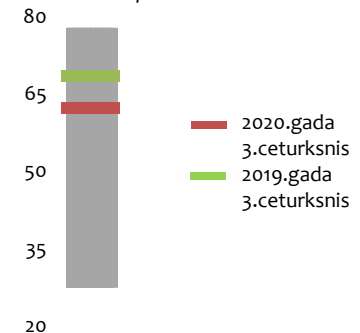
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

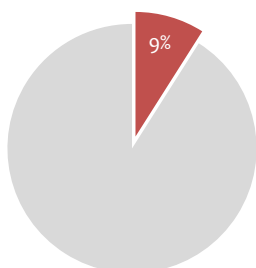

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

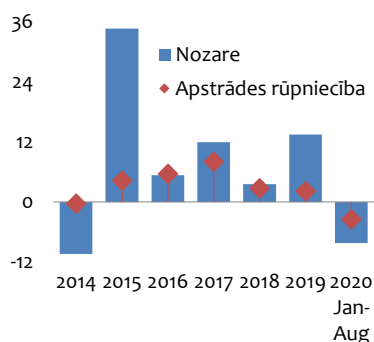

Metālu un metāla izstrādājumu ražošana

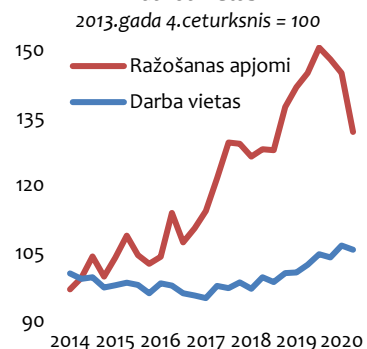
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

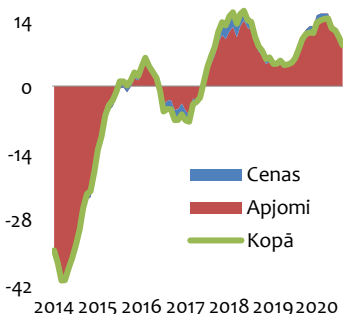
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

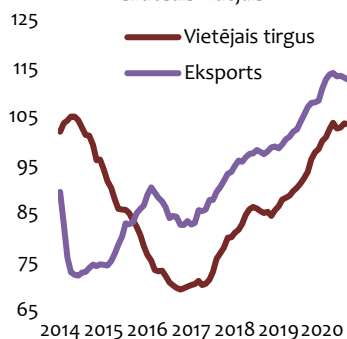
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

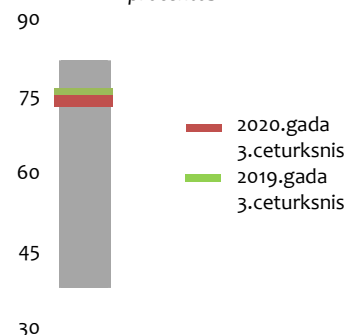
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

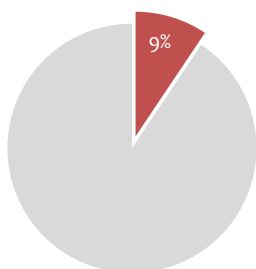

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

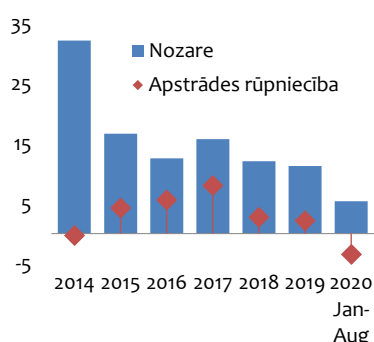

Elektrisko un optisko iekārtu ražošana

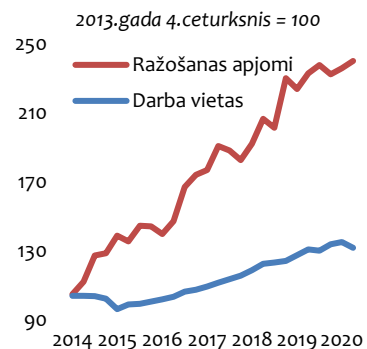
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

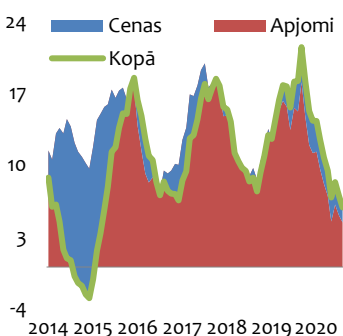
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

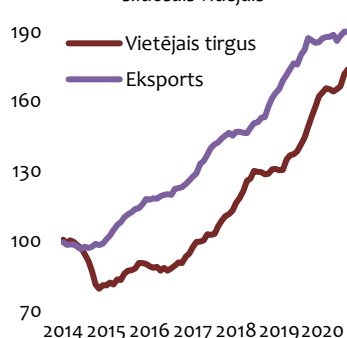
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

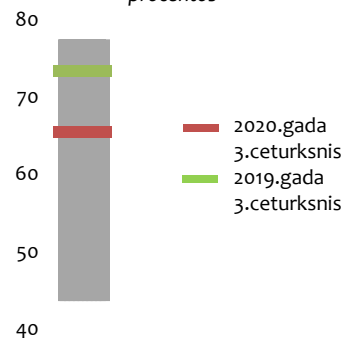
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

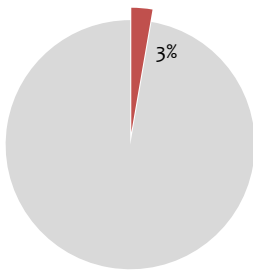

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

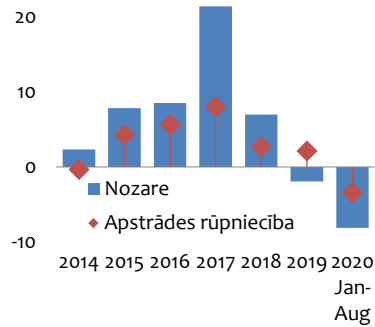

Mašīnu un iekārtu ražošana

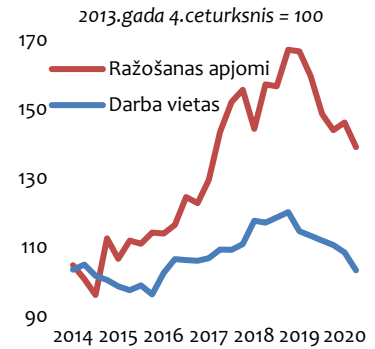
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

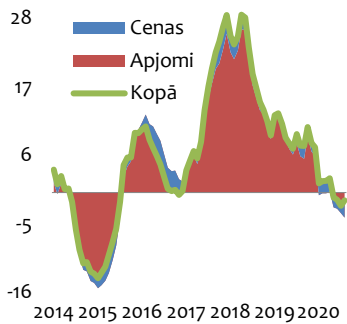
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

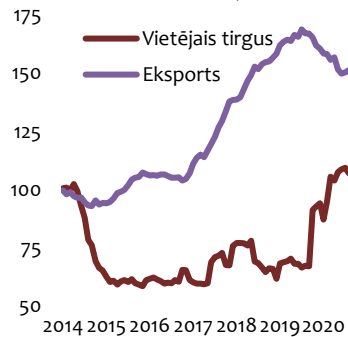
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

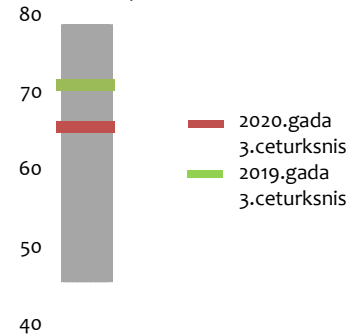
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

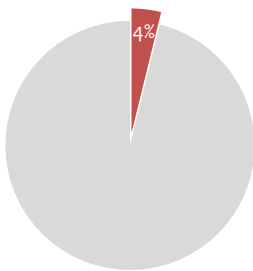

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

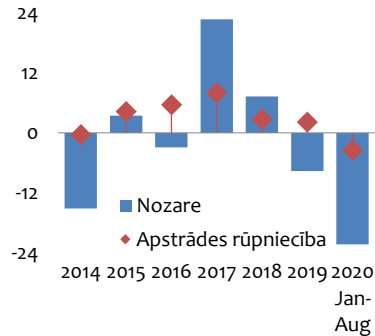

Transportlīdzekļu ražošana

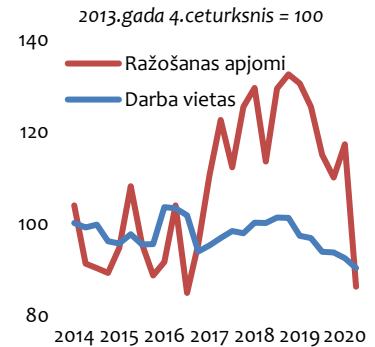
Nozares īpatsvars apstrādes rūpniecībā 2019.gadā

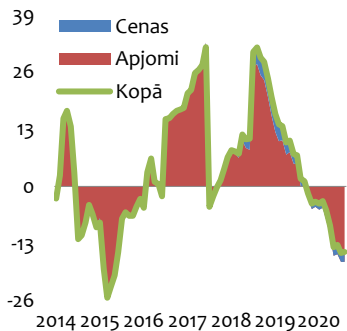
Ražošanas apjomu izmaiņas procentos

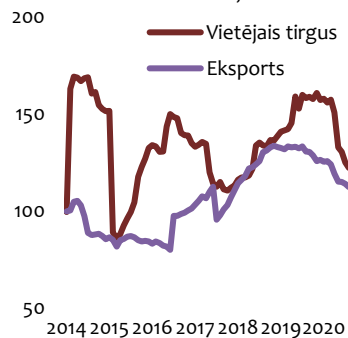
Produkcijas apjomi un aizņemtās darbavietas

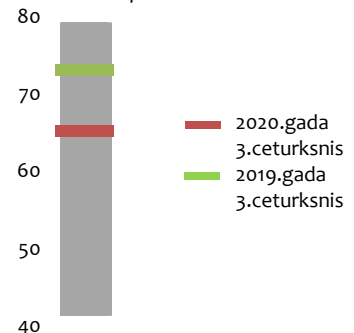
Produkcijas realizācijas izmaiņas 12 mēnešu slidošais vidējais

Produkcijas realizācija 2013.gada decembris = 100, 12 mēnešu slidošais vidējais

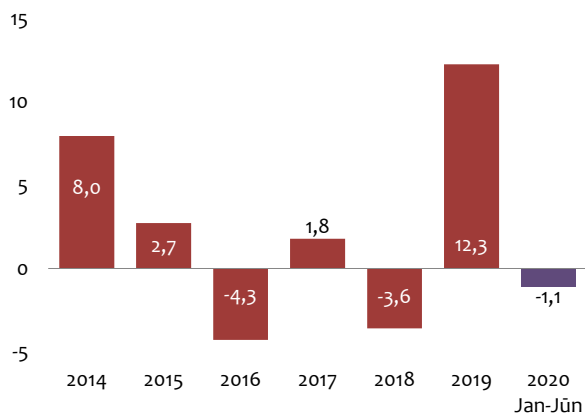

Ražošanas jaudu noslodze Vēsturiski augstākais un zemākais līmenis, procentos

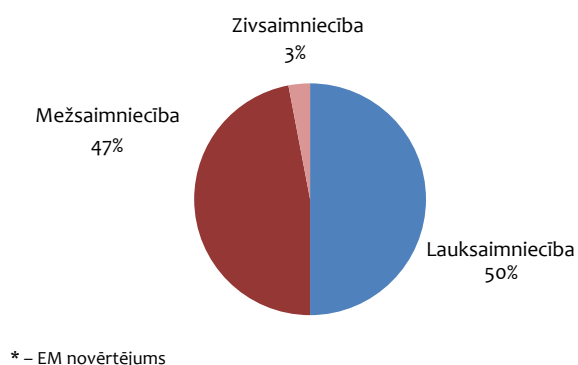
LAUKSAIMNIECĪBA, MEŽSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

produkcijas apjomi pieauga augkopībā, bet samazinājās lopkopībā. Mežsaimniecībā un zivsaimniecībā bija vērojams apjomu kritums. Nozarē pēdējos gados lēnām pieauga gan nodarbināto, gan arī aizņemto darbinieku skaits, kas jau pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Aizņemtās darba vietas pieauga straujāk, kas nozīmē, ka nozarē arvien vairāk tiek izmantots algots darbaspēks. 2020.gadā 1.pusgadā Covid-19 ietekmē darbinieku skaits saruka, ko ietekmēja straujš to kritums mežsaimniecības nozarē.

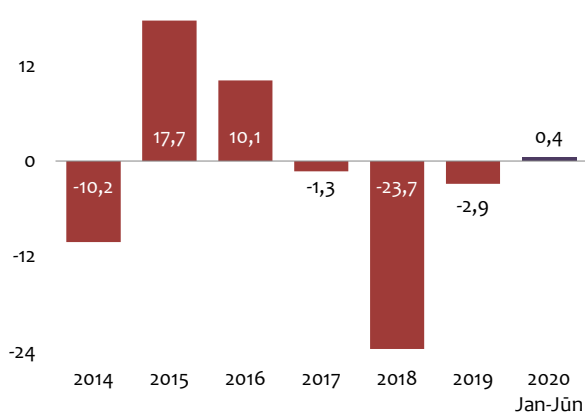
Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūra 2019.gadā*, procentos

Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozares struktūrā dominē lauksaimniecība un mežsaimniecība. Nozares darbība ir cieši saistīta ar laika apstākļiem, tādēļ nozarē kopumā vērojama svārstīga izaugsme. 2019.gadā bija vērojams straujš nozares apjomu pieaugums tieši labvēlīgo laika apstākļu un augkopības nozares straujās izaugsmes dēļ. 2020. gada 1. pusgadā kopumā nozaru apjomi samazinājās. Lauksaimniecībā

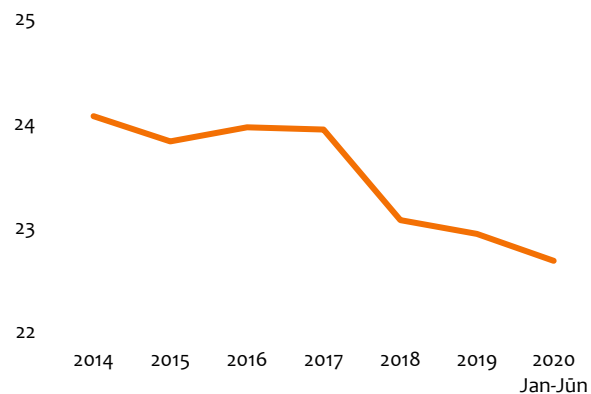
PĀRĒJĀ RŪPNIECĪBA

Pārējā rūpniecība pievienotā vērtība, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, procentos

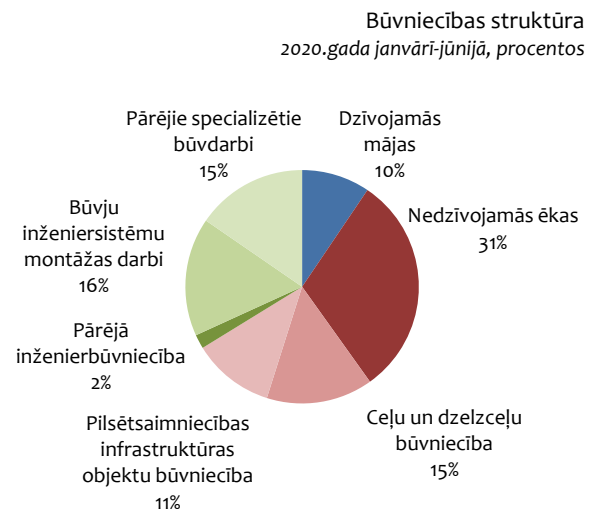
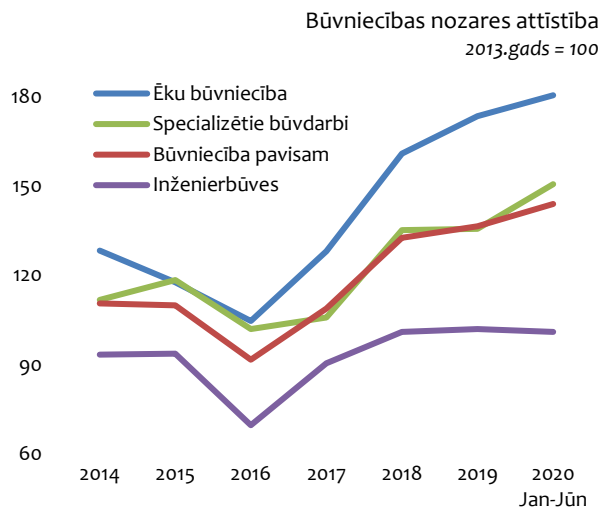
apstākļu dēļ. 2020.gada 1.pusgadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi praktiski saglabājās nemainīgi. Labvēlīgie laika apstākļi veicināja ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozaru attīstību, savukārt sezonai neraksturīgi siltie laika apstākļi būtiski samazināja dabasgāzes padevi. Aizņemto darbinieku skaits sarūk elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un kondicionēšanas nozarē un ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.

Aizņemtās darbinieku vietas pārējā rūpniecībā tūkstošos

Pārējās rūpniecības (ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģijas, gāzes apgāde, siltumapgāde un kondicionēšana, ūdens apgāde un atkritumu apsaimniekošana) nozaru struktūrā dominē elektroenerģijas un gāzes apgāde. 2017.-2019.gadā pārējās rūpniecības nozaru apjomi samazinājās, ko noteica kritums elektroenerģijas un gāzes apgādes nozarē silto laika

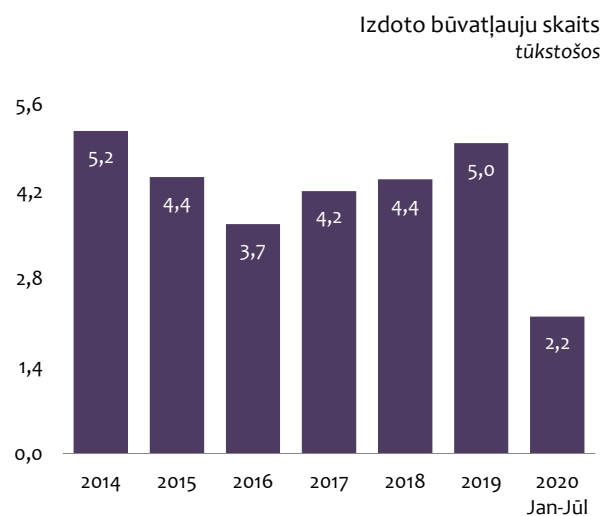
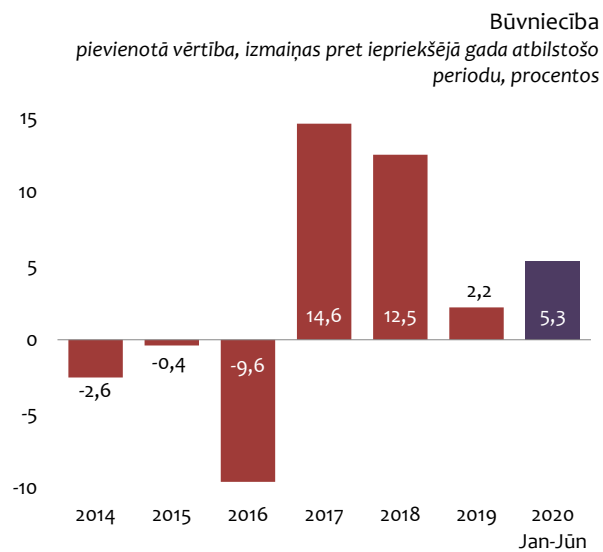
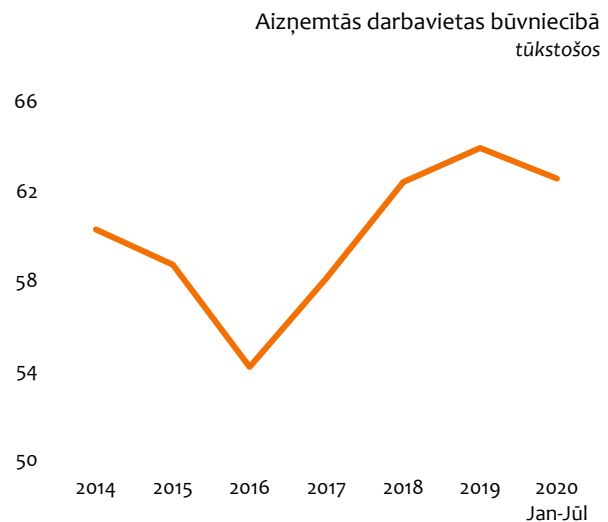
BŪVNIECĪBA

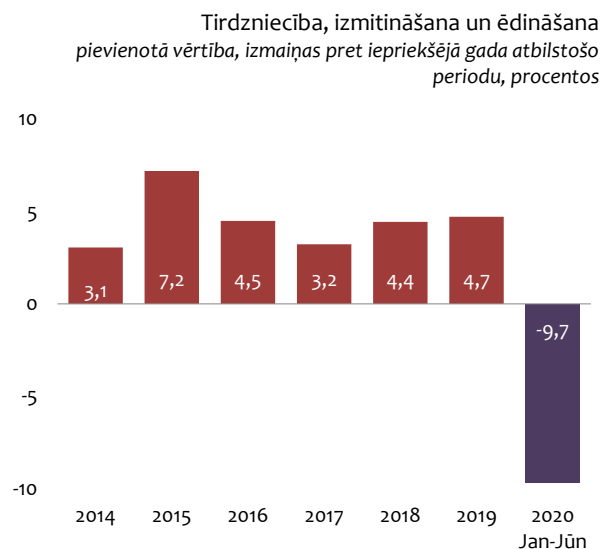
Par spīti koronavīrusa izplatības dēļ noteiktajiem ierobežojumiem 1.pusgadā būvniecības produkcijas apjomi pieauga par 5,5% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada 1.pusgadu. Tomēr 2.ceturksnī ietekme bija jūtama, kad būvniecības produkcijas apjomi bija par 0,6% mazāki kā 2019.gada attiecīgā periodā.

Specializētie būvdarbi 2.ceturksnī salīdzinājumā ar 2019.gada 2.ceturksni pieauga, savukārt gan ēku būvniecības, gan inženierbūvniecības apjomi samazinājās.

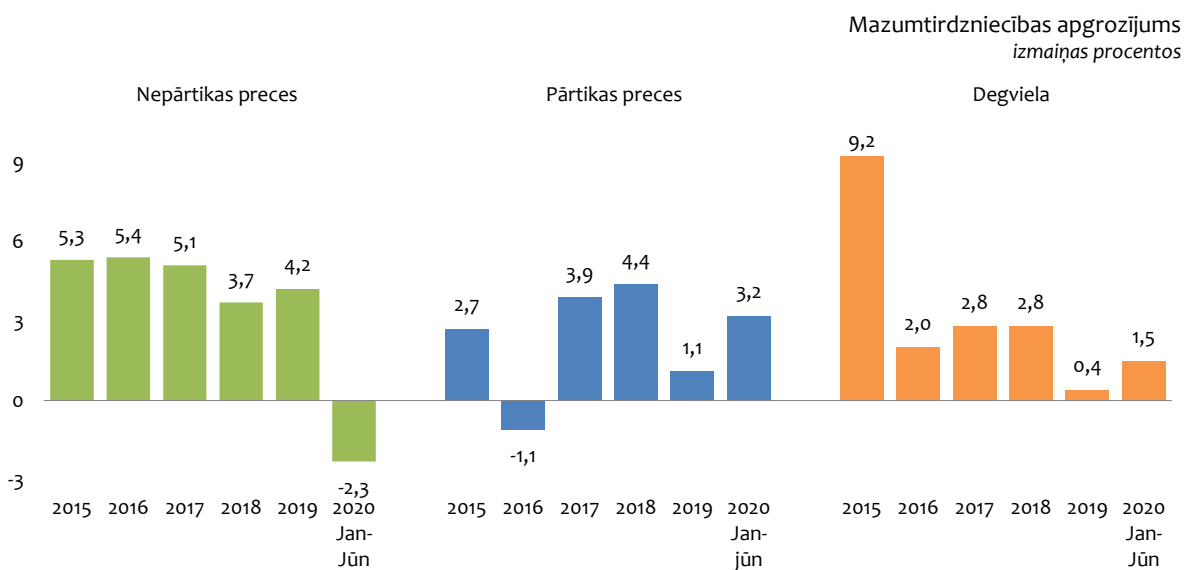
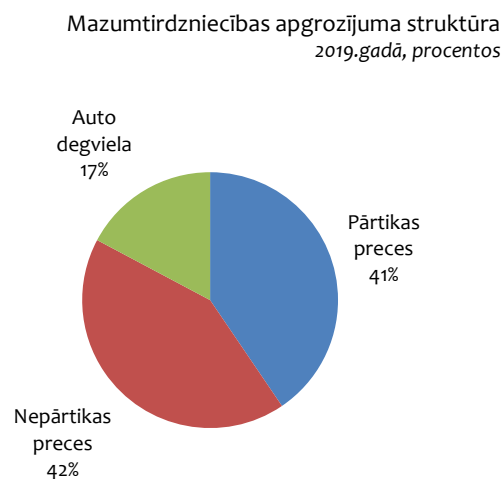
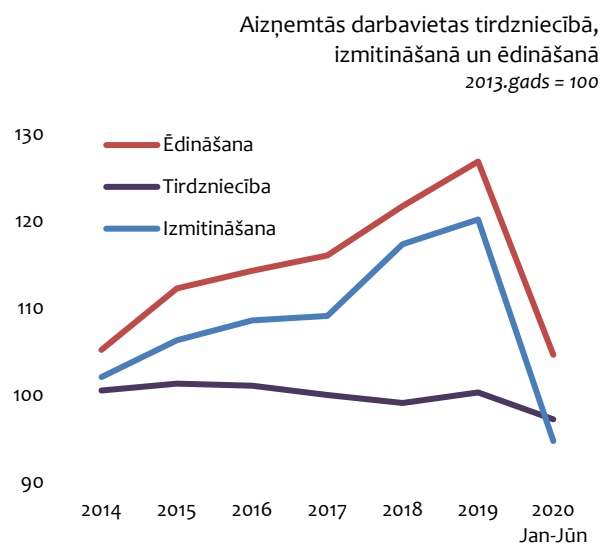
Izsniegto būvatļauju skaits 2020.gada 1.pusgadā bija 2199 būvatļaujas, kas ir par 11,4 % mazāk kā 2019.gada atbilstošā periodā. To galvenokārt noteica privātmāju būvniecībai izsniegto būvatļauju skaita samazinājums.

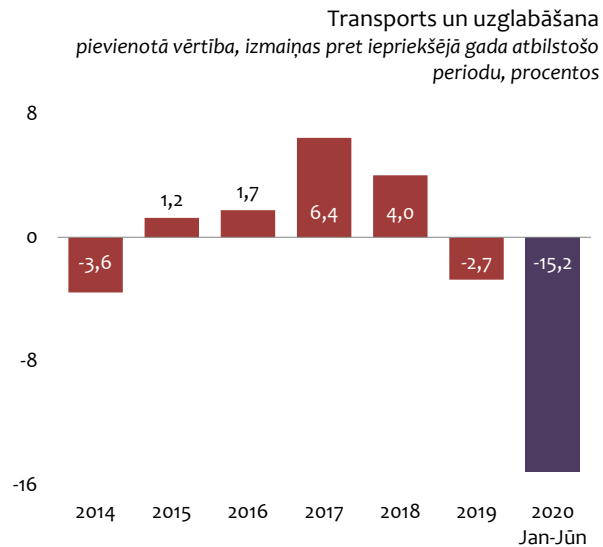
TIRDZNICĪBA, IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANA

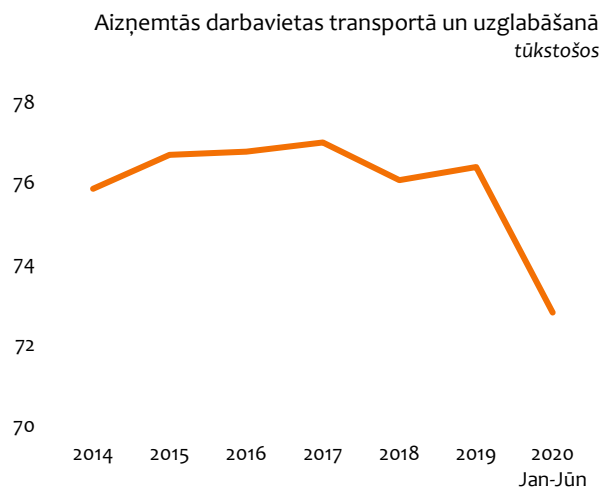
Tirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi 2020.gada 1.pusgadā strauji samazinājās. Tirdzniecības nozari negatīvi ietekmēja Covid-19 izraisīts privātā patēriņa kritums, bezdarba pieaugums un ienākumu samazinājums. 2020.gada 1.pusgadā tā samazinājās par 5,5%. Mazumtirdzniecības apgrozījums 2020.gada 1.pusgadā bija līdzīgs kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā un pieauga tikai par 0,4%. Pārtikas precēm un degvielai mazumtirdzniecības apjomi pieauga, bet nepārtikas precēm bija vērojams kritums. Savukārt vairumtirdzniecības nozares apgrozījums faktiskajās cenās samazinājās par 12,1%. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu nozari īpaši negatīvi ietekmēja ieviestie stingrie pasākumi vīrusa izplatības ierobežošanai. 2020.gada 1.pusgadā nozares apjomi saruka par 38,7%. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir tirdzniecībā. 2020.gada 1.pusgadā Covid-19 ietekmē darbavietu skaita kritums vērojams abās nozarēs, bet īpaši straujš tas bija izmitināšanas un ēdināšanas nozarē.

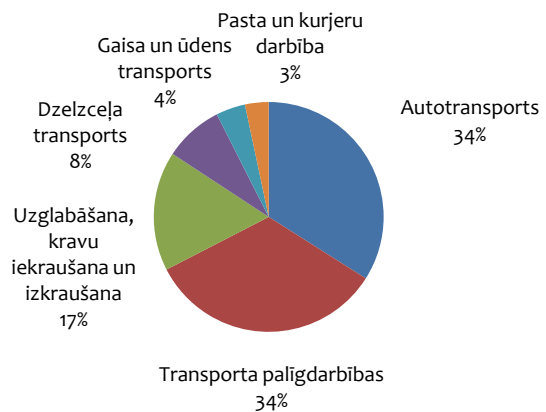
TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA

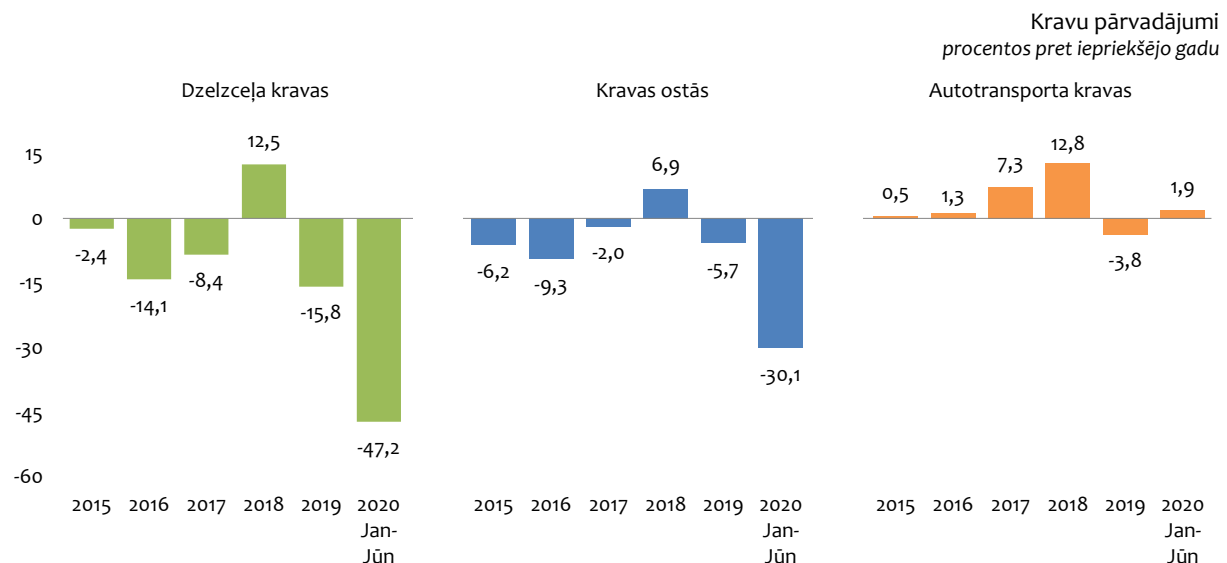
Transporta un uzglabāšanas nozare ir cieši saistīta ar starptautiskajiem pārvadājumiem. No 2014. līdz 2019.gadam nozares apjomi pieauga par 1,1% vidēji gadā, ko cita starpā ietekmēja tranzīta kravu pārvadājumu samazināšanās, galvenokārt Krievijas transporta politikas un pieaugošas konkurences dēļ. 2020.gada 1.pusgadā nozares apjomi strauji saruka. Covid-19 ierobežojumi būtiski ietekmēja aviācijas, sauszemes transporta un dzelzceļa uzņēmumus. Straujš tranzīta kravu kritums bija vērojams dzelzceļā un ostās, savukārt autotransporta pārvadājumu kravu apjomi nedaudz pieauga, ko noteica iekšzemē pārvadāto kravu apjomu kāpums. Pasažieru pārvadājumi samazinājās visos transporta veidos. Straujākais pasažieru skaita samazinājums bija aviopārvadājumos – par 62,9%, ostās pasažieru skaits samazinājās par 57,2%, bet sauszemes pārvadājumos – par 38,9%.

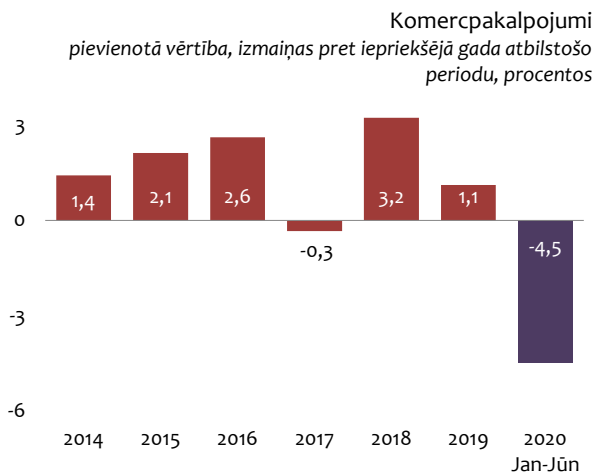
Transporta un uzglabāšanas nozares struktūra
2019.gadā*, procentos

* – EM novērtējums

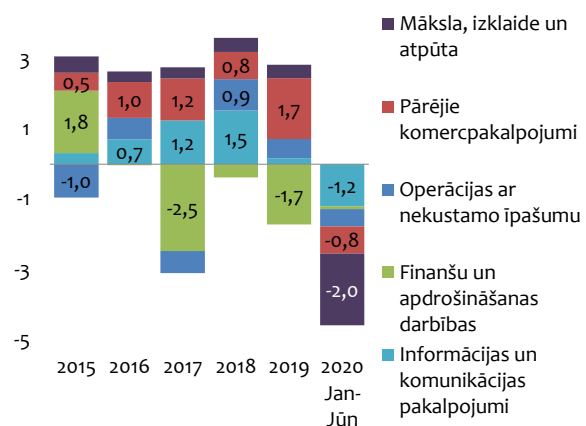
KOMERCPAKALPOJUMI

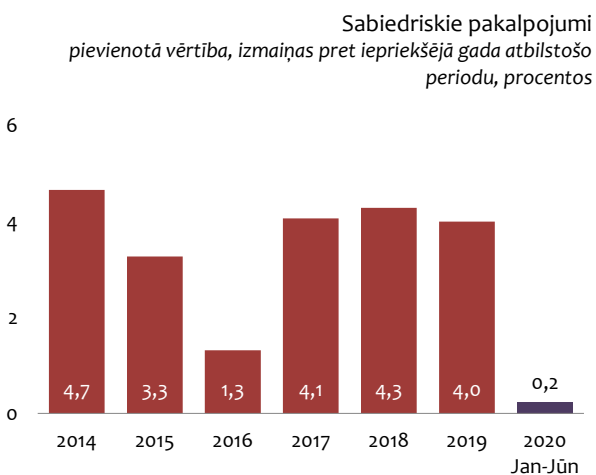
Komerccpakalpojumu (informācijas un komunikācijas pakalpojumi, finanšu un apdrošināšanas darbības, operācijas ar nekustamo īpašumu, profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība, māksla, izklaide un atpūta) nozaru struktūrā dominē operācijas ar nekustamo īpašumu. 2020.gada pirmajā pusgadā Covid-19 krīzes ietekmē komerccpakalpojumu apjomi strauji samazinājās visās nozarēs. Lielākā ietekme bija pakalpojumu apjomu kritumam mākslas, izklaides un atpūtas nozarēs, ko noteica

ieviestie stingrie pasākumi Covid-19 pandēmijas ierobežošanai. Pārējās nozarēs apjomu samazinājumu ietekme bija līdzīga. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir profesionālo, zinātnisko un tehniskajos pakalpojumos, administratīvo un apkalpojošo dienestu darbībās un informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarēs. 2020.gada 1.pusgadā darbavietu skaits strauji samazinājās mākslas, izklaides un atpūtas nozarē, bet pieauga informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē.

Komerccpakalpojumu nozaru ieguldījums pieaugumā procentpunktos

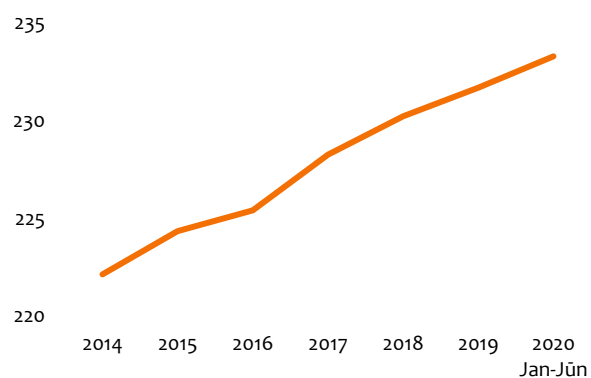
SABIEDRISKIE PAKALPOJUMI

Sabiedrisko pakalpojumu (valsts pārvalde un aizsardzība, izglītība, veselība un sociālā aprūpe) nozaru struktūrā dominē valsts pārvalde un aizsardzība. 2020.gada 1.pusgadā arī sabiedrisko pakalpojumu nozares negatīvi ietekmēja Covid-19 krīze. Kopējie pakalpojumu apjomi praktiski nemainījās, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo

periodu. Valsts pārvaldes un aizsardzības apjomi pieauga par 1,4%, bet veselības un sociālās aprūpes apjomi samazinājās – par 1,3%, savukārt izglītības pakalpojumu apjomi saglabājās nemainīgi. Lielākais aizņemto darbavietu īpatsvars ir izglītībā. Straujākais darbavietu kāpums pēdējos gados vērojams veselības aprūpē. Arī 2020.gada 1.pusgadā veselības aprūpē bija vērojams straujš darbavietu skaita pieaugums, bet valsts pārvaldē darbavietu skaits turpināja samazināties.

Aizņemtās darbavietas sabiedrisko pakalpojumu nozarē tūkstošos

2020 | 2

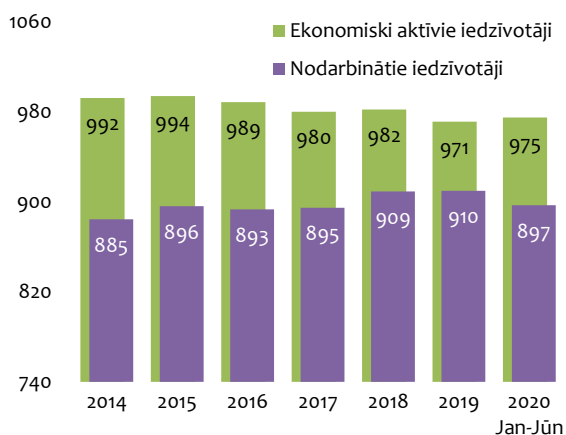
DARBA TIRGUS

NODARBINĀTĪBA UN BEZDARBS

Covid-19 krīze ir veicinājusi strukturālo neatbilstību palielināšanos darba tirgū. Covid-19 pandēmija ir atstājusi negatīvu ietekmi uz darba tirgu, jo īpaši tādās nozarēs kā tūrisma, izmitināšanas un ēdināšanas, transporta (pasažieru pārvadājumi), mākslas un izklaides nozarēs.

Tomēr, neskatoties uz bezdarba pieaugumu, darba tirgū joprojām saglabājās pietiekami liels vakanču skaits, kas norāda uz strukturālā bezdarba risku pieaugumu. Atšķirības starp nodarbināto iedzīvotāju un aizņemto darbavietu skaita izmaiņām 2.ceturksnī norāda uz neregistrētas nodarbinātības īpatsvara pieaugumu tautsaimniecībā Covid-19 pandēmijas laikā.

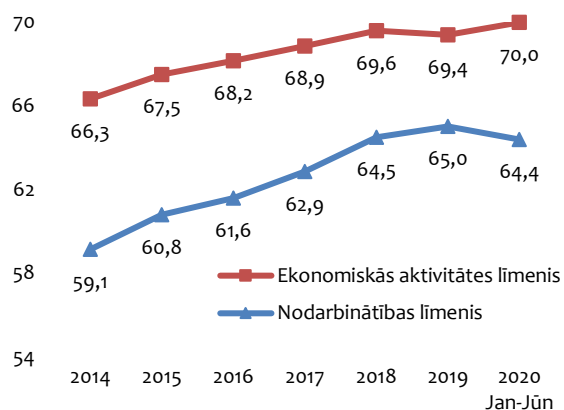
Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits
15-74 gadu vecumā, tūkstošos

Vērojams mērens nodarbināto skaita samazinājums, bet pieaug iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte. 2020.gada 2.ceturksnī nodarbināto skaits samazinājās par 13,5 tūkst. jeb 1,5%, kas ir straujāks nodarbināto samazinājums nekā gadu iepriekš. Nodarbināto skaits 2.ceturksnī samazinājās līdz 892,1 tūkst., bet tā līmenis starp iedzīvotājiem vecumā no 15-74 gadiem – līdz 64,1% (t.i. par 0,6 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada).

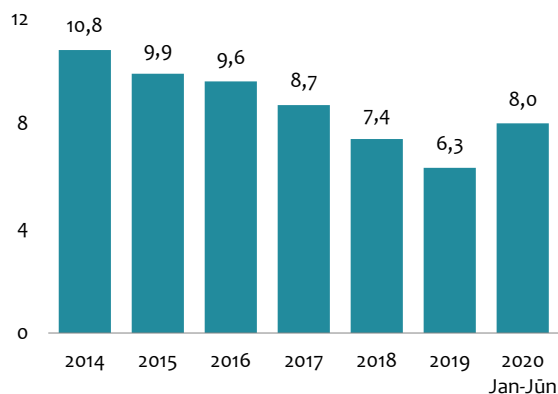
Covid-19 negatīvo ietekmi uz iedzīvotāju nodarbinātību 2.ceturksnī mīkstināja ieviestie dikstāves pabalsti, kas ārkārtas perioda laikā daļēji ļāva nodrošināt darbavietu un iedzīvotāju ienākumu saglabāšanos. Tomēr, vidējais darbinieku skaita samazinājums normāla laika vienībās par 7%, salīdzinot ar 2019.gada 2.ceturksni, liecina, ka darbavietu noslodzes un reālās iedzīvotāju nodarbinātības samazinājums ir bijis ievērojami lielāks.

Nodarbinātības un ekonomiskā aktivitāte
15-74 gadu vecumā, procentos

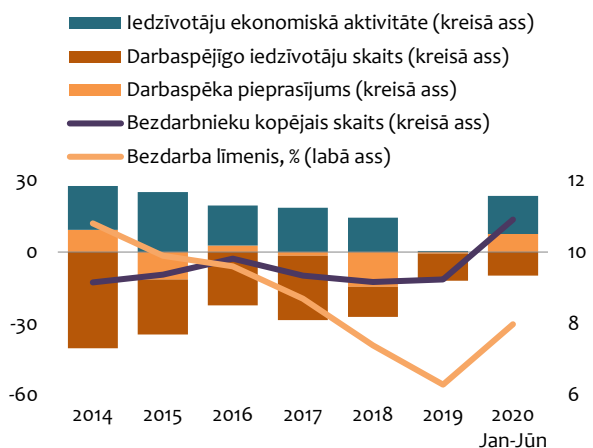
Pretstatā nodarbinātības rādītājiem, jūtāmāki Covid-19 krīze ir atspoguļojusies bezdarba dinamikā. Darba meklētāju skaits 2020.gada 2.ceturksnī pieauga par 22 tūkst., sasniedzot 72,2 tūkst., kas ir augstākais rādītājs kopš 2017.gada 3.ceturkšņa. Arī bezdarba līmenis 2.ceturksnī pietuvinājās 2017.gada vidējam līmenim, sasniedzot 8,6%, kas ir par 2,2 procentpunktiem augstāks rādītājs nekā 2019.gada 2.ceturksnī.

Bezdarba līmenis
15-74 gadu vecumā, procentos

Straujāku darba meklētāju skaita pieaugumu, salīdzinot ar nodarbināto skaita kritumu, ir veicinājis iedzīvotāju ekonomiskās aktivitātes pieaugums, kas 2020.gada 2.ceturksnī palielinājās līdz 70,1%, kas ir par 1,1 procentpunktu vairāk nekā pirms gada.

Bezdarbs un to ietekmējošiem faktori izmaiņas tūkstošos pret iepriekšējo gadu

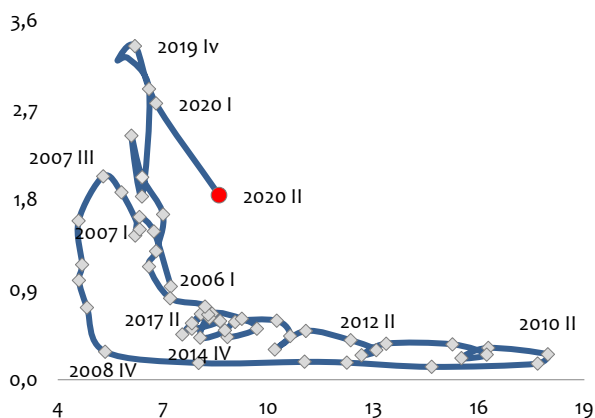

Kopumā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits 2020.gada 2.ceturksnī pieauga par 8,5 tūkst. – līdz 975,6 tūkst.

Jāatzīmē, ka līdztekus ekonomisko aktivitāšu kritumam tautsaimniecībā, darba tirgu ilgstoši ietekmē arī negatīvais demogrāfijas fons, tādejādi atstājot ietekmi gan uz kopējo nodarbināto skaita dinamiku, gan bezdarba rādītājiem.

Pieaug strukturālā bezdarba riski. Esošā krīze kopumā ir paātrinājusi ekonomikas digitalizāciju un darbavietu automatizāciju, līdz ar to no vienas puses audzējot darbaspēka produktivitātes potenciālu, bet no otras puses mainot prasmju pieprasījuma struktūru darba tirgū – prasmju vajadzības atsevišķās specialitātēs var jūtami atšķirties no tām, kādas tās bija pirms krīzes.

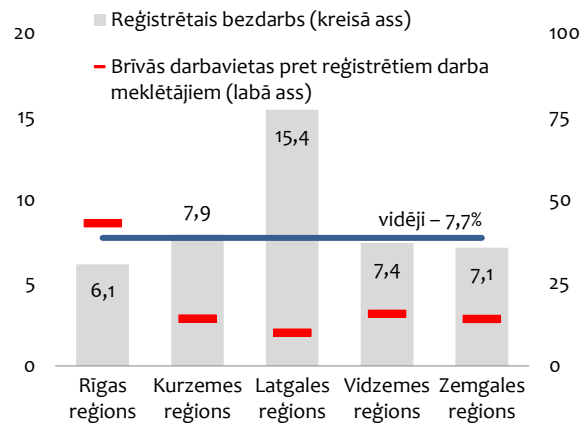
Beveridža likne Latvijā Procentos pa ceturkšņiem; horizontālā ass – bezdarba līmenis; vertikālā ass – vakanču skaits pret ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

2020.gada 2.ceturksnī darba meklētāju skaita pieaugums ir bijis jūtami straujāks nekā vakanču samazinājums attiecībā pret kopējo darbaspēka piedāvājumu/ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitu (skat. Beveridža likni), tādejādi, neskatoties uz brīvo darba resursu pieaugumu, darba tirgū joprojām saglabājās salīdzinoši liels neaizpildītu darbavietu/vakanču skaits.

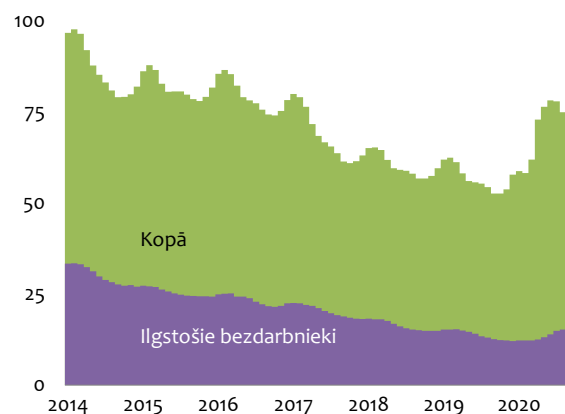
Strukturālās problēmas var padziļināt arī ievērojamās darba tirgus reģionālās atšķirības, kā arī ilgstošā bezdarba pieaugums, kas nākotnē var kavēt darba tirgus atlabšanu.

Reģistrētais bezdarbs pa reģioniem 2020.gada septembra beigās, procentos

Lai gan darba tirgus reģionālās atšķirības krīzes laikā ir nedaudz izlīdzinājušās, tomēr bezdarba līmenis Latgales reģionā joprojām ir divreiz augstāks nekā vidēji Latvijā, bet gandrīz 3 reizes augstāks nekā Rīgas reģionā, kas kopā ar zemo darbaspēka ģeogrāfisko mobilitāti, palielina strukturālā bezdarba riskus.

Reģistrētie bezdarbnieki tūkstošos

Tāpat strukturālā bezdarba pieauguma riskus rada arī salīdzinoši augstais ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars – joprojām aptuveni 1/5 no reģistrētiem darba meklētājiem ir bez darba ilgāk par gadu.

Kopumā bezdarba līmenis Latvijā 2020.gada 2.ceturksnī bija piektais augstākais starp ES27 valstīm (par 1,9 procentpunktiem pārsniedzot ES27 vidējo rādītāju) daļot līdzīgu pozīciju ar Lietuvu (8,6%), bet par 1,7 procentpunktiem atpaliekot no Igaunijas (7,1%).

Puse no kopējā darbavietu skaita samazinājuma ir bijis Covid-19 krīzes tieši skartajās nozarēs. Aizņemto darbavietu skaits 2020.gada 2.ceturkšņa beigās

samazinājās par 4,5% jeb 41,6 tūkst. darbavietu, kopumā līdz 882,6 tūkst. darbavietu.

Aptuveni puse (22,4 tūkst.) no kopējā darbavietu samazinājuma veidoja Covid-19 krīzes tieši skartās nozares (izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi; transports; māksla, izklaide un atpūta, kā arī administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība), no kurām būtiskākais samazinājums ir bijis izmitināšanas un ēdināšanas nozarē – gada laikā par 10,1 tūkst. jeb 26,6% darbavietu.

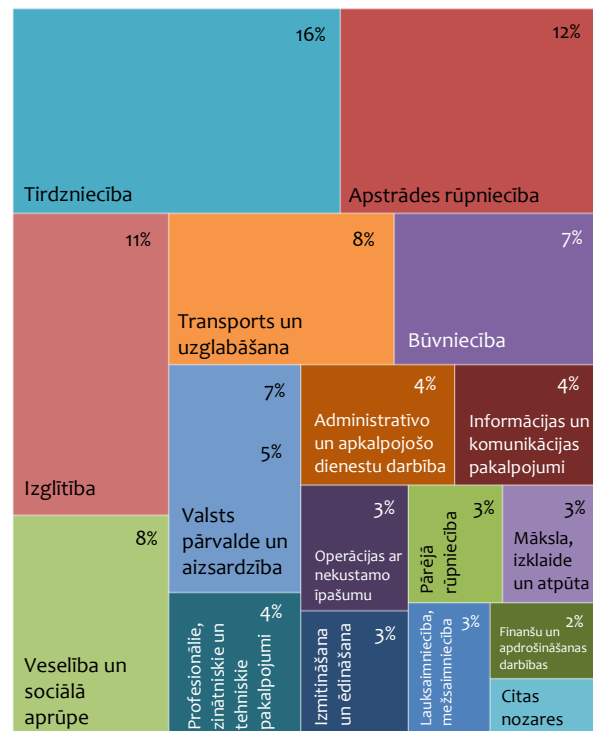
Atsevišķās nozarēs turpināja pieaugt darbaspēka pieprasījums arī 2.ceturksnī. Aizņemto darbavietu skaits ir pieaudzis informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē – par 656 darbavietām jeb 1,9% (galvenokārt datorprogrammēšanas un informācijas pakalpojumu segmentos), salīdzinot ar iepriekšējā gada 2.ceturksni. Tāpat ievērojams aizņemto darbavietu pieaugums bija veselības aprūpes nozarē – par 1 441 darbavietu (2,1%).

Būtiskākais darbavietu samazinājums 2020.gada 2.ceturksnī bija privātajā sektorā – par 35,7 tūkst. jeb 5,6%, līdz ar to aizņemto darbavietu skaits privātajā sektorā pašlaik ir atgriezies 2014.-2015.gada līmenī.

Kopumā mazāk Covid-19 krīze ir skarusi sabiedrisko sektoru – aizņemto darbavietu skaits samazinājies par 5,9 tūkst. jeb 2%. Lielākais darbavietu skaita samazinājums sabiedriskajā sektorā ir bijis transporta un uzglabāšanas nozarē, valsts pārvaldē, kā arī mākslas un izklaides nozarē.

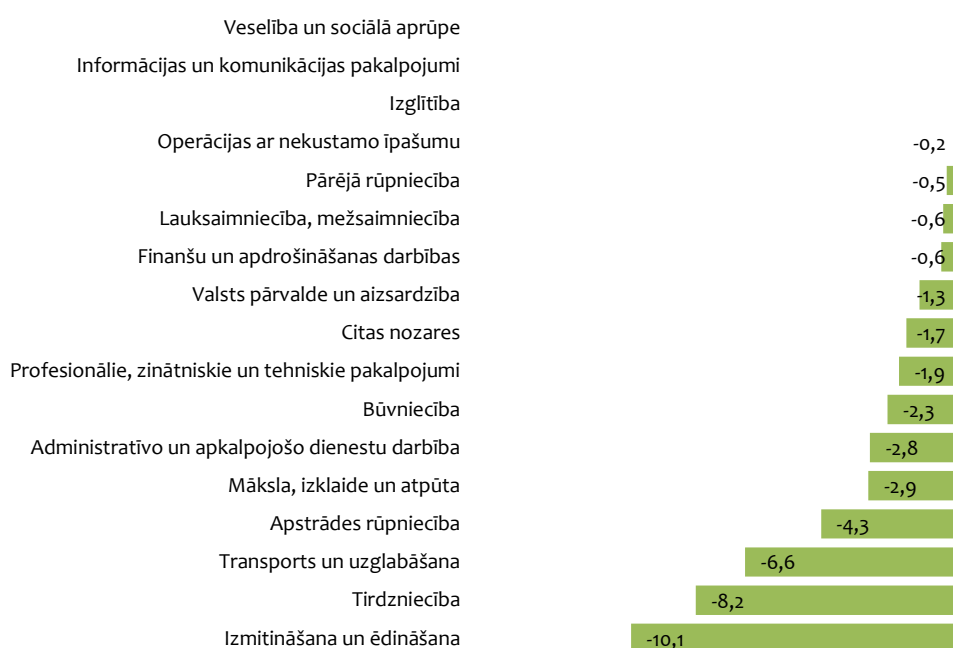
Vienlaikus jāatzīmē, ka aizņemto darbavietu skaita statistika neņem vērā tos uzņēmumus, kuru darbavietu skaits ir mazāks par 50, līdz ar to kopējais darbavietu skaita samazinājums varētu būt ievērojami lielāks.

Aizņemtas darbavietas pa nozarēm
struktūra 2019.gadā, procentos

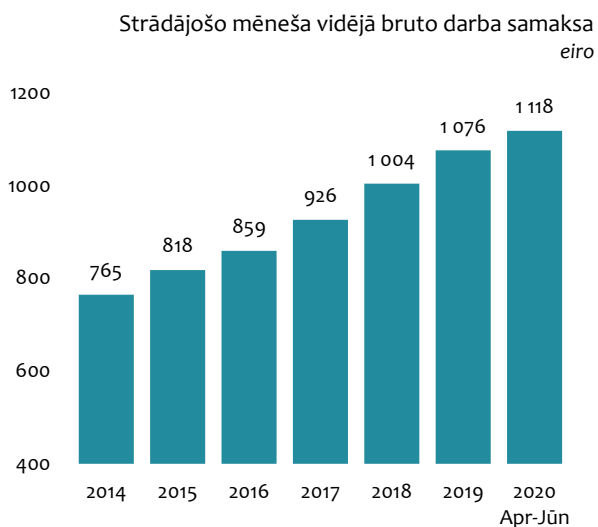
Tikmēr aizņemto darbavietu skaita atšķirības ar nodarbināto skaita dinamiku pēc darbaspēka apsekojuma datiem, kas iespēju robežās ņem vērā arī neregistrēto nodarbinātību, kopumā norāda uz ēnu ekonomikas/neregistrētās nodarbinātības īpatsvara pieaugumu Covid-19 krīzes laikā.

Aizņemto darba vietu skaita izmaiņas
2020.gada 2. ceturkšņa beigās salīdzinājumā ar 2019.gada 2. ceturkšņa beigām, tūkstošos

DARBA SAMAKSA

Vidējā darba alga tautsaimniecībā turpina pieaugt, tomēr līdz ar aktivitātišu samazināšanos darba algu pieauguma tempi ir kļuvuši lēnāki. Vidējā mēneša bruto alga 2.ceturksnī palielinājās par 3,9% – pieaugot vidēji līdz 1 118 eiro mēnesī, kas joprojām ir būtisks pieaugums, lai gan gandrīz uz pusi mazāks nekā 2018. un 2019.gada 2.ceturksnī, kad vidējās bruto algas pieaugums veidoja attiecīgi 7,1% un 8,4%. Algu pieaugums pēdējo četru gadu laikā saglabājies vidēji virs 5% gadā. Vidējā bruto alga 2019.gadā pieauga par 7,2%, bet 2018.gadā par 8,4%.

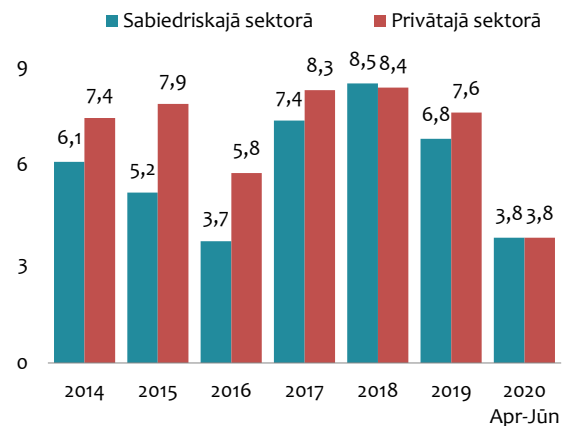

Liela daļa no darba algu pieauguma noteicis jau salīdzinoši augstais bāzes efekts 2019.gada nogalē un 2020.gada 1.ceturksnī (1 100 eiro), kad aktivitāte darba tirgū joprojām saglabājās augsta. Salīdzinot ar 2020.gada 1.ceturksni, vidējā mēneša bruto alga 2.ceturksnī pieauga par 1,6%.

Daļēji darba algas pieaugumu ir vecinājis zemāk apmaksātu darbavietu īpatsvara samazinājums darba tirgū, ņemot vērā ievērojamo darbavietu samazinājumu gan izmitināšanas un ēdināšanas nozarē, gan arī mazumtirdzniecībā, kurās vidējais darba algu līmenis līdz šim ir bijis ievērojami zemāks nekā vidēji tautsaimniecībā.

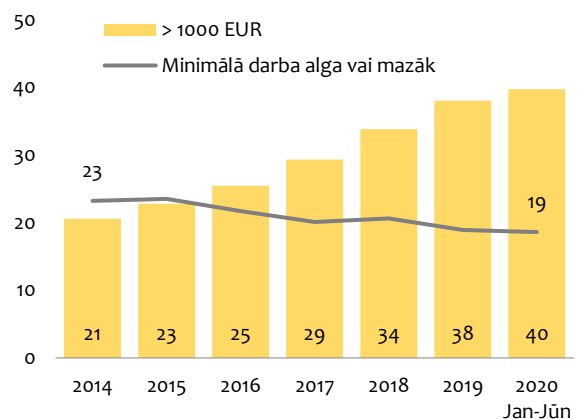
Darba algu pieaugums vienlīdz palēninājies gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. 2020.gada 2.ceturksnī gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā vidējā mēneša bruto alga bija par 3,8% lielāka nekā pirms gada. Jāatzīmē, ka kopš 2010.gada atalgojums ir audzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā. Vienlaikus pieaugums privātajā sektorā pēdējos gados ir bijis jūtami straujāks. Tas lielā mērā ir saistīts ar atšķirīgo darbaspēka pieprasījuma dinamiku starp sektoriem. Privātajā sektorā aizņemto darbavietu skaits periodā no 2011.-2019.gadam ir audzis par 20,2%, bet sabiedriskajā sektorā – vien par 1,3%.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa izmaiņas procentos

Pēdējos gados pakāpeniski samazinās minimālās darba algas saņēmēju īpatsvars. Vienlaikus pieaug nodarbināto skaits, kas saņem algu virs 1 000 eiro mēnesī. 2020.gada 2.ceturksnī aptuveni 2/5 no nodarbinātajiem bruto atalgojums bija virs 1 000 eiro.

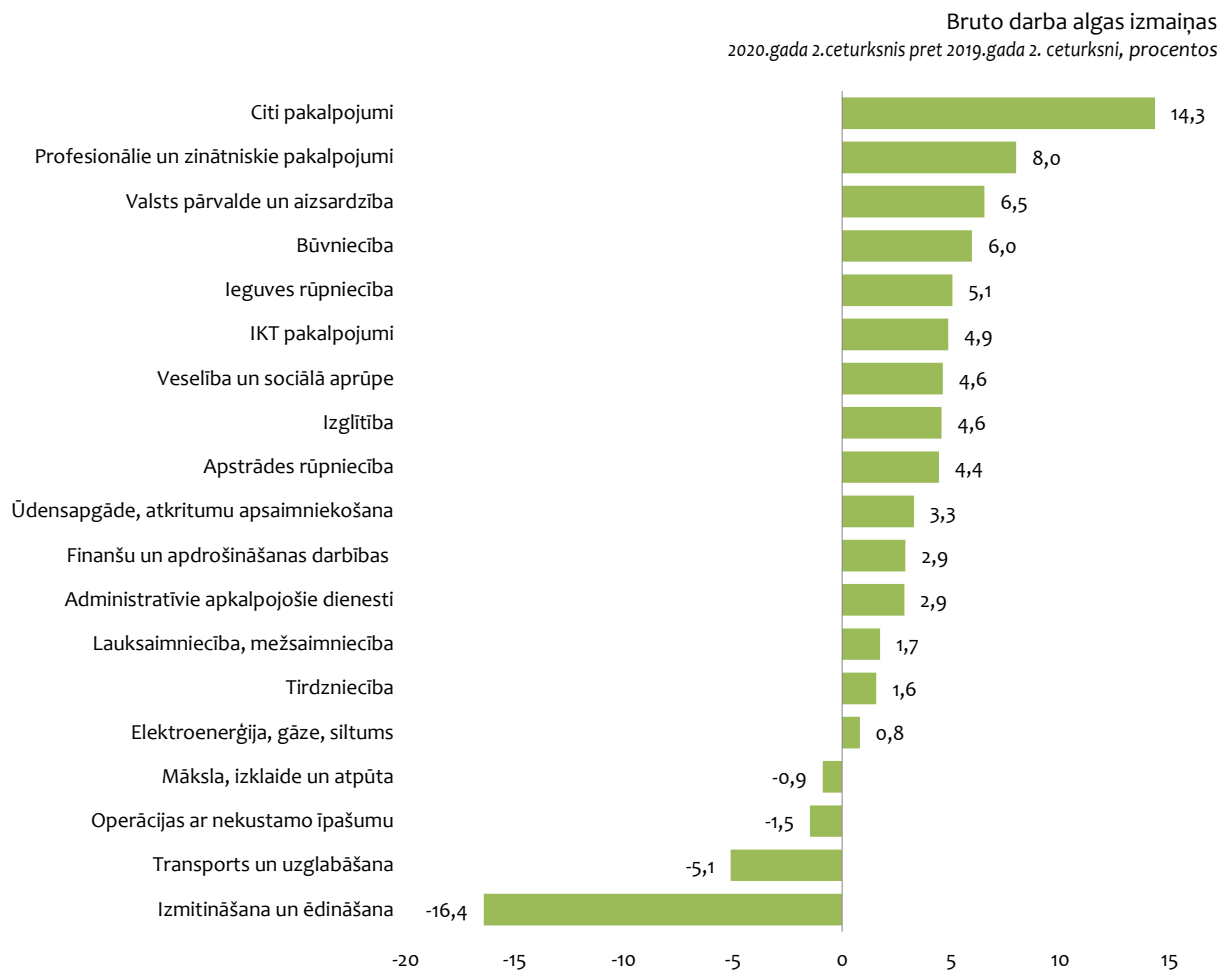
Nodarbināto sadalījums pa bruto algu grupām īpatsvars procentos no kopējā nodarbināto skaita

2020.gada 2.ceturksnī straujākais atalgojuma pieaugums bija vērojams citos pakalpojumos, galvenokārt datoru, individuālās lietošanas priekšmetu un mājāsaimniecības piederumu remonta nozarē (par 11,5%) un sabiedrisko, politisko un citu organizāciju darbībā (par 14,2%), kā arī profesionālos, zinātniskos un tehniskos pakalpojumos, ko lielā mērā noteica algu pieaugums reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumos (par 17,1%) un zinātniskās pētniecības darbā (par 10,8%).

Būtiskākais vidējās bruto darba algas samazinājums bija vērojams izmitināšanas un ēdināšanas nozarē (par 16,4%), kā arī transporta un uzglabāšanas nozarē (par 5,1%).

Tikmēr augstākais atalgojuma līmenis 2020.gada 2.ceturksnī joprojām saglabājās finanšu pakalpojumu nozarē – vidējā mēneša bruto alga 2 160 eiro.

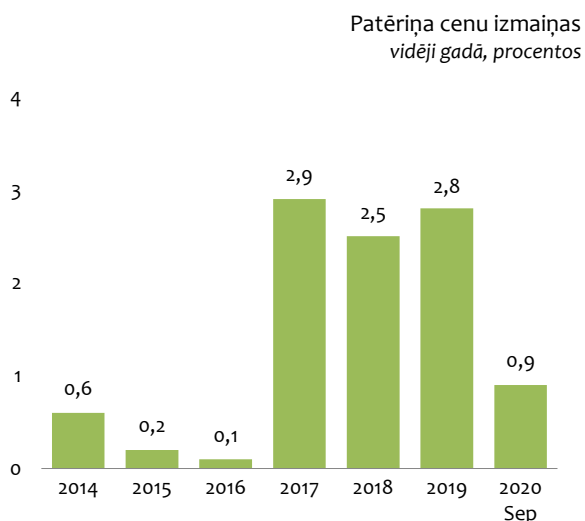
2020 | 2

EKONOMISKĀ STABILITĀTE UN KONKURĒTSPĒJA

CENAS

2019.gadā bija vērojams viens no augstākajiem cenu pieaugumiem pēdējos gados. Patēriņa cenas pieauga par 2,3%, bet gada vidējā inflācija bija 2,8%. Būtiska ietekme uz patēriņa cenu līmeni bija cenu kāpumam pakalpojumiem un cenu tendencēm pasaulē.

2020.gada deviņos mēnešos Covid-19 ietekmē cenas samazinājās. Patēriņa cenas 2020.gada septembrī, salīdzinot ar 2019.gada decembri, samazinājās par 0,1%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada septembri, tās samazinājās par 0,3%. Gada vidējā inflācija septembrī bija 0,9%.

Galvenie cenas ietekmējošie faktori 2020.gada deviņos mēnešos:

(1) cenu kritums siltumenerģijai un dabasgāzei saistībā ar tarifu samazināšanu, ko noteica pasaules naftas cenu kritums. Cenas samazinājās arī elektroenerģijai, ko izraisīja lielāka hidroelektrostaciju izstrāde un pieprasījuma kritums saistībā ar Covid-19 krīzi.

(2) cenu kritums degvielai pasaules naftas cenu krituma dēļ. Kopumā 2020.gada deviņos mēnešos naftas cenas samazinājās par 36%. Naftas cenu kritumu veicināja naftas pieprasījuma kritums un naftas ieguves ierobežojumu palielināšana Covid-19 krīzes dēļ;

(3) cenu kāpums pakalpojumiem – lielākā ietekme bija cenu kāpumam kompleksiem atpūtas pakalpojumiem, ambulatoriem, ēdināšanas, atpūtas un kultūras pakalpojumiem;

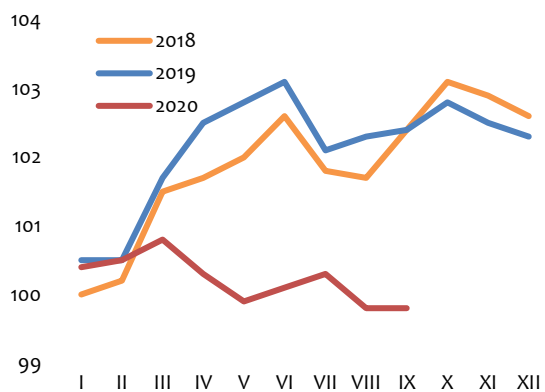
(4) cenu kāpums pārtikai, ko ietekmēja straujāks cenu pieaugums gada sākumā un neraksturīgs kāpums jūlijā.

Lielākā palielinošā ietekme bija cenu kāpumam svaigiem augļiem. Pasaules pārtikas cenas samazinājās par 3%. Tās kritās gaļai, cukuram un piena produktiem, bet pieauga graudaugiem un augu eļļām;

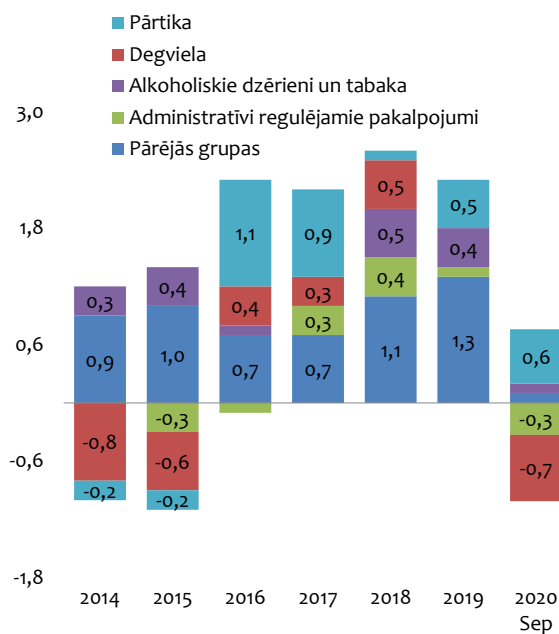
(5) cenu kāpums alkoholiskajiem dzērieniem un tabakas izstrādājumiem akcīzes nodokļa paaugstināšanas dēļ;

(6) cenu kāpums apaviem.

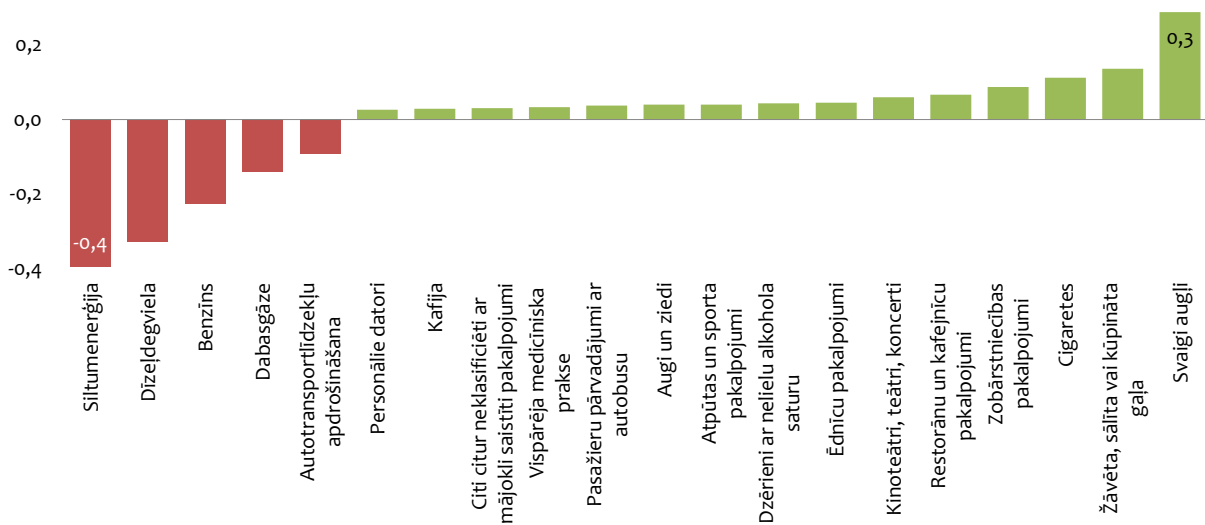
Patēriņa cenu indekss iepriekšējā gada decembris = 100

Patēriņa cenas preču un pakalpojumu grupās ieguldījums 12-mēnešu izmaiņās, procentos

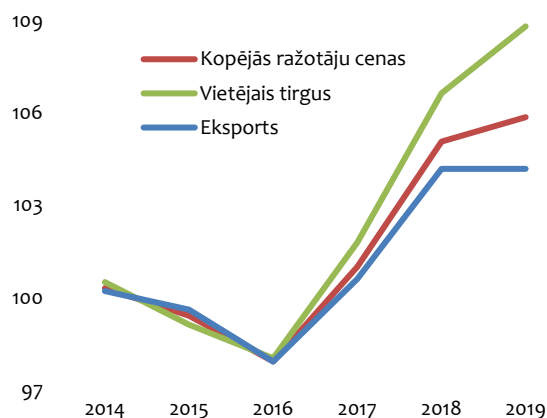
Preces un pakalpojumi ar lielāko ietekmi
patēriņa cenu izmaiņās
ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās 2020.gada septembrī, procentpunktos

Kopumā 2020.gadā vidējā gada inflācija būs zemāka par 2019.gadā vēroto. To pamatā noteiks Covid-19 pandēmijas ietekme uz globālās ekonomikas attīstību, kā arī ar to saistītās pasaules cenu svārstības. Piedāvājuma un pieprasījuma satricinājumi darbosies pretēji un nevienlaicīgi, tādēļ inflācija būs nepastāvīga.

Ražotāju cenām 2019.gadā bija vērojams krietni lēnāks kāpums nekā 2018.gadā, ražotāju cenām apstrādes rūpniecībā 2019.gadā bija ļoti mērens pieaugums.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā
2013.gads = 100

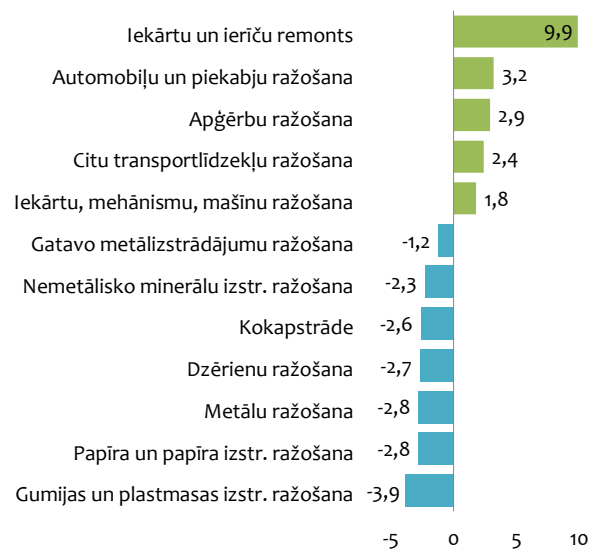

2020.gadā vērojams neliels ražotāju cenu kritums apstrādes rūpniecībā. 2020.gada astoņos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā samazinājušās par 0,2%. Kopumā janvārī-augustā ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā vietējā tirgū realizētai produkcijai samazinājās par 0,1%, bet eksportētājai produkcijai par 0,3 procentiem. Astoņos mēnešos ietekmīgākais cenu kritums bija nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanā, bet

palielinošā ietekme – iekārtu un ierīču remontam un kokapstrādei.

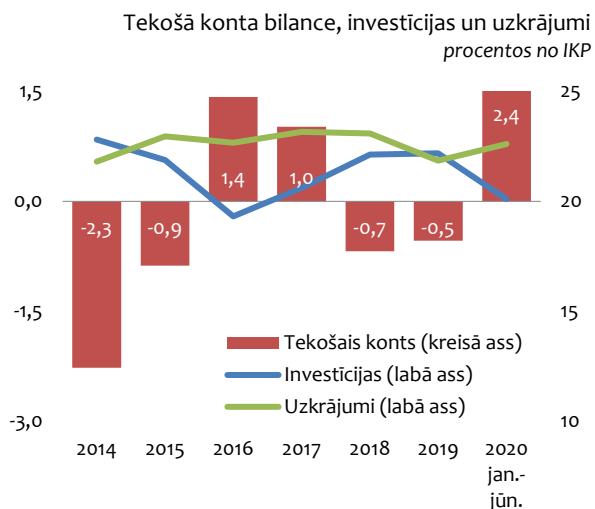
2020.gadā apstrādes rūpniecības ražotāju cenas pieaugs lēnāk kā 2019.gadā vai pat samazināties. Ražotāju cenu līmeni lielā mērā ietekmē eksportētās produkcijas ražotāju cenu svārstības, ko pamatā nosaka pasaules izejvielu cenu dinamika. Jāatzīmē, ka pasaules enerģijas un izejvielu cenām janvārī-aprīlī bija vērojams straujš kritums, bet kopš maija tās pieaug. Būtiska ietekme uz ražotāju cenām būs arī izejvielu piedāvājuma un pieprasījuma svārstībām saistībā ar Covid-19 pandēmiju. Vienlaikus vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenu dinamiku turpinās ietekmēt izaugsmes tempi.

Ražotāju cenu straujākās izmaiņas
apstrādes rūpniecības nozarēs 2020.gada augustā
pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

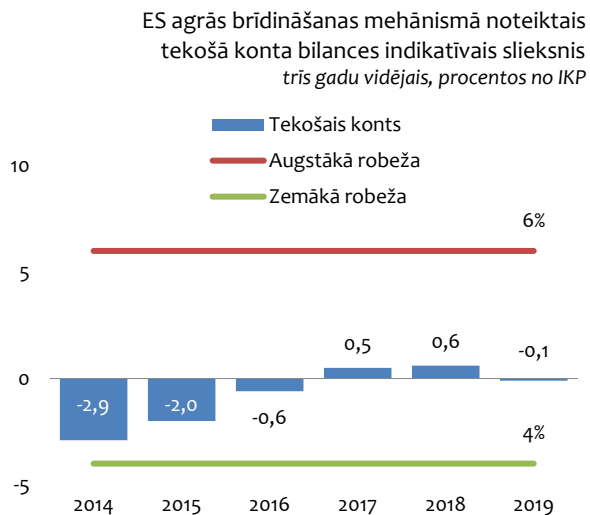

MAKSĀJUMU BILANCE

Latvija, kā maza atvērta ekonomika, ir jūtīga pret ārējās vides satricinājumiem, kas atspoguļojās tekošā konta stāvoklī. Pēdējos gados tekošais konts bija tuvu līdzsvaram, liecinot par to, ka kopš globālās finanšu krīzes Latvijas ekonomika ir kļuvusi ievērojami noturīgāka. Tekošā konta stāvokli 2020.gada 1.pusgadā noteica COVID-19 pandēmijas radītais šoks, kas dažādi ietekmējot pārrobežu preču, pakalpojumu un ienākumu plūsmas, atspoguļojās tekošā konta pārpalikumā - 2,4% no IKP līmenī.

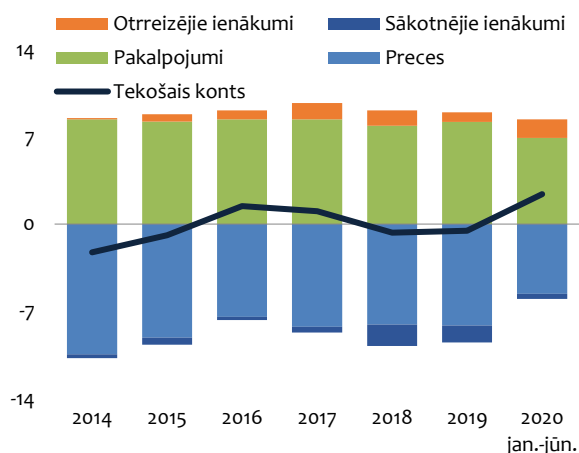
Vidēji pēdējos trīs gados (2017.-2019.gads) tekošais konts nepārsniedza ES brīdināšanas mehānismā noteiktos indikatīvos sliekšņus un ir vērtējams kā ilgtspējīgs.

Pēdējos gados ir vērojama ārējā tirdzniecības plūsmu vājināšanās. To galvenokārt ietekmēja ārējās vides nenoteiktība un ārējā pieprasījuma samazināšanās. Spēcīgu negatīvu ietekmi uz tirdzniecības intensitāti radīja arī pasākumi COVID-19 pandēmijas izplatības ierobežošanai 2020.gadā. Latvijai ir raksturīgs preču ārējās tirdzniecības deficīts, kas pēdējos trīs gados bija vidēji

8,2%, tai skaitā 2019.gadā – 8,1% no IKP līmenī. Šī gada 1.pusgadā preču eksporta un importa vērtība bija attiecīgi par 1,5% un 8% mazāka nekā pirms gada un tirdzniecības deficīts samazinājās līdz 5,6% no IKP līmenim (2019.gada 1.pusgadā – 8,7% no IKP).

Tekošais konts pa posteņiem procentos no IKP

Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību ar Covid-19 saistītais šoks ietekmē spēcīgāk nekā preču tirdzniecību.

Pakalpojumu bilance ir pozitīva, pēdējos 3 gados vidēji 8,2% no IKP līmenī un gandrīz pilnībā nosedz ārējās tirdzniecības deficītu. 2020.gadā pakalpojumu dinamika un bilance būtiski saruka. 1.pusgadā pakalpojumu eksports un imports faktiskajās cenās, attiecīgi par 18,2% un 18,1%, bija mazāks nekā pirms gada un pakalpojumu bilances pārpalikums samazinājās, sasniedzot 6,9% no IKP (2019.gada 1.pusgadā -8%). Pakalpojumu pārrobežu plūsmu samazināšanos lielā mērā ietekmēja pārvietošanās ierobežojumi un iedzīvotāju piesardzība pret atpūtas un darījumu braucieniem, kas noteica braucienus, kā arī gaisa un autotransporta pakalpojumu vērtības kritumu.

Ienākumu un kapitāla konta izmaiņas galvenokārt ir saistītas ar ES fondu līdzekļu apgušanas aktivitātēm.

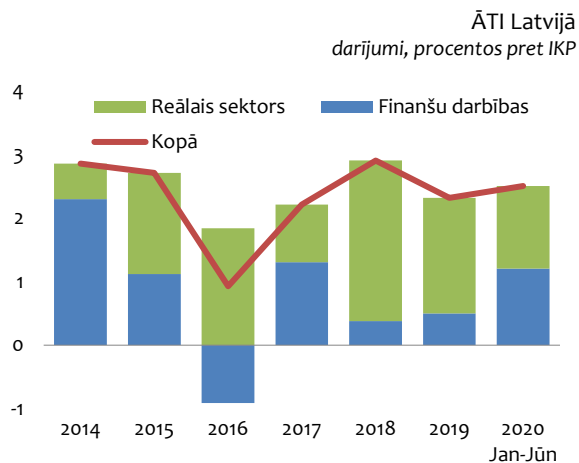
Kapitāla konta bilances pārpalikums pēdējos trīs gados bija vidēji 1,5% no IKP. 2020.gada 1.pusgadā – 2,8% no IKP.

Finanšu konta bilances stāvokli pēdējos gados galvenokārt ietekmēja finanšu sektora stabilizācijas pasākumi, valsts sektora parādu restrukturizācija, Latvijas Bankas pasākumi paplašinātās aktīvu iegādes programmas ietvaros. Finanšu konta svārstības ietekmēja arī nerezidentu noguldījumu samazinājums Latvijas kredītiestādēs. 2020.gada 1.pusgadā finanšu konta aktīvi pieauga lielākā mērā nekā saistības un finanšu konta bilance (ar rezerves aktīviem) bija 6% no IKP līmenī.

Maksājumu bilances kontu stāvokli tuvākajā nākotnē lielā mērā noteiks COVID-19 pandēmijas izplatīšanās un tā apkarošanai noteikto ierobežojumu apjoms un ilgums.

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS

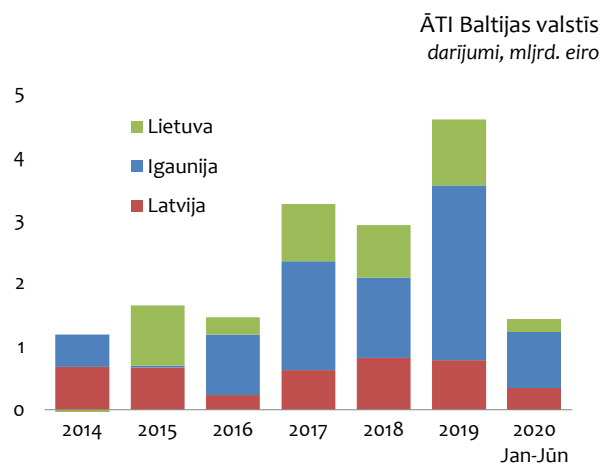
Ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmu intensitāte Latvijā ir mērena. Tas skaidrojams ar nestabilitāti pasaules ekonomikā un pieaugušiem ģeopolitiskiem riskiem.

Baltijas valstīs kopumā tiešo investīciju pārrobežu plūsmas 2020.gada 1.pusgadā bija mērenākas nekā pirms gada.

Piesaistīto ĀTI plūsmas Baltijas valstīs no 2017. līdz 2019.gadam vidēji sasniedza gandrīz 3% no IKP līmeni, kur lielākā daļa no ĀTI plūsmām bija Igaunijas ekonomikā.

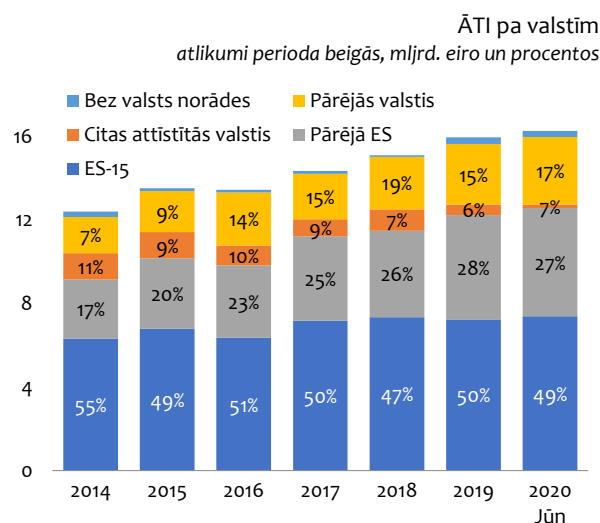
2020.gada 1.pusgadā Baltijas valstīs kopumā piesaistītās ĀTI neto plūsmas bija gandrīz 1,4 miljardi eiro, un **Latvija piesaistīja 24% no visām ĀTI Baltijas valstīs**, Igaunija – 63% un Lietuva – 14 procentus.

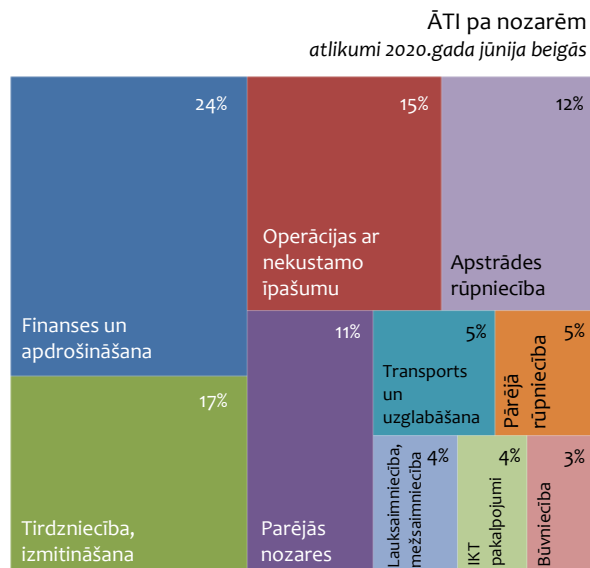
Piesaistīto ĀTI plūsmu intensitāte ir lielāka nekā pirms gada. 2020.gada 1.pusgadā ĀTI darījumu apjoms sasniedza 341 milj. eiro. Lielākoties tie bija nerezidentu ieguldījumi Latvijā reģistrēto uzņēmumu pašu kapitālā, palielinoties saistībām pret tiešajiem investoriem par 223 milj. eiro, kamēr reinvestētās peļņas plūsmas bija mērenākas nekā gadu iepriekš. Jāatzīmē, ka šī gada pirmajā pusgadā piesaistīto ĀTI neto plūsmas bija gandrīz

divreiz lielākā apjomā nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā un veidoja 2,5% no IKP.

Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2020.gada jūnija beigās sasniedza 16,2 mljrd. eiro (55% no IKP). Gada laikā tās pieauga par 6,5%. Lielākā ieguldītājvalsts Latvijas ekonomikā ir Zviedrija. Tās uzņēmēju investīcijas 2020.gada jūnija beigās veidoja 15,4% no kopējām uzkrātajām ĀTI. Pārsvārā tās ir investīcijas finanšu starpniecībā. Lieli ir arī Igaunijas, Krievijas, Nīderlandes, Kipras, Lietuvas un Vācijas uzņēmēju ieguldījumi. Šo valstu investīcijas Latvijas ekonomikā 2020.gada jūnija beigās veidoja 66,3% no kopējām uzkrātajām ĀTI Latvijā.

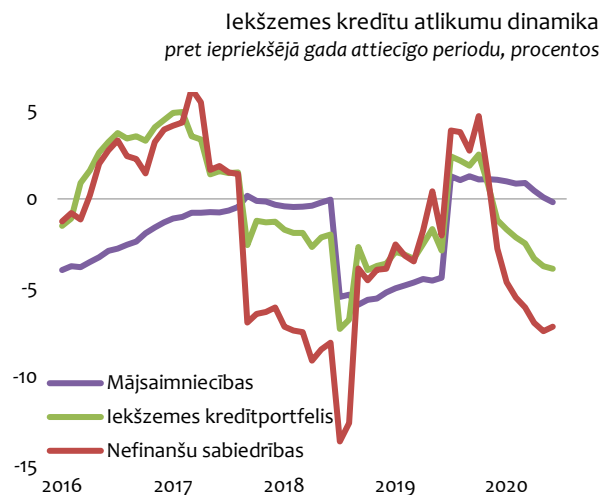

Nozaru struktūrā lielākās uzkrātās ĀTI ir ieguldījumiem finanšu starpniecībā (24,4% no visām ĀTI), tirdzniecībā (16,2%), darījumos ar nekustamo īpašumu (16,2%) un apstrādes rūpniecībā (11,5%).

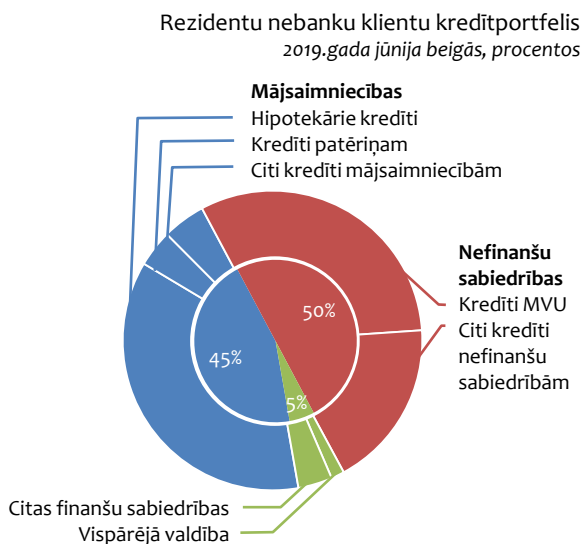
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

Līdzīgi kā citās jomās, arī turpmāko kredītešanas attīstību un kredītportfeļa kvalitāti lielā mērā ietekmēs ar Covid-19 saistītās situācijas izmaiņas. Neskatoties uz nenoteiktību, banku sektors pašlaik darbojas ar peļņu.

Avots: Latvijas Banka

Iekšzemes kredītportfelis 2020.gada jūnijā gada laikā saruka par gandrīz 4%. Straujāk saruka nefinanšu sabiedrību kredītportfelis – par 7,2%. Arī mājsaimniecību kredītešanā nav vērojamas būtiskas izmaiņas – sarukums par 0,2 procentiem.

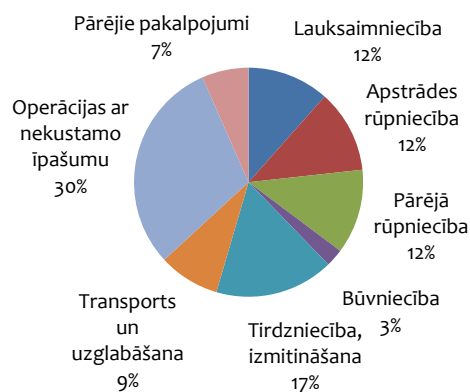

Avots: FKTK

Kredītu sadalījums pa nozarēm nav būtiski mainījies – 2020.gada jūnija beigās visvairāk kredītu bija izsniegti operācijās ar nekustamo īpašumu (30% no kopējiem izsniegtajiem kredītiem), tirdzniecībā un izmitināšanā (17%) un apstrādes rūpniecībā (12%).

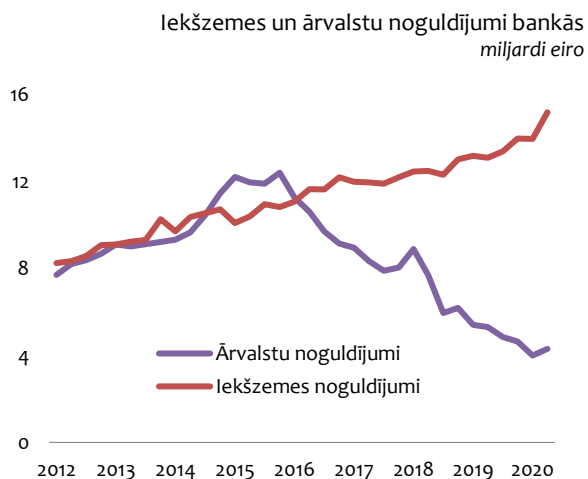
Nefinanšu sabiedrībām eiro izsniegto kredītu procentu likmes (atlikumiem) kopš 2016.gada ir samērā stabilas un kopš 2019.gada nedaudz pieaug – 2020.gada jūnijā ilgtermiņa kredītiem tās bija 2,45%, savukārt īstermiņa kredītiem – 3,34%. Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmes sarūk un jūnijā bija 3,18% (2019.gada jūnijā – 4,51%). Ilgtermiņa kredītiem procentu likmju svārstības ir minimālas, tomēr tās pakāpeniski pieaug un jūlijā bija 2,36 procenti.

Iekšzemes nefinanšu sabiedrību kredītportfelis pa nozarēm 2019.gada jūnija beigās, procentos

Avots: FKTK

2020.gada jūnija beigās noguldījumu apjomi pieauga līdz 19,5 miljardiem eiro, kas ir par 6% vairāk nekā pirms gada. Tas ir augstākais rādītājs pēdējo divu gadu laikā. Arī ārvalstu noguldījumu apjoma krituma temps samazinājās – 2020.gada jūnija beigās tie bija par 19% mazāki nekā pirms gada un veidoja tikai nedaudz vairāk par 1/5 daļu no visiem noguldījumiem (salīdzinājumam 2015.gada jūnija beigās – 53% no visiem noguldījumiem). Iekšzemes noguldījumi šajā periodā pieauga par 16%. Bankām, kas strādā ar nerezidentu noguldījumiem, tiek izvirzītas augstākas prasības pret likviditāti un kapitāla pietiekamību.

Avots: FKTK

KOPBUDŽETS UN VALSTS PARĀDS

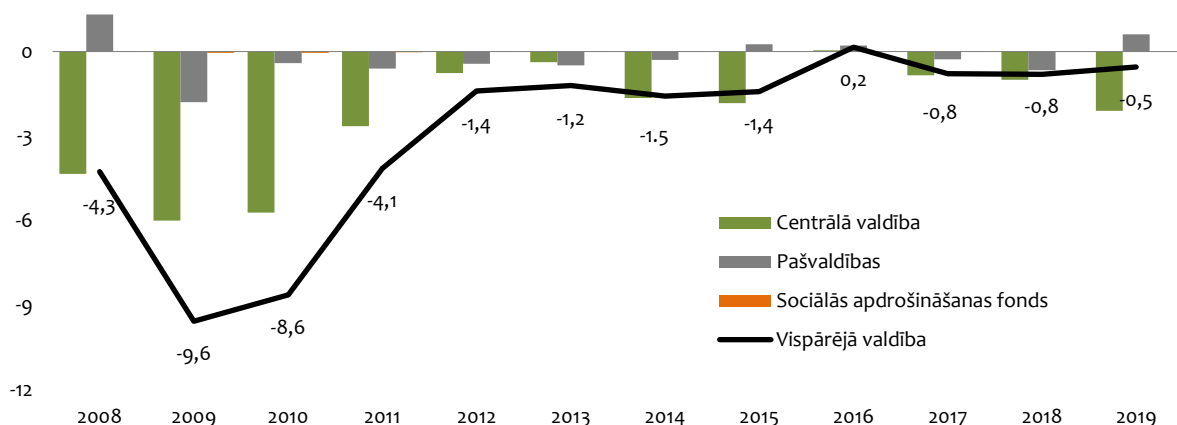
Kopš 2011.gada, kad Latvija atgriezās pie izaugsmes, ir sasniegti būtiski uzlabojumi fiskālajā pozīcijā. Vispārējās valdības budžeta deficīts atbilstoši Eiropas kontu sistēmai ir samazināts no 9,6% no IKP 2009.gadā līdz 1,4% no IKP 2015.gadā. 2016.gadā pirmo reizi kopš 1998.gada budžetā bija pārpalikums 0,2% no IKP, bet 2017.-2019.gados budžetā bija neliels deficīts, nepārsniedzot 1% no IKP. Saeima 2020.gada budžetu apstiprināja ar deficītu 0,3% apmērā no IKP.

Tomēr, Covid-19 pandēmijas ietekmē 2020.gadā budžeta deficīts varētu būtiski pieaugt, pēc Finanšu ministrijas aplēsēm līdz aptuveni 7-8% no IKP.

Vispārējās valdības budžets

	2015	2016	2017	2018	2019
Ieņēmumi, mljrd. eiro	9,1	9,5	10,2	11,2	11,5
% pret IKP	37,2	37,5	37,9	38,5	37,9
Izdevumi, mljrd. eiro	9,5	9,5	10,4	11,5	11,7
% pret IKP	38,7	37,4	38,7	39,4	37,9
Bilance, mljrd. eiro	-0,35	0,04	-0,02	-0,24	-0,17
% pret IKP	-1,4	0,2	-0,8	-0,8	-0,5

Vispārējās valdības sektora budžeta bilance sadalījumā pa apakšsektoriem procentos no IKP

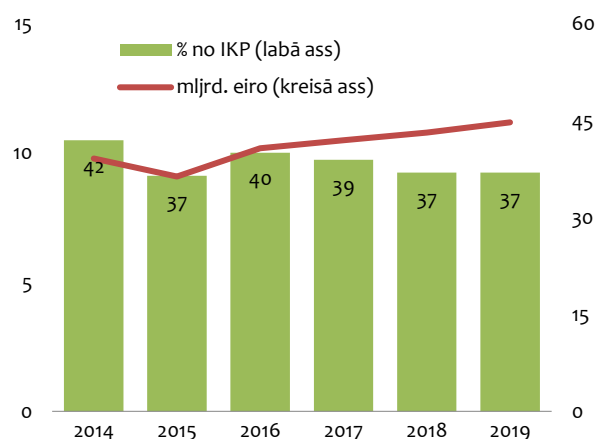

Vispārējās valdības parāda līmenis Latvijā ir viens no zemākajiem ES. Līdz 2007.gadam tas palielinājās mēreni. Sākot ar 2008.gadu, lai finansētu valsts finansiālās saistības, vispārējās valdības parāds pieauga straujāk un 2010.gada beigās sasniedza 8,6 mljrd. eiro jeb 47,9% no IKP. Kopš 2011.gada beigām vispārējās valdības parādam ir tendence samazināties. 2019.gadā tas bija 11,2 mljrd. eiro jeb 36,9% no IKP.

COVID-19 pandēmijas ietekmē valsts parāda apjoms 2020.gadā varētu būtiski pieaugt.

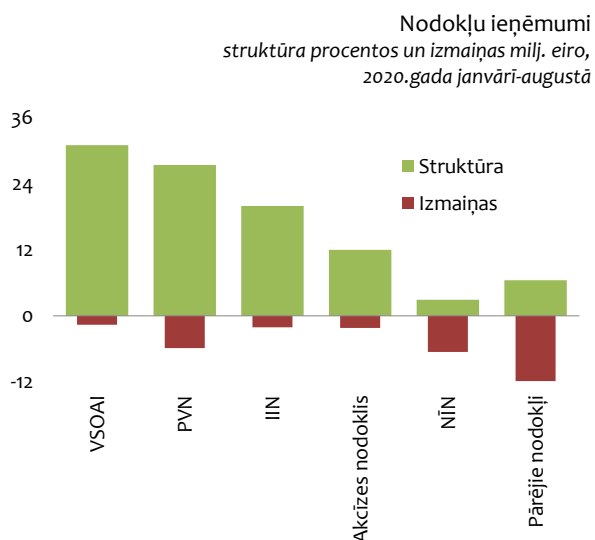
Veicot savlaicīgus aizņemšanās pasākumus atbilstoši vidējā termiņa stratēģijai, kā arī turpinot īstenot ilgtspējīgu fiskālo politiku, ar likmju un termiņu ziņā labvēlīgiem nosacījumiem ir iespējams pārfinansēt pašreiz uzņemtās centrālās valdības parāda saistības, kā arī ilgtermiņā panākt vispārējās valdības parāda līmeņa samazināšanos un stabilizēšanos ilgtspējīgā līmenī, pārliecinoši ievērojot Māstrihtas līgumā noteikto vispārējās valdības parāda apjoma kritēriju.

Vispārējās valdības konsolidētais bruto parāds pēc nominālvērtības gada beigās

BUDŽETA IEŅĒMUMI UN IZDEVUMI

Kopš 2011.gada pieaug valsts konsolidētā budžeta ieņēmumi. 2020.gada sākumā, turpinoties iepriekšējo gadu tendencēm, budžeta ieņēmumi turpināja pieaugt, tomēr ar ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī, Covid-19 krīzes rezultātā, ieņēmumi sāka sarukt, maijā un jūnijā sasniedzot visstraujāko samazinājumu – attiecīgi par 17,4 un 24,3%, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo periodu. Kopumā gada astoņos mēnešos ieņēmumi samazinājās par 1,1 procentu.

2020.gada astoņos mēnešos nodokļu ieņēmumi gandrīz visās nodokļu grupās samazinājās. Ieņēmumi, no iedzīvotāju ienākuma nodokļa samazinājās par 2,1%, valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas – par 1,6 procentiem.

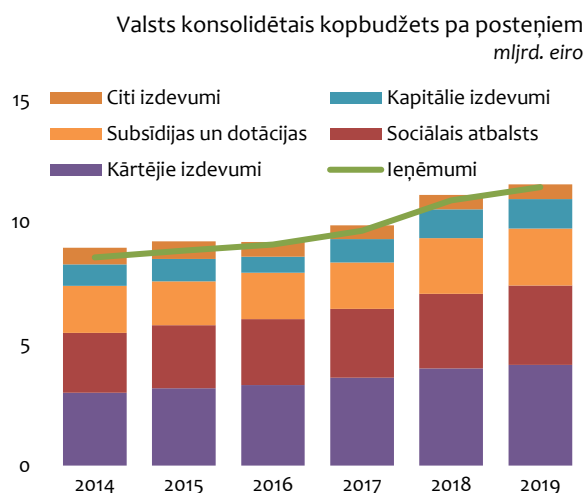
Valsts konsolidētais kopbudžets

	mljrd. eiro			izmaiņas
	2018	2019	2020 Jan-Aug	2020 Jan-Aug
Ieņēmumi, tai skaitā:	10,9	11,4	7,6	-1,1
Nodokļu ieņēmumi, tai skaitā:	8,6	9,1	5,7	-1,1
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	2,6	2,8	1,8	-1,6
Pievienotās vērtības nodoklis	2,5	2,6	1,6	-5,9
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	1,7	1,9	1,1	-2,1
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	0,3	0,0	0,1	707,0
Akcīzes nodoklis	1,0	1,1	0,0	-2,2
NĪN	0,2	0,2	0,2	-6,6
Pārējie nodokļi	0,3	0,2	0,2	-51,1
Citi ieņēmumi	2,2	2,4	1,8	-0,9
Izdevumi	11,1	11,5	7,6	7,9

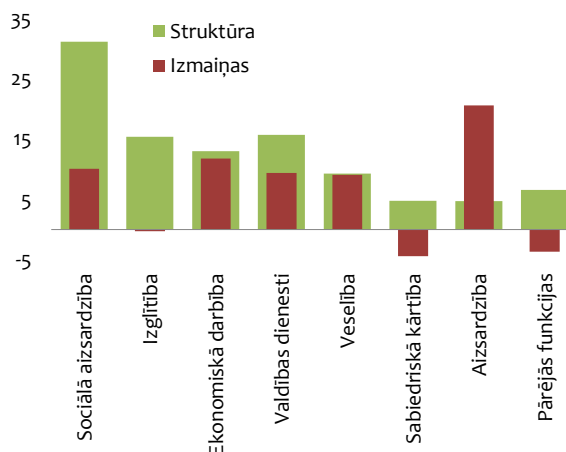
Arī patēriņa nodokļi samazinās – pievienotās vērtības nodoklis samazinājās par 5,9%, savukārt akcīzes nodoklis – par 2,2%. Savukārt resursu nodokļu grupā ieņēmumi pieauga dabas resursu nodoklim – par 11,2 procentiem.

Kapitāla nodokļu ieņēmumi pieaug ļoti strauji, ko nosaka straujais uzņēmuma ienākumu nodokļa ieņēmumu pieaugums – par gandrīz 707%, kas saistīts ar 2019.gada nodokļu reformas ietvaros veiktajām izmaiņām šī nodokļa maksāšanas kārtībā.

Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2019.gadā pieauga par 4% un bija 11,5 mljrd. eiro. Arī 2020.gadā tie turpina pieaugt – astoņos mēnešos – par 7,9%. Straujāk pieauga kārtējie izdevumi – par 10,4%, savukārt subsīdijas un dotācijas un kapitālie izdevumi samazinās, attiecīgi par 2,8% un 6 procentiem.

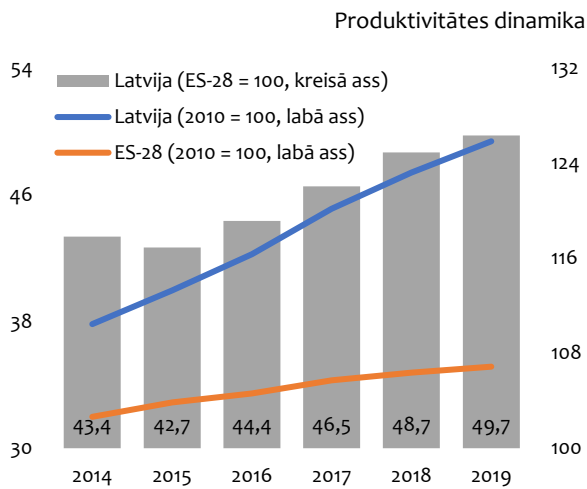

Pēc funkcionālajām kategorijām astoņos mēnešos straujāk izdevumi pieauga aizsardzībai, bet samazinājās sabiedriskajai kārtībai un drošībai.

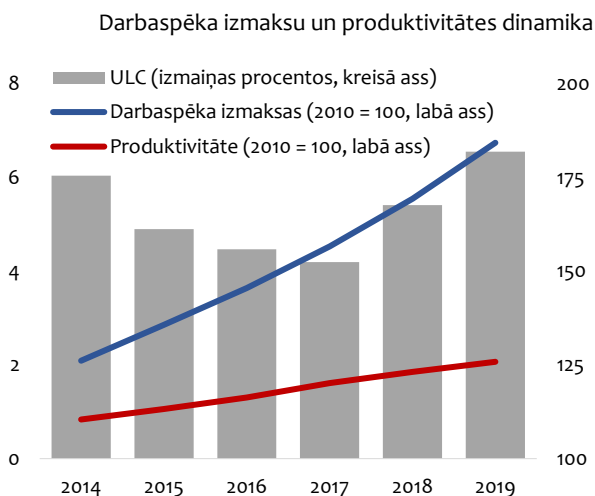
Valsts konsolidētais kopbudžeta izdevumi pa funkcijām
struktūra un izmaiņas 2020.gada janvāri-augustā, procentos

PRODUKTIVĪTĀTE UN KONKURĒTSPEĀJA

Latvijas ekonomikas izaugsmi galvenokārt balsta produktivitātes kāpums. Produktivitāte pēdējos trīs gados (2017.-2019.gadā) pieauga vidēji par 2,7% gadā, t.i. gandrīz 3,5 reizes straujāk nekā vidēji ES. IKP uz vienu nodarbināto (produktivitāte) Latvijas tautsaimniecībā kopumā 2019.gadā sasniedza 49,8% (gandrīz 70% pēc PPS) no vidējā ES līmeņa un produktivitātes plaisa kopš 2017.gada ir samazinājusies par 6 procentpunktiem. Tomēr jāatzīmē, ka produktivitātes dinamika kļūst arvien mērenāka, kas bremzē konverģences tempu.

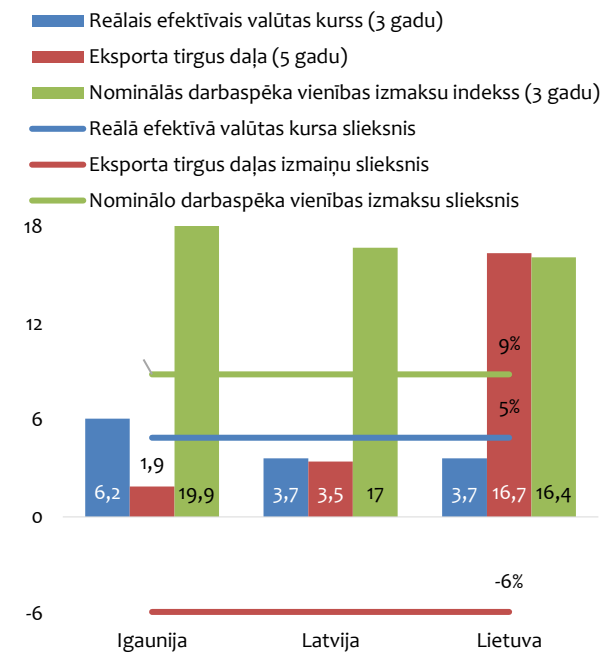
Darbaspēka izmaksas aug straujāk nekā produktivitāte. 2019.gadā darbaspēka izmaksas pieauga par 8,8%, jeb par 6 procentpunktiem straujāk nekā produktivitāte. Tā rezultātā ievērojami palielinājās nominālas darbaspēka vienības izmaksas (ULC). Tas liecina par Latvijas uzņēmēju konkurētspējas mazināšanās augošiem riskiem.

Darbaspēka izmaksu spēcīgu kāpumu ietekmēja gan algu konverģences procesi integrētajā ES darba tirgū, gan

saspīlēta situācija iekšzemes darba tirgū. Pēdējos gados nominālā ULC īpaši spēcīgs pieaugums bija vērojams visās Baltijas valstīs. 2019.gadā, salīdzinot ar 2015.gadu, nominālais ULC Latvijā pieauga par 22,2%, Igaunijā – par 19,1% un Lietuvā – par 23,5%, kas ir daudz straujāk nekā vidēji ES (2,8%) un šim rādītājam ir pārsniegts ES brīdināšanas mehānisma (MIP) noteiktais sliekšnis (9%).

Konkurences rādītāju izmaiņas procentos

Reālais efektīvais valūtas kurss (REER) pieaug. Uz patēriņa cenu indeksa (PCI) balstīts REER pret 42 tirdzniecības partnervalstīm pēdējos trīs gados (2017.-2019.gadā) pieauga par 3,7% (t.sk. pret eirozonas partnervalstīm – par 2,8%), kas ir tuvu MIP sliekšnim.

Izmaksu konkurētspējas rādītāju negatīvās tendences sāk atspoguļoties arī Latvijas eksporta tirgus daļas dinamikā. Lai gan vidēji piecos gados Latvijas eksporta daļa pasaules tirgos pieauga par 3,5%, tomēr ikgadējās izmaiņās liecina, ka pozitīvās tendences kļūst arvien mērenākas. 2019.gadā Latvijas preču un pakalpojumu eksporta tirgus daļa pasaules tirgos samazinājās par 1,58%, kamēr Igaunijas un Lietuvas pieauga attiecīgi par 2,53% un 6,8%.

Ar Covid-19 saistītais šoks spēcīgāk ietekmēja korekcijas preču tirgū nekā darba tirgū. 2020.gada 1.pusgadā darbaspēka izmaksas turpināja pieaugt – par 6,2%, kamēr produktivitāte samazinājās par 6,1%, palielinot nominālo ULC par 13%. Tuvākajā nākotnē produktivitātes un darbaspēka izmaksu dinamiku lielā mērā noteiks Covid-19 pandēmijas apkārošanas un ekonomisko aktivitāšu veicināšanas pasākumi.

BRĪDINĀŠANAS MEHĀNISMS

Atbilstoši 2011.gadā pieņemtajiem ekonomiskās un fiskālās politikas uzraudzības noteikumiem ES līdzās pārmērīgā budžeta deficīta procedūrai tika izveidota arī makroekonomiskās nesabalansētības procedūra, kuras mērķis ir savlaicīgi identificēt (ar brīdināšanas mehānisma rādītāju saraksta palīdzību) un koriģēt makroekonomiskās nesabalansētības.

Brīdināšanas mehānisma ziņojumā par 2019.gadu Latvija nebija atzīmēta to 13 ES dalībvalstu vidū, kurām tika konstatētas makroekonomiskās nesabalansētības un par kurām ir nepieciešama padziļinātā izpētē. Tomēr rādītāju sarakstā (skat. tabulu) Latvijai ir rādītāji, kas pārsniedz noteiktos sliekšņus. Piemēram, neto starptautisko ieguldījumu pozīcijas rādītājs pārsniedza sliekšni, lai gan turpināja uzlaboties, jo Latvijas ārējās parādsaistības pārējai

pasaulei pieauga lēnāk nekā pieauga iekšzemes kopprodukts. Arī nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss, līdzīgi kā Lietuvai, Bulgārijai un Igaunijai, pārsniedza sliekšni, jo turpināja palielināties darba samaksa (Latvijā pamatā privātajā sektorā netirgojamās nozarēs). Darba samaksas pieaugums ir bijis straujāks nekā produktivitātes pieaugums. Paredzams, ka darba samaksas pieaugums arī turpmāk būs spēcīgs, jo darba tirgū palielināsies pieprasījums. Nedaudz pārsniedza sliekšni mājokļu cenu indekss, kas atspoguļo pieprasījuma pieaugumu mājokļu tirgū. Tuvu noteiktajam sliekšnim svārstījās reālais efektīvais valūtas kurss, kas aprēķināts 42 tirdzniecības partneriem. Savukārt visi nodarbinātības rādītāji turpināja uzlaboties – pieauga nodarbinātības līmenis, bet samazinājās gan ilgstošais bezdarbs, gan jauniešu bezdarbs.

Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras rādītāju saraksts Latvijai

	Robežvērtības	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ārējā nelīdzsvarotība un konkurētspēja							
Tekošā konta bilance (% no IKP, 3 gadu vidējais rādītājs)	-4%/6%	-2,7	-1,7	-0,2	0,7	0,9	0,1
Neto starptautisko ieguldījumu pozīcija (% no IKP)	-35%	-65,5	-61,7	-55,8	-53,1	-46,5	-41,7
Reālais efektīvais valūtas kurss – 42 tirdzniecības partneri, SPCI deflators (% izmaiņas 3 gadu laikā)	±5%* & ±11%	0,4	2,5	4,8	1,7	4,9	3,7
Eksporta tirgus daļa – % no pasaules eksporta (% izmaiņas 5 gadu laikā)	-6%	11,7	13,2	9,3	7,6	8,8	3,5
Nominālās darbaspēka vienības izmaksu indekss (% izmaiņas 3 gadu laikā)	9%* & 12%	17,0	17,3	16,2	14,2	14,7	17,0
Iekšējās nesabalansētības							
Mājokļu cenu deflācija (% izmaiņas gadā)	6%	4,6	-2,8	6,3	5,6	6,4	5,8
Privātā sektora kreditplūsmas (izteikta % no IKP, konsolidēta)	14%	-4,6	-0,8	2,5	2,7	-0,2	1,5
Privātā sektora parāds (izteikts % no IKP, konsolidēts)	133%	82,3	78,4	78,4	75,7	69,8	67,1
Vispārējās valdības parāds (izteikts % no IKP)	60%	41,6	37,3	40,9	39,3	37,2	36,9
Bezdarba līmenis (3 gadu vidējais rādītājs)	10%	12,6	10,9	10,1	9,4	8,6	7,5
Finanšu sektora saistības kopā (% izmaiņas gadā)	16,5%	10,9	13,3	4,7	6,2	-3,5	4,6
Jauni nodarbinātības rādītāji							
Ekonomiski aktīva darbaspēka līmenis – % no visiem iedzīvotājiem, kuru vecums ir no 15 līdz 64 gadiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	-0,2 procentpunkti	1,8	1,3	2,3	2,4	2,0	1,0
Ilgtermiņa bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	0,5 procentpunkti	-4,2	-3,3	-1,7	-1,3	-1,4	-1,6
Jauniešu bezdarba līmenis – % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem (% izmaiņas 3 gadu laikā)	2 procentpunkti	-11,4	-12,2	-5,9	-2,6	-4,1	-4,9

* – eirozonas valstīm.

Piezīme: izceltie skaitļi pārsniedz agrās brīdināšanas mehānismā noteiktās robežvērtības jeb sliekšņus.

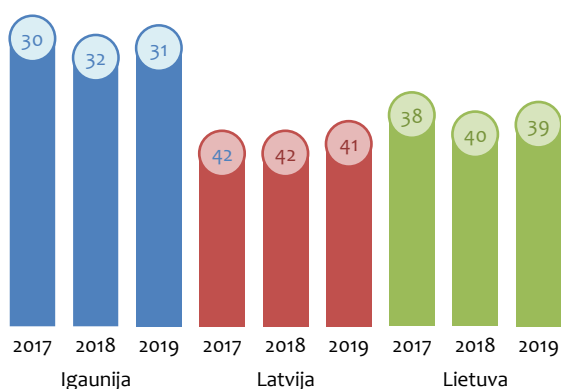
Avots: MIP procedūras rādītāji, Eurostat

2020 | 2

LATVIJA STARPTAUTISKAJOS REITINGOS

Apvienoto Nāciju Organizācijas, Pasaules Bankas grupas, Pasaules Ekonomikas foruma un citu organizāciju veidotie reitingi raksturo Latviju kā valsti, kas savas konkurētspējas uzlabošanā veic daudz reformu, uzlabojot e-pārvaldi, uzņēmējdarbības vidi, cilvēkresursus, IKT infrastruktūru, u.c. jomas, vienlaicīgi nodrošinot arī brīvu presi un militāri neapdraudot citas pasaules valstis. Pasaules ekonomikas foruma ziņojumā jaunajā **Globālās konkurētspējas indeksā (GCI 4.0) 2019.gadam** Latvija ierindota 41.vietā starp 141 apsekoto pasaules ekonomiku.

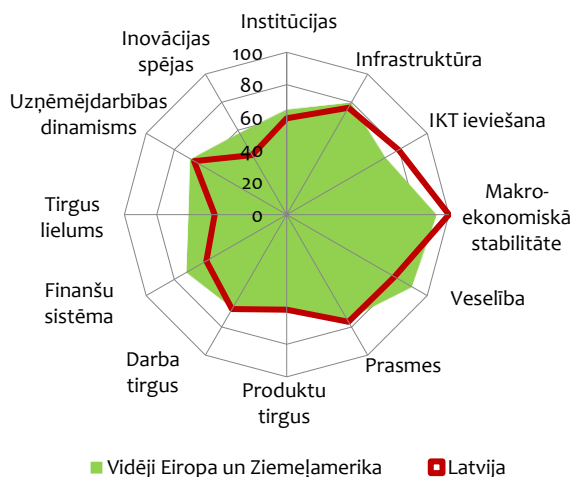
Baltijas valstu vietas Globālās konkurētspējas indeksā 4.0

Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2019

2019.gadā Latvijas pozīcija GCI indeksā, salīdzinot ar 2018.gada rezultātu, ir uzlabojies par vienu vietu, jo 8 no 12 pīlāriem ir novēroti rezultāta uzlabojumi.

Latvijas GCI 4.0 2019. gadam sadalījumā pa pīlāriem pēc pīlāra vērtības skalā no 0 līdz 100

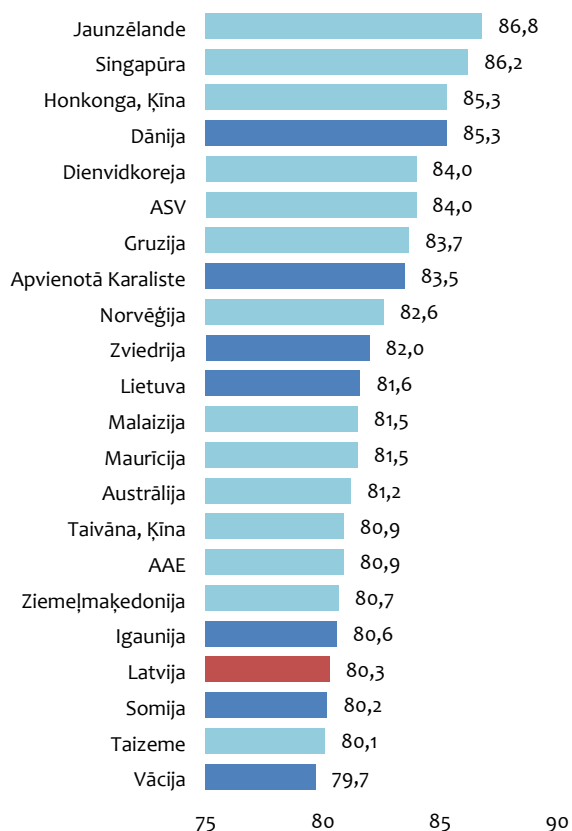
Avots: World Economic Forum, The Global Competitiveness Report 2019

Makroekonomiskās stabilitātes pīlārā Latvija līdzīgi kā vēl 33 valstis ir ierindota 1.vietā. IKT ieviešanas pīlārā Latvija ir ierindojusies 15.vietā pateicoties labai interneta infrastruktūrai un lielumam interneta lietotāju īpatsvaram. Augstās vietās ir ierindotas arī prasmes – 22.vieta un darba tirgus – 28.vieta. Vidējs snieguma ir pīlāriem: uzņēmējdarbības dinamisms – 40.vieta, infrastruktūra – 43.vieta, institūcijas – 47.vieta, produktu tirgus – 47.vieta un inovācijas spējas – 54.vieta. Vissliktākais vērtējums ir pīlāriem: veselība – 84.vieta, finanšu sistēma – 85.vieta un tirgus lielums – 95.vieta.

Pasaules Bankas grupas pētījumā *Doing Business 2020*

190 valstu konkurencē Latvija ir ierindota 19.vietā. ES valstu vidū Latvija ir pakāpusies uz 6.vietu. Salīdzinot ar 2019.gada vērtējumu, uzlabojusies ir 2 rādītāju grupu vērtības, pasliktinājusies viena, bet 7 rādītāju grupām rezultāti nav mainījušies, saglabājot 19.vietu kopumā.

Doing Business 2020 pētījuma rezultāti
indekss kopā: vērtējums 0-100

Avots: *Doing Business 2020*, International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank

Baltijas valstu vērtējumi pa rādītājiem *Doing Business 2020* reitingā

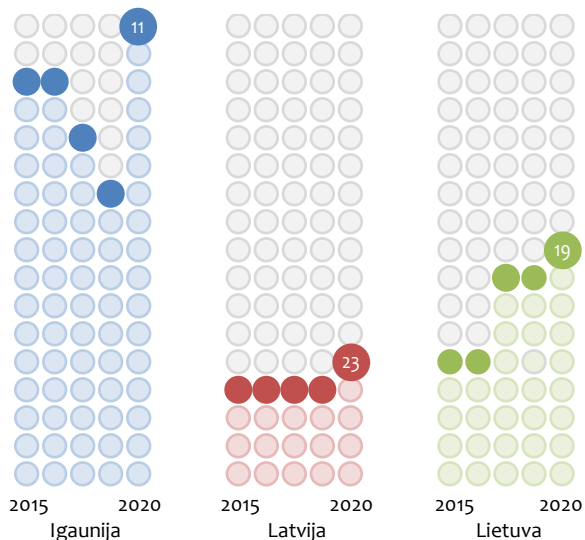
	Latvija			Lietuva		Igaunija	
	vieta	vērtējums	vērtējuma izmaiņas, salīdzinot ar <i>Doing Business 2019</i> *	vieta	vērtējums	vieta	vērtējums
Indekss kopā	19	80,3	0	11	81,6	18	80,6
Uzņēmējdarbības uzsākšana	24	94,1	0	34	93,3	14	95,4
Būvniecības atļaujas	56	73,5	0	10	84,9	19	82,6
Elektroenerģijas pieslēgumi	61	82,3	+0,1	15	92,9	53	83,3
Nekustamā īpašuma reģistrācija	25	82,3	0	4	93,0	6	91,0
Kreditu reģistrs	15	85,0	0	48	70,0	48	70,0
Investoru (mazākuma) tiesību aizsardzība	45	68,0	0	37	70,0	79	58,0
Nodokļu maksāšana	16	89,0	-0,7	18	88,8	12	89,9
Pārrobežu tirdzniecība	28	95,3	0	19	97,8	17	99,9
Līgumsaistību izpilde	15	73,5	0	7	78,8	8	76,1
Uzņēmējdarbības izbeigšana	55	59,6	+0,2	89	46,7	54	60,1

* *Doing Business 2019* rezultāti ir tikuši pārrēķināti pēc *Doing Business 2020* metodoloģijas

Avots: *Doing Business 2020, International Bank for Reconstruction and Development, The World Bank*

Eiropas Komisijas ikgadēji publicētajā Eiropas inovācijas rezultātu pārskatā 2020 (*European Innovation Scoreboard 2020*) Latvija 27 ES valstu vidū ir ierindojusies 23.vietā un piekto gadu pēc kārtas ir iekļauta *mēreno novatoru* valstu grupā. Finanšu un atbalsts, ietekme uz nodarbinātību un inovācijai draudzīga vide ir Latvijas spēcīgākās inovācijas dimensijas. Inovatori, pievilcīgas pētniecības sistēmas un ietekme uz pārdošanas apjomiem ir visvājākās inovācijas dimensijas.

Baltijas valstu vietas Eiropas Inovācijas rezultātu pārskatā

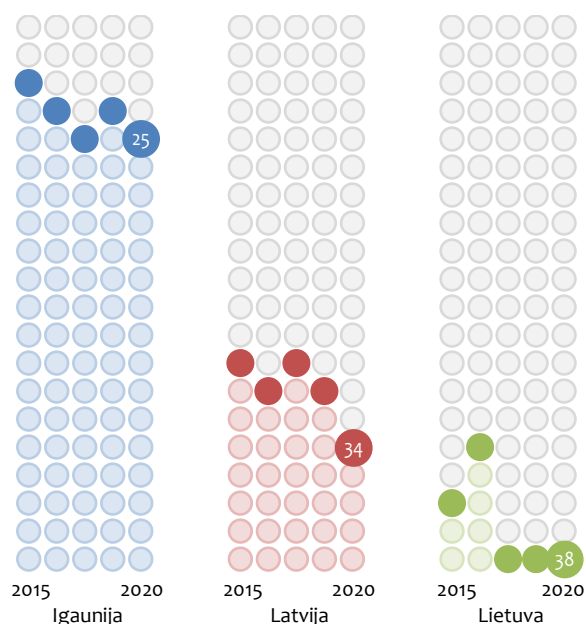

Avots: European Commission, *European Innovation Scoreboard 2020*

Pasaules Inovācijas indeksā 2020 (*Global Innovation Index 2020*) Latvija ir ierindojusies 36.vietā starp 131 apsekoto valsti. Kā Latvijas stiprās puses ir izceltas: skolēnu un skolotāju attiecība vidējās izglītības iestādēs, augstskolā uzņemto vidējo izglītību ieguvušo īpatsvars, vides vadības sistēmu un kvalitātes vadības principu atbilstība

standartiem, kredītu saņemšanas vieglums, sieviešu ar augstāko izglītību īpatsvars, iekšzemes kopprodukta pieaugums uz vienu strādājošo pēc pirktspējas paritātes, IKT pakalpojumu eksporta apjoms, kā arī radošo industriju produktu apjoma pieaugums.

Baltijas valstu vietas Pasaules Inovāciju indeksā

Avots: Cornell University, INSEAD, WIPO, *The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation?*

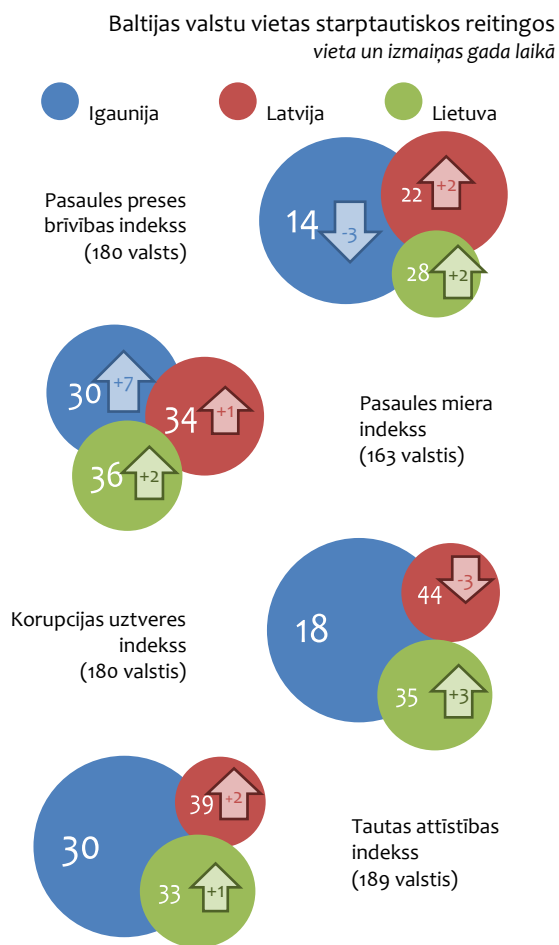
Starptautiskās preses un vārda brīvības organizācijas "Reportieri bez robežām" veidotajā **Pasaules preses brīvības indeksā Latvija 2020.gadā** ieņēma 22.vietu (apsekotas 180 valstis) uzlabojot 2019.gada vietu par 2 pozīcijām.

Ekonomikas un miera institūta veidotajā **Pasaules miera indeksā** Latvija 2020.gadā ieņēma 34.vietu (apsekotas 163

valstis). Salīdzinot ar 2019.gadu Latvija ir uzlabojusi vietu par 1 pozīciju – ir uzlabojies sociālais nodrošinājums un drošība.

Starptautiskās pretkorupcijas organizācijas *Transparency International* veidotajā **Korupcijas uztveres indeksā** Latvija 2019.gadā ieņēma 44.vietu (no apsekotajām 180 valstīm), pasliktinot pozīciju par 3 vietām, salīdzinot ar 2018.gadu.

Apvienoto Nāciju attīstības programmas (*UNDP*) veidotajā **Tautas attīstības indeksā**, Latvija 2019.gadā ieņēma 39.vietu (no apsekotajām 189 valstīm) pakāpjoties par 2 pozīcijām, salīdzinot ar precizēto 2017.gada rezultātu.

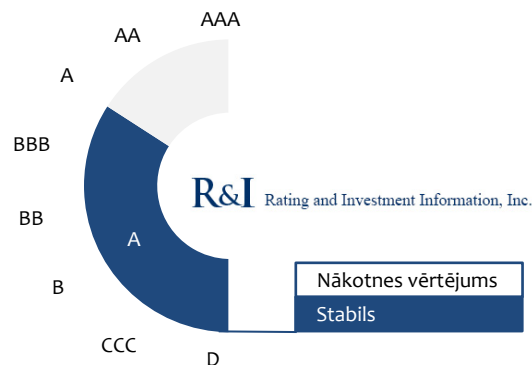
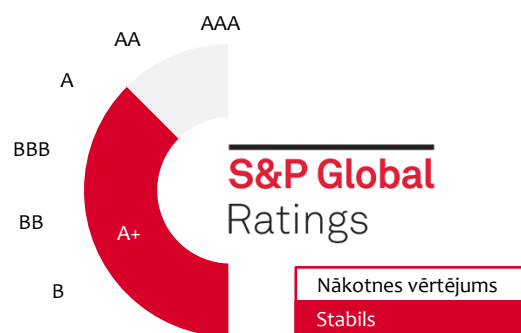
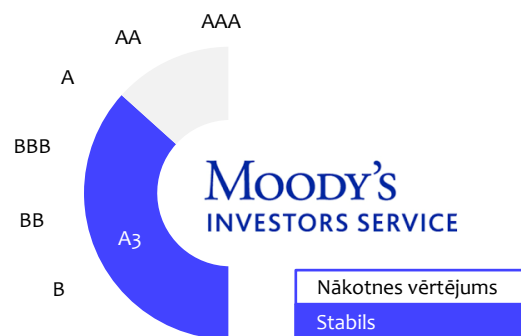

Avots: Reporters Without Borders, 2020 World Press Freedom Index; The Institute for Economics and Peace, Global Peace Index 2020; Transparency International, Corruption Perceptions Index 2019; United Nations Development Programme, Human Development Report 2019.

Starptautiskās kredītreitinga aģentūras *Moody's Investors Service* un *S&P Global Ratings* vērtējumu Latvijai 2020.gadā nemainīja, bet *R&I* paaugstināja Latvijas kredītreitingu no „A-” līmeņa uz „A”. Vienīgi *Fitch Ratings* samazināja nākotnes novērtējumu no „Stabils” uz „Negatīvs”. Augsto Latvijas kredītreitingu nodrošina zems valsts parāda līmenis un spēcīgā institucionālā kapacitāte. Tomēr Covid-19 pandēmijas ietekmē notiek īslaicīga tautsaimniecības rādītāju pasliktināšanās, budžeta

ieņēmumu kritums un pieaug valsts budžeta izdevumi, kas pasliktina Latvijas fiskālās prognozes 2020.-2021.gadam. Vienlaikus pozitīvi ir novērtēti valdības veiktie pasākumi uzņēmumu un nodarbināto atbalstam, kā arī ekonomikas stimulēšanai, kas nerada šaubas par Latvijas spējām vidējā termiņā samazināt valsts parādu.

Latvijas kredītreitings ilgtermiņa saistībām ārvalstu valūtā

Avots: Valsts kase